

Gymnasiet Lärkan

Läroplan 2005

Innehållsförteckning

1.	GYMNASIETS UPPGIFT OCH VÄRDEGRUND.....	3
1.1.	Värdegrunden	3
1.2.	Uppgift och mål	3
1.3.	Språkstrategin	4
2.	VERKSAMHETSKULTUR.....	5
2.1.	Inläringssynen	5
2.2.	Studiemiljön.....	5
2.3.	Inlärningsmetoder och arbetssätt	5
2.4.	Studerandenas medverkan.....	6
3.	UNDERVISNINGSSARRANGEMANG	7
3.1.	Timfördelningen	7
3.2.	Språkprogrammet	8
3.3.	Skolans betoningar	8
3.4.	Antagningen av studerande.....	8
3.5.	Studiernas uppbyggnad	9
3.6.	Självständiga studier	9
3.7.	Samarbete.....	10
4.	HANDLEDNING	11
4.1.	Uppgifter och mål för handledningen	11
4.2.	Arbetsfördelningen	11
4.3.	Information om handledningen.....	12
5.	STÖD FÖR STUDERANDENA	13
5.1.	Elevvård	13
5.2.	Stödundervisning	13
5.3.	Specialundervisning	13
5.4.	Undervisningen av språk- och kulturgrupper	14
6.	UTVÄRDERING	16
6.1.	Bedömningen.....	16
6.2.	Utvärderingen av verksamheten	20
7.	LÄROÄMNENA – MÅL OCH INNEHÅLL	21
7.1.	Temaområden och ämnesintegrering	21
7.2.	Modersmål och litteratur	26
7.3.	Finska	37
	A-lärokurs.....	38
	B1-lärokurs	41
	Modersmålsinriktad lärokurs	44

7.4. Främmande språk	48
A-lärokurs	50
Valfri lärokurs som påbörjats i grundskolan (B2)	54
Valfri lärokurs som påbörjas i gymnasiet (B3)	60
7.5. Matematik	65
Den långa lärokursen i matematik	65
Den korta lärokursen i matematik	74
7.6. Fysik	80
7.7. Kemi	88
7.8. Biologi	95
7.9. Geografi	103
7.10. Evangelisk-luthersk religion	109
7.11. Ortodox religion	114
7.12. Livsåskådningskunskap	117
7.13. Filosofi	123
7.14. Psykologi	127
7.15. Historia	133
7.16. Samhällslära	141
7.17. Hälsokunskap	147
7.18. Musik	151
7.19. Bildkonst	156
7.20. Gymnastik	163
7.21. Studiehandedning	166
7.22. Skolbaserade kursprogram	169
Media och kommunikation	169
Samhällsengagemang	172
7.23. Fristående kurser	173
Teckenspråk	173
Trafikkunskap	173
Kulturkurs	174
Bilaga: Nivåskala för språkfärdigheter	175

1. GYMNASIETS UPPGIFT OCH VÄRDEGRUND

1.1. Värdegrunden

Utbildningsnämndens svenska sektion har antagit en gemensam värdegrund för de svenska skolorna i Helsingfors.

I Helsingfors svenska gymnasier följer vi följande principer:

- *vi stödjer en mångsidig allmänbildning, en vilja till fortgående inläring, kritiskt och analytiskt tänkande samt en utveckling till vuxenhet*
- *vi bygger upp den finlandssvenska och finländska identiteten och främjar också interaktionen mellan olika kulturer*
- *vi bygger upp en trygg studie- och arbetsmiljö och stärker både individens och skolsamfundets välbefinnande*
- *vi främjar delaktighet, ansvarstagande, samarbete och ett sakligt uppträdande*
- *vi stöder Förenta Nationernas deklaration om mänskliga rättigheter*
- *vi främjar internationellt samarbete och globalt ansvarstagande*
- *vi respekterar jämlikhet och rättvisa och vars och ens människovärde, och vi godkänner varken våld, rasism eller diskriminering*
- *vi respekterar livet, miljön och en hållbar framtid*

1.2. Uppgift och mål

Gymnasiet Lärkans uppgift är att göra det möjligt för de studerande att skaffa sig en bred allmänbildning och forma en strukturerad världsbild. De studerande skall ges väsentlig kunskap om naturen, människan, samhället och kulturerna från olika vetenskapliga och konstnärliga fält.

Skolan har som mål att varje studerande skall få:

- självkännet, självförtroende och initiativförmåga
- förmåga att söka och bedöma tillförlitligheten och kvaliteten på information av olika slag
- ökade färdigheter för studier och problemlösning
- förtrogenhet med den finlandssvenska kulturen och förmåga att uttrycka sig väl på svenska
- god uttrycksförmåga även på det andra inhemska språket och på främmande språk
- vana att uppträda och uttrycka sina egna tankar och åsikter
- beredskap att ta hänsyn till andra
- mångsidiga färdigheter i att använda informations- och kommunikationsteknik
- förmåga att samarbeta i olika grupper och nätverk
- medvetenhet om sambandet mellan människans verksamhet och världens tillstånd
- förmåga att identifiera och behandla etiska frågor på individ- och samhällsplan
- tillfälle att reflektera över olika alternativ, träffa val och förstå direkta och indirekta följder av sina val
- utvecklad vilja och förmåga att handla ansvarsfullt i ett demokratiskt samhälle
- förtrogenhet med konst- och kulturlivet

- förmåga att uttrycka sina iakttagelser, tolkningar och estetiska uppfattningar på olika sätt
- inblick i arbets- och näringslivet och företagsamhet
- vägar till en livsstil som främjar hälsa och välmående
- förmåga att planera för framtiden, för fortsatta studier och för ett framtida yrke

Målet är att de studerande efter slutförda gymnasiestudier på ett flexibelt sätt skall kunna möta utmaningarna i en föränderlig värld, känna till olika påverkningsmöjligheter samt vilja och våga handla. De skall ges förutsättningar för ett mångsidigt och fullödigt liv som människor i olika roller.

1.3. Språkstrategin

Utbildningsnämndens svenska sektion har för Helsingfors stads svenska skolor antagit följande gemensamma språkstrategi:

En av gymnasiets viktigaste uppgifter är att stärka studerandenas svenska så att de i alla sammanhang kan använda språket på modersmålsnivå. Det svenska gymnasiet är en talande, skrivande och läsande skola.

Eftersom de studerande i de svenska gymnasierna i hög grad inhämtar både information och kunskap på andra språk än svenska, är skolspråket föremål för särskild omsorg.

Därför skapar vi arbetsmiljöer som är språkstödande i fråga om timfördelning, arbetsmetoder och material, och skolbiblioteken är särskilt viktiga. Gymnasiet samarbetar med alla som erbjuder svensk service för skolan och utnyttjar regelbundet det svenska kulturutbud som staden erbjuder.

Lärarna i det svenska gymnasiet fungerar alltid som språkliga förebilder för studerandena. Också den övriga personalen skall helst kunna svenska.

Studerande med ett annat modersmål än svenska eller finska ges möjlighet att utveckla både skolspråket och sitt eget modersmål. Rektor bedömer i samband med antagningen av studerande om deras språkkunskaper räcker till för gymnasiestudier på svenska.

Till de svenska gymnasiernas särdrag hör också ett brett språkprogram, som skall stärka alla studerandes svenska och både tvåspråkiga och enspråkigt svenska ungdomars finska, men också utveckla studerandenas kunskaper i främmande språk.

2. VERKSAMHETSKULTUR

2.1. Inlärningsynen

Utbildningsstyrelsens läroplansgrunder bygger på en inlärningsyn, där lärandet är ett resultat av en aktiv och målinriktad verksamhet. Lärandet är bundet till den aktivitet, den situation och den kultur där det försiggår.

Den studerande behandlar och tolkar den information som han eller hon får i samverkan med de andra studerandena, med lärarna och med omvärlden, utgående från sina tidigare kunskapsstrukturer.

Vår skola vinnlägger sig om att i undervisningen beakta olika inlärningsstilar. Vi vill också beakta studerandenas tidigare kunskaper och färdigheter och bereda möjlighet för studerandena att utveckla dem. Vi betonar att studeranden lär sig för livet.

2.2. Studiemiljön

Med begreppet studiemiljö avses de allmänna ramarna för inläringen. Förutom ändamålsenliga fysiska faciliteter omfattar studiemiljön också en god inlärningsmiljö och anpassade inlärningsmetoder, som alla skall samverka till att läroplanens mål kan uppnås.

Av en syn på lärande som betonar studerandes aktiva kunskapsbygge följer att gymnasiet bör skapa sådana inlärningsmiljöer som stöder skolans övergripande mål och de grundvärderingar skolan står för. I vår skola innebär detta att vi skapar en trygghet och gemenskap där alla som verkar inom skolan både kan ge och ta ansvar och där elever och lärare öppet kan samtala i en positiv atmosfär. De studerande skall ha goda möjligheter att påverka sina studier och att styra sin studiegång. De får handledning i att planera, följa upp och ta ansvar för sitt eget studieprogram.

2.3. Inlärningsmetoder och arbetssätt

Inlärningsmetoder och arbetssätt skall vara relaterade till skolans mål och grundvärderingar som utgör en bas för undervisningen i alla ämnen. I Gymnasiet Lärkan används inlärningsmetoder som ger en bred allmänbildning och goda förutsättningar för fortsatta studier.

Skolan ger utrymme för studerandena att förverkliga och utveckla sin personlighet samtidigt som de erbjuds utmaningar i skolarbetet. Vi betonar diskussioner, ställningstaganden samt uppmuntrar till kreativitet och kritisk granskning.

De studerande skall ges möjlighet att pröva på och hitta arbetssätt som passar deras egen inlärningsstil. De skall handledas så att de blir medvetna om, kan bedöma och vid behov justera sina arbetssätt. De studerandes förmåga att arbeta självständigt varierar och de behöver läraren som handledare på olika sätt och i olika utsträckning. Eftersom de studerande är olika som individer skall också undervisnings- och studieformerna vara mångsidiga.

En del av studierna kan ordnas antingen som distansstudier, som självständiga studier eller som studier på främmande språk.

De studerande skall ges verktyg med vilka de kan inhämta och tillämpa kunskap. De skall handledas i informations- och kommunikationsteknik och lära sig att utnyttja bibliotekstjänster. Vi vill påvisa vikten av att bedöma kunskapens tillförlitlighet genom

att betona källkritik. Vi vill ge de studerande en bred kunskapsstruktur och få dem att se helheter över de traditionella ämnesgränserna.

Gymnasiet Lärkan uppmärksammar högtider och traditioner i samhället och inom skolan. Vi reagerar på aktuella händelser i samhället genom att behandla dem i undervisningen och i gemensamma sammankomster för hela skolan.

Gymnasiet Lärkan vill på ett naturligt sätt vara en del av samhället. Vi strävar till att aktivt ta vara på det rika utbud inom vetenskap och utbildning, kultur och politik som huvudstadsregionen erbjuder.

2.4. Studerandenas medverkan

De studerande har möjlighet att vara med och påverka studiemiljön genom elevkårens styrelse (konventet), elevforum, och skolkonferenser och genom sina representanter i skolans direktion. Studerandena uppmanas att arrangera och ta ansvar för såväl nya som traditionella evenemang i skolan för att skapa samhörighet över årskursgränser.

Till skolans *elevkår* hör alla studerande som är inskrivna vid Gymnasiet Lärkan. Elevkåren utser bland sig en styrelse (konventsstyrelse), som representerar studerandena i frågor som berör skolans utveckling och organiserar verksamhet som främjar studerandenas intressen och upprätthåller skolandan. Representanter för konventsstyrelsen deltar i planerings- och utvärderingskonferenser tillsammans med lärarkollegiet.

Elevforum består av två valda representanter för varje basgrupp och fungerar som ett diskussionsforum, där studerandena kan framföra tankar och idéer om hur skolan och dess verksamhet kunde utvecklas. Medlemmarna i elevforum förmedlar information från och till sin basgrupp. Elevforums framställningar behandlas och verkställs av konventsstyrelsen och lärarkollegiet.

Skolkonferensen är en för studerande och lärare gemensam samling, där skolans målsättningar och arbete presenteras och diskuteras. Skolkonferens hålls som regel i början och i slutet av ett läsår.

3. UNDERVISNINGSSARRANGEMANG

3.1. Timfördelningen

ÄMNE ELLER TEMAOMRÅDE		obligatoriska	fördjupade	tillämpade
Modersmålet		6	3	9
A-språk	Finska	6	2	3
	Finska, modersmålsinriktad	6	2	2
	Engelska	6	2	5
	Franska	6	2	5
B1-språk	Finska	5	2	
Övriga språk (B2,B3)	Tyska		8	2
	Franska		8	2
	Ryska		8	2
	Engelska		8	1
Matematik	Lång matematik	10	3	3
	Kort matematik	6	2	1
Miljö- och naturvetenskaper	Fysik	1	7	4
	Kemi	1	4	2
	Biologi	2	3	3
	Geografi	2	2	1
Livsåskådnings-ämnen	Religion	3	2	1
	Ortodox religion	3	2	
	Livsåskådning	3	2	1
	Filosofi	1	3	
Psykologi		1	4	3
Historia		4	2	3
Samhällskunskap		2	2	3
Hälsokunskap		1	2	1
Konst- och färdighetsämnen*	Gymnastik	2	3	
	Bildkonst	1-2	3	4
	Musik	1-2	3	1
Studiehandledning		1	1	2
Skolspecifika kurser	Media och kommunikation			11
	Samhällsengagemang			4
	Kulturkurs			1
	Teckenspråk			1
	Trafikkunskap			1
Obligatoriska kurser		47-51		
Fördjupade kurser, minimum			10	
Tillämpade kurser				
Sammanlagt minst			75	

3.2. Språkprogrammet

Gymnasiet Lärkan följer stadens språkprogram, som för vår skolas del innebär en undervisning i följande språk:

A-språk (obligatoriskt språk som påbörjats i åk 3-5 i den grundläggande utbildningen): finska (åk 3), engelska, franska (åk 4-5)

B1-språk (obligatoriskt språk som påbörjats i åk 7 i den grundläggande utbildningen): finska

B2-språk (valfritt språk som påbörjats i åk 8 i den grundläggande utbildningen): engelska, franska, tyska, ryska

B3-språk (valfritt språk som påbörjats i gymnasiet): franska, tyska, ryska

3.3. Skolans betoningar

Dagens gymnasieskola ger studeranden frihet och ansvar. Varje studerande kan i hög grad planera sina studier och sitt arbete självständigt inom ramen för läroplanen och de allmänna bestämmelserna för gymnasiet. I detta skall skolan bistå och stöda studeranden.

Gymnasiet Lärkan värderar självständighet och kreativitet. Därutöver vill vi i all undervisning betona kommunikativa färdigheter, som t.ex. att debattera och uttrycka sig både i tal och skrift, också på främmande språk. Genom samarbete över ämnesgränserna, projekt och internationella kontakter skall undervisningen ge nya infallsvinklar och vidga perspektiv.

I tillämpningen av gymnasiets läroplan riktar Gymnasiet Lärkan särskilt in sig på samhället och frågor som rör dagens värld. Skolan vara öppen för livet runt omkring oss, ordna debatter kring aktuella frågor, bjuda in gäster från olika områden, diskutera och engagera.

Med skolans särinriktning på media och kommunikation vill vi ge de studerande grundfärdigheter dels att bearbeta och analysera den information som når oss via TV, radio, tidningspress, film och internet, dels att själva kommunicera med hjälp av media. Programmet skall stöda de studerandes förmåga att orientera sig i dagens informations-samhälle, skall utveckla medieläskunnighet och ett kritiskt sätt att granska olika medietexter, ge vana att använda moderna tekniska hjälpmedel och färdigheter att producera egna medietexter.

3.4. Antagningen av studerande

En nybörjarstuderande ansöker om studieplats i gymnasiet via den gemensamma elevantagningen, som genomförs av södra Finlands länsstyrelse. För att bli antagen vid något gymnasium i Helsingfors måste den studerande ha minst 7,0 i medeltal på avgångsbetyget från grundskolan eller påbyggnadsundervisningen i ämnena modersmål och litteratur, finska, främmande språk, religion eller livsåskådningskunskap, historia och samhällslära, matematik, fysik, kemi, biologi och geografi. Beroende på antalet studieplatser vid stadens gymnasier och antalet sökande, kan medeltalsgränsen vissa år dock vara högre. En elev med tyska eller franska som A-språk har rätt att bli antagen i något av de gymnasier där språken undervisas om hans medeltal berättigar till en studieplats i Helsingfors. Skolans rektor antar i juni den studerande. Tidpunkten för när gymnasierna meddelar vem som har blivit antagen bestäms av länsstyrelsen. Rektor kan också anta studerande till andra årskurser.

3.5. Studiernas uppbyggnad

Gymnasiestudierna består av obligatoriska, fördjupade och tillämpade kurser. De fördjupade och tillämpade kurserna är valfria för den studerande. Den studerandes studieprogram skall bestå av minst 75 kurser, varav åtminstone 10 skall vara fördjupade. I den studerandes studieprogram skall ingå alla obligatoriska kurser, med beaktande av de val som gäller för åskådningsämnen, matematik och konstämnen. I programmet skall också ingå ett språk enligt A-lärokurs och ytterligare ett språk enligt minst B1-lärokurs. Det andra inhemska språket skall vara ett av de nämnda språken, om inte den studerande befriats från undervisningen i det andra inhemska språket. I den studerandes program kan också ingå valfria språk enligt A-lärokurs.

De obligatoriska och fördjupade kurserna i Gymnasiet Lärkans läroplan följer den riksläroplan som anges i Utbildningsstyrelsens läroplansgrunder, och är således gemensamma för alla gymnasier. Utöver dessa kurser har skolan utvecklat egna kurser, antingen i anslutning till ett läroämne eller som fristående kurser. Alla kurser som utvecklats vid skolan utgör tillämpade kurser.

En studerandes lärokurs i ett ämne består av de kurser i ämnet som ingår i hans eller hennes studieprogram. För att bli bedömd i en lärokurs (lärokursvitsord) krävs att den studerandes hela lärokurs i ämnet är slutförd. Den studerande har rätt att göra ändringar i sitt studieprogram. Ändringarna skall göras i samråd med studiehandledaren och skall följa de bestämmelser som skolan särskilt har anvisat.

3.6. Självständiga studier

Gymnasiet Lärkan vill utveckla studerandenas förmåga att planera och utföra självständigt arbete. I många kurser ingår element av självständigt arbete i någon form (t.ex. bokrecensioner, hemuppsatser, projekt). Därutöver tränas självständigt arbete bl.a. på följande sätt:

- Kurser kan avläggas genom tentamen (självstudier): En studerande kan anhålla om rätt att tentera en enskild kurs, om ämnesläraren med kännedom om kursens innehåll och studerandens förmåga förordar detta. Tentamensrätt beviljas av rektor eller av rektor förordnad lärare.
- Portföljkurser: I vissa ämnen kan kurser avläggas genom att studeranden genom självständigt arbete samlar ett överenskommet antal prestationer i en sk. portfölj som lämnas in till bedömning. I portföljen ingår gärna ett slags loggbok där studeranden kommenterar och bedömer sitt arbete och sin utveckling.
- I arbetskursen samhällsengagemang kan studeranden enligt en godkänd plan och i överenskommen form göra insatser för skolan eller inom någon institution eller organisation som sysslar med humanitär eller samhällsnyttig verksamhet. Arbetet redovisas i skolan.
- Vid avläggandet av en kulturkurs fördjupar sig studeranden i något specifikt tema och gör ett omfattande, självständigt arbete om detta under en lärares handledning. Arbetet redovisas i en valfri, på förhand överenskommen form. Flera lärare kan delta i bedömningen av prestationerna.
- Ett ämnesöverskridande specialarbete kan utföras självständigt efter överenskommelse med en handledare i samråd med andra lärare.
- De studerande erbjuds möjlighet att avlägga gymnasiediplom, som utförs enligt de riksomfattande anvisningar som utbildningsstyrelsen utarbetat.

3.7. Samarbete

Huvudstadsregionens kommuner samarbetar kring undervisningen på andra stadiet genom sitt s.k. TOP-program. Samarbetet är avsett att bredda utbudet av utbildning. De skolor som medverkar är gymnasierna i Esbo, Grankulla, Helsingfors, Kyrkslätt, Sibbo, och Vanda, och enheterna för yrkesutbildning i huvudstadsregionen. Studerandena kan läsa enskilda kurser eller gå under en hel period i en annan skola, eller bestämma sig för en s.k. dubbelexamen, vilket innebär att de på fyra år kan avlägga både en yrkesexamen och en studentexamen. Närmare information om hur programmet fungerar finns på webbadressen www.teoripraktik.net

Genom internationella samarbetsprojekt stöds undervisningen i skolans läroämnen samtidigt som goda kontakter, samlevnad och förståelse för andra kulturer befrämjas.

4. HANLEDNING

4.1. Uppgifter och mål för handledningen

Handledningen i gymnasiet bildar en helhet som stöder de studerande i olika skeden av deras studier och utvecklar deras förmåga att träffa val och ta beslut som gäller deras utbildning och livsbana.

De studerande handleds i att lägga upp sitt personliga studieprogram och i att följa upp det. De studerande vägleds i studievalen så att de kan planera innehållet i och uppbyggnaden av gymnasiestudierna realistiskt med hänsyn till sina resurser.

Ett system med utsedda stödelever, tutorer, för första årets studerande skall bidra till att stöda de nya studerandena i anpassningen till studierna och skolmiljön. Tutorverksamheten organiseras av studiehandledaren.

4.2. Arbetsfördelningen

Alla som hör till skolans lärar- och handledningspersonal deltar i handledningen av de studerande. Studiehandledaren har huvudansvaret för de praktiska arrangemangen kring studiehandledningen och för planeringen och genomförandet av studiehandledningen som helhet.

Studiehandledarens uppgifter

- bistå de studerande i uppläggning av ett individuellt studieprogram
- handleda de studerande i deras studier
- följa studerandena i deras framsteg
- uppmuntra och ge praktiska råd när studierna inte framskrider enligt planerna
- informera om utbildningsalternativ och möjligheter att själv hitta information om fortsatta studier
- bistå de studerande i planering av fortsatta studier och val av yrkesbana
- koordinera intern samverkan med grupphandledare
- ansvara för skolans kontakter med andra läroanstalter, arbets- och näringsliv

Grupphandledarens uppgifter

- ansvara för information till och från de studerande
- följa med den studerandes tillvaro i skolan och studieframgång
- följa med frånvaro
- sköta kontakterna till hemmet, förbereda föräldramöten
- bidra till att förstärka den sociala samvaron inom basgruppen
- hålla personliga utvecklingssamtal med de studerande i gruppen

Ämneslärares uppgifter

- handleda och uppmuntra de studerande i sitt eller sina ämnen
- hjälpa de studerande att utveckla sin studieförmåga och sina inlärningsfärdigheter

4.3. Information om handledningen

I slutet av den grundläggande utbildningen informeras eleverna i grundskolans högsta årskurs, deras vårdnadshavare och studiehandledare om studierna i gymnasiet och ansökningsprocessen.

De som söker till gymnasiet får hjälp med att göra upp sitt personliga studieprogram.

Under årskurs 1 inleds studierna med en introduktionskurs med information om studierna i gymnasiet och studentexamen. De studerande informeras om möjligheten att ta kurser, utbytesperioder eller dubbelexamen i andra läroanstalter på andra stadiet.

Under de senare årskurserna ges personlig handledning och information om fortsatta studier och yrkesval. Studieprogrammen granskas fortlöpande under gymnasietiden och de studerandes framsteg följs upp.

Information om gymnasiestudier, studiernas uppbyggnad och handledningen av studierna behandlas också vid föräldramöten, som anordnas årligen, skilt för alla årskurser.

Utförlig information om gymnasiestudierna finns i skolans studieguide och på Lärkans hemsidor. Studieguiden och läsårets kursutbud delas årligen ut åt alla studerande.

5. STÖD FÖR STUDERANDENA

5.1. Elevvård

Elevvården ingår i skolans dagliga verksamhet och är avsedd att stärka välmåendet och tryggheten i skolan. Den stödjer de studerande i fysiskt, psykiskt och socialt hänseende. Elevvården skall stödja en sund och balanserad utveckling hos de studerande så att en grogrund för god inlärnin g byggs upp.

Elevvården är en angelägenhet för alla parter i skolan och den består av både klientarbete och frågor som berör hela skolsamfundet. Ingen får lämnas utan hjälp då han behöver den. Elevvårdens uppgift är att förebygga olika slag av krissituationer och att ta i där problem redan har uppstått. Elevvården rör frågor som inlärnin gssvårigheter, mobbning, störande uppträdande, uppföljning av frånvaro, mentala problem, rusmedel och olyckshändelser.

Riktlinjerna för arbetet dras upp i skolans elevvårdsgrupp, som består av rektor eller biträdande rektor, kuratorn, hälsovårdaren och studiehandledaren. Vid ärenden som berör enskilda studerande deltar också studerandens grupphandledare. Gruppen möts regelbundet för att komma överens om arbetsfördelning och praktiska frågor. Vid behov kan också psykologtjänster ges. Utgångspunkten är ett förtroligt samarbete mellan den studerande, personalen i skolan och hans eller hennes vårdnadshavare. Gymnasiets speciallärare och sakkunniga utanför skolan anlitas också vid behov.

Vid lärarkonferenser i samband med periodsluten tar grupphandledaren eller annan lärare upp eventuella problem i anslutning till studerandenas studieframgång och allmänna välbefinnande.

Skolans rektor bär huvudansvaret för elevvårdsarbetet.

5.2. Stödundervisning

Studerande har möjlighet att få stödundervisning som meddelas av skolans lärare. Avsikten med stödundervisningen är att hjälpa studerande som tillfälligt blivit efter i studierna eller vilkas studieförutsättningar försvagats p.g.a. handikapp, sjukdom, funktionshinder eller annan godtagbar orsak. Initiativet till stödundervisning skall i första hand tas av den studerande.

5.3. Specialundervisning

Specialundervisningen är avsedd att underlätta skolgången för studerande som har lindriga läs-, skriv- eller matematiksvårigheter. Undervisningen riktar sig till studerande i alla årskurser och den ges antingen i grupp, i smågrupp eller enskilt. Den är särskilt avsedd att förstärka studerandenas självförtroende och studietekniska färdigheter.

Målet med specialundervisningen är att hitta motiverande arbetssätt och nya inlärnin gstrategier för de studerande och på så sätt ge dem bättre möjligheter att gå framåt i sina studier trots svårigheterna.

Specialundervisningen sköts främst av gymnasiernas gemensamma speciallärare, men också de andra lärarna skall försöka underlätta studierna för elever med särskilda behov. Elevvårdspersonalen och andra sakkunniga skall också involveras när man planerar för de här studerandena. Studerande med särskilda svårigheter har efter en bedömning i elevvårdsgruppen rätt till särskilda arrangemang vid prov och förhör.

I Gymnasiet Lärkan stöds studerande med inlärningssvårigheter genom särskild handledning, stödundervisning, och specialundervisning.

Specialundervisningen är i första hand en form av pedagogiskt stöd, som strävar efter att göra den enskilda studeranden mera medveten om hur han lär sig och hjälpa honom att hitta sin inlärningsstil samt stärka hans tro på att han kan lära sig.

Specialundervisningen sker i kursform samt som handledning individuellt eller i smågrupp. Kurserna är tillämpade kurser i studiehandledning och bedöms med prestationsanteckning.

Inlärningsstillfällen och prov arrangeras så att den studerandes individuella behov i så stor utsträckning som möjligt beaktas. För studentskrivningarna görs en särskild ansökan om specialarrangemang till studentexamensnämnden i enlighet med nämndens särskilda anvisningar.

Specialläraren

- kartlägger nybörjarnas läs- och skrivfärdigheter
- utreder läs- och skrivsvårigheter hos studerandena och skriver utlåtanden till studentexamensnämnden
- håller kurser för studerande med läs- och skrivsvårigheter
- ger individuell handledning
- handleder ämneslärarna i frågor som rör inlärningssvårigheter
- samordnar stödet för studerande med olika handikapp i samarbete med andra inblandade personer och organisationer
- skapar verksamhetsmodeller som stödjer inläringen för studerande med inlärningssvårigheter
- påverkar verksamhetskulturen i skolan så att man uppmärksammar de behov studerande med särskilda svårigheter har

Specialläraren samarbetar med ämneslärarna och deltar vid behov i bedömningen av studerande med inlärningssvårigheter.

Specialläraren deltar i elevvårdsgruppens arbete. Stödet av studerandena förverkligas som ett mångprofessionellt samarbete där studeranden själv, och vid behov hans vårdnadshavare, deltar.

5.4. Undervisningen av språk- och kulturgrupper

Undervisningen av särskilda språkliga och kulturella grupper är främst avsedd för studerande som nyligen har anlänt till Finland, för studerande med främmande modersmål födda i Finland eller för utländska studerande som tillfälligt eller stadigvarande befinner sig i landet. De här studerandena undervisas utgående från skolans läroplan.

Studerandena integreras i allmänundervisningen, men har rätt till olika slag av specialarrangemang särskilt i början av sin skolgång. Den studerandes kunskaper i svenska och modersmålet och hans tidigare skolgång beaktas då man lägger upp undervisningen. Undervisningen och studierna stödjer både den studerandes växt, kulturella bakgrund och integrering i det finländska samhället.

Kontakten till de här studerandenas hem är särskilt viktig, och vid behov kan tolk anlitas för att skolan skall kunna hålla kontakten. Vårdnadshavarna hålls informerade om sina barns skolframgång och om hur informationen i skolan fungerar.

I stället för undervisning i modersmålet kan den studerande få undervisning i svenska som andra språk. I mån av möjlighet ordnas undervisning i den studerandes eget modersmål och i hans eller hennes egen religion.

Då man bedömer studerande med särskild kulturell eller språklig bakgrund skall gymnasiets allmänna principer för bedömning till tillämpliga delar följas, men skolan lägger särskilt vinn om att informera om olika val och konsekvenserna av dem. I stället för vitsord i modersmålet ges den studerande vitsord i svenska som andra språk.

6. UTVÄRDERING

6.1. Bedömningen

Bedömningens uppgift

Syftet med bedömningen är att vägleda och uppmuntra den studerande, skapa förutsättningar för självvärdering och ge en realistisk bild av den studerandes förutsättningar och framsteg i enskilda kurser och ämnen. Bedömningen skall hjälpa de studerande att ställa upp personliga mål, stärka deras självförtroende och få dem att vid behov justera sina studievanor. Bedömningen skall vara mångsidig och kan basera sig på skriftliga prov, muntliga prestationer, fortlöpande observation, studerandenas alster och arbetsinsats och utvärderingssamtal. Den skall också ske tillräckligt ofta.

Bedömningen skall ge både studerandena och vårdnadshavarna information om studieframgången och inlärningsresultaten och hur de uppställda målen har uppnåtts, både under gymnasiestudiernas gång och när de avslutas. Den skall också vara ett viktigt instrument för lärarna då de utvärderar hur undervisningen har lyckats. Ytterligare skall den ge information vid fortsatta studier efter gymnasiet och för blivande arbetsgivare.

Informationen om både de allmänna bedömningsgrunderna och bedömningen av en enskild kurs skall vara tydlig. De studerande upplyses i början av varje kurs om vilka bedömningsgrunderna är.

Vitsordsskala och symboler

Kunskaper och färdigheter bedöms enligt skalan:

- 10 (utmärkta)
- 9 (berömliga)
- 8 (goda)
- 7 (nöjaktiga)
- 6 (försvarliga)
- 5 (hjälpiga)
- 4 (underkända)

Verbala omdömen kan komplettera sifferbedömningen.

Andra symboler som används vid bedömningen av kurserna är:

- G = godkänd (gäller kurser som inte bedöms med siffror)
- 4 = underkänd (gäller både kurser som bedöms med siffror och enbart godkänd/underkänd)
- B = avbrutit
- Q = obedömd (gäller kurser där någon prestation saknas och därför inte ännu har bedömts)
- D = deltagit (gäller kurser i vilka en utomstående studerande deltagit men av olika orsaker inte kan bli bedömd, t.ex. vid bedömningen av utbyteselever)

Kursbedömningen

En kurs bedöms alltid när den har slutförts. Läraren i ett enskilt läroämne beslutar om bedömningen och ifall lärarna är flera gör de det gemensamt. De obligatoriska och fördjupade kurserna bedöms alltid med siffror. Studiehandledningen bedöms med anteckningen godkänd/underkänd (4). De tillämpade kurserna bedöms antingen med siffror eller med godkänd/underkänd (4), och sättet på vilket de bedöms finns inskrivet

vid varje enskild kursbeskrivning. En sifferbedömning kan kompletteras med en verbal bedömning. Mera detaljerade uppgifter om bedömningen ges i samband med varje läroämne.

I regel krävs det att den studerande har varit närvarande under lektionerna för att bli bedömd. Upprepad icke-lovlig frånvaro leder till ett lägre kursvitsord eller till att kursen inte kan bedömas som en avlagd kurs. Innan en lärare bedömer en kurs som inte avlagd skall orsakerna till frånvaron utredas. Om frånvaron beror på sjukdom eller har någon annan godtagbar orsak skall detta beaktas så att uteblivna studieprestationer utförs. Den studerande har då möjlighet att delta i ett nytt förhör eller komplettera och slutföra kursen enligt ämneslärares instruktioner. Först efter det blir den studerande bedömd. Om en studerande av godtagbara orsaker har varit frånvarande från ett prov och läraren utgående från övriga prestationer inte kan bedöma honom eller henne, skall den studerande beredas tillfälle att delta i ett förnyat förhör för de uteblivna prestationernas del. I så fall lämnas han eller hon obedd (Q) i slutet av kursen och blir bedömd först efter det förnyade förhöret. Om frånvaron varit så omfattande att förutsättningar att bedöma kursen inte föreligger anses kursen vara avbruten. Den studerande skall höras innan detta beslut fattas.

Diagnostiserade handikapp eller orsaker som är jämförbara med sådana, såsom läs- och skrivsvårigheter, beaktas vid bedömningen så att den studerande ges möjlighet att visa sina kunskaper också på annat sätt än enbart skriftligt.

Rätt att höja ett underkänt kursvitsord

En studerande som har blivit underkänd i en kurs har rätt att delta i ett förnyat förhör för att bli godkänd i kursen. Om den studerande av godtagbart skäl inte kan delta i ett förnyat förhör strax efter kursen, har han eller hon rätt att delta i det närmast följande eller motsvarande kursprov, när kursen hålls nästa gång. Om den studerande inte har fått godkänt kursvitsord efter det förnyade förhöret kan kursvitsordet höjas genom att kursen avläggs på nytt.

Rätt att höja ett godkänt kursvitsord

En studerande kan höja ett godkänt kursvitsord genom att gå om kursen eller avlägga den genom självstudier. Möjligheten att höja ett godkänt vitsord erbjuds en gång och det bästa vitsordet gäller. Läraren kontaktas alltid i förväg.

Självstudier

Kurser kan också avläggas genom självstudier. Den studerande måste först anhålla om rätt att få avlägga en kurs genom självstudier. Varje anhållan prövas av ämnesläraren i samråd med rektor. Den studerande skall sedan komma överens med ämnesläraren om vilka prestationer som krävs och vilka bedömningsgrunderna är. En kurs som avläggs genom självstudier måste vara godkänd för att räknas som en kursprestation. Samma bedömningsprinciper som för andra kurser tillämpas. Vid kursbeskrivningen för en kurs finns en notering ifall den inte kan avläggas genom självstudier.

Konvertering av vitsord vid byte av lärokurs

När en studerande övergår från en lång lärokurs i ett ämne till en kort, räknas hans eller hennes studier enligt den långa lärokursen till godo i den korta, i den utsträckning som kursernas mål och centrala innehåll motsvarar varandra. Motsvarigheterna definieras närmare inom de olika ämnena. Kursvitsorden för den långa lärokursen överförs då direkt till den korta. Resten av studierna enligt den långa lärokursen kan i den korta lärokursen vara fördjupade eller tillämpade studier. Samma principer följs då

en studerande byter från kort till lång kurs, men tilläggsprestationer kan då krävas och vitsordet kan omprövas.

Studiehinder

Om en studerandes lärokurs i ett ämne omfattar högst fem kurser och två av dem är underkända, kan han eller hon inte gå vidare i ämnet förrän åtminstone den ena har blivit godkänd. Om studerandens lärokurs i ämnet omfattar sex till åtta kurser uppstår studiehinder då tre kurser är underkända, och om lärokursen omfattar nio eller flera kurser då fyra kurser är underkända. Den studerande kan då inte gå vidare i studierna förrän studiehindret avlägsnats så att åtminstone en av de underkända kurserna godkänts.

I ämneslärokurserna kan det också anges vilka enskilda kurser som måste vara godkända för att den studerande skall kunna gå vidare i ämnet.

Tillgodoräknande av studier

Om studier avlagda vid en annan läroinrättning eller i ett annat sammanhang till mål och innehåll motsvarar gymnasiet, kan den studerande få räkna dem till godo i det egna gymnasiet. Ärendet skall alltid i förväg diskuteras med studiehandledaren. Den studerande har rätt att på begäran få förhandsbesked om hur studier som utförts i ett annat sammanhang godkänns. Rektor fattar i samråd med ämnesläraren beslut om att godkänna sådana studieprestationer.

Vitsord från andra läroinrättningar

Studier som avlagts vid en annan läroinrättning kan räknas till godo som obligatoriska, fördjupade eller tillämpade kurser. Vid behov kan skolan kräva tilläggsprestationer av den studerande. Ifall en annan bedömningsskala används för dessa studier motsvarar vitsorden varandra på följande sätt:

gymnasiets skala	skalan 1-5	skalan 1-3
10, 9	5	3
8	4	2
7	3	2
6	2	1
5	1	1
4	underkänd	underkänd

Om man inte entydigt kan avgöra om ett högre eller lägre vitsord från en annan läroanstalt motsvarar gymnasiet, skall motsvarigheten avgöras till den studerandes fördel.

Också studier utomlands kan räknas tillgodo som obligatoriska, fördjupade eller tillämpade kurser och bedömningen transkriberas då till motsvarande bedömning i gymnasiet. Också här kan vid behov tilläggsprestationer förutsättas som stöd för bedömningen.

Rektor fattar beslut om tillgodoräknande av studier i samråd med respektive ämneslärare.

Bedömningen av lärokursen i ett ämne

Lärokursen i ett ämne består av den studerandes alla bedömda obligatoriska, fördjupade och tillämpade kurser, utgående från timfördelningen och den studerandes uppgjorda studieprogram. Vitsordet för lärokursen i ett ämne fastställs som det

aritmetiska medeltalet för de obligatoriska och fördjupade kurser som den studerande har slutfört. De tillämpade kurserna kan påverka vitsordet höjande.

Inom ett ämnes lärokurs kan en studerande ha underkända kurser enligt följande:

Obligatoriska och fördjupade kurser i den studerandes studieprogram	Högsta antal underkända kurser
1-2	0
3-5	1
6-8	2
9 eller flera	3

En studerande som inte har godkänts i ett ämne eller som önskar höja sitt lärokursvitsord skall ges möjlighet att höja det i ett fristående förhör. Om den studerande då uppvisar bättre kunskaper i ämnet än det på medeltalet baserade vitsordet anger skall vitsordet höjas. Vitsordet kan också höjas genom att man beaktar den studerandes tilläggsprestationer i läroämnet. Ämnesläraren kan dessutom höja vitsordet i ett ämne över det aritmetiska medeltalet om den studerandes kunskaper i ämnet när studierna slutförs är bättre än vad det på medeltalet baserade vitsordet skulle ange.

Fullgörande av gymnasiets lärokurs

När en studerande har avlagt alla sina obligatoriska kurser (47/51), sammanlagt minst 75 kurser av vilka minst 10 är fördjupade enligt de regler som har relaterats ovan, kan han eller hon få ett avgångsbetyg från gymnasiet. Av skolans egna tillämpade kurser kan bara de kurser som den studerande har fått godkänt vitsord i räknas till gymnasiets lärokurs. Ingen kurs kan avlägsnas i efterhand.

Alla obligatoriska läroämnen och de valfria språken bedöms med siffror. Studiehandledningen bedöms med en anteckning om fullgjord prestation. Om den studerande begär det antecknas endast en fullgjord prestation för gymnastik och sådana ämnen som omfattar en kurs, i annat fall ges de här ämnena en sifferbedömning. Om ett valfritt språk inte har omfattat flera än två kurser antecknas för det endast att prestationen har fullgjorts.

Anhållan om ny bedömning och rättelseyrkan

En studerande har rätt att anhålla om ny bedömning av en kurs enligt 13 § gymnasieförordningen. Den studerande skall då inom två månader efter att han eller hon delgivits bedömningen be att ett beslut som gäller studieframstegen eller slutbedömningen omprövas. Begäran riktas till rektor. Om en ny bedömning beslutar skolans rektor och den studerandes lärare gemensamt.

Om den nya bedömning som avses i 1 mom. eller det beslut genom vilket begäran har avslagits är uppenbart felaktigt, kan länsstyrelsen på den studerandes begäran ålägga läraren att företa en ny bedömning eller bestämma att beslutet om studieframstegen skall ändras eller bestämma vilket vitsord den studerande skall få.

Betyg och rapporter

En studerande kan få följande **betyg** i gymnasiet:

skiljebetyg – ges när den studerande avgår från gymnasiet utan att ha avlagt gymnasiets hela lärokurs

betyg över slutförd lärokurs – ges till en studerande som slutfört lärokursen i ett enskilt läroämne

avgångsbetyg – ges till en studerande som fullgjort gymnasiets läroplan i enlighet med sitt eget studieprogram

Under gymnasietiden ges följande **rapporter** som utdrag ur studeranderegistret:

periodrapport – ges i slutet av varje period, visar bedömningen i alla avlagda kurser fram till ifrågavarande periodslut

slutrapport – en sammanställning av alla studieprestationer inklusive lärokursvitsord, som ges när den studerande fullgjort hela sitt studieprogram

6.2. Utvärderingen av verksamheten

Avsikten med utvärderingen är att kontinuerligt utveckla verksamheten i gymnasiet och stödja inläringen och undervisningen. Den följer de riktlinjer som dragits upp i strategin för utvärderingen av hela utbildningsväsendet i Helsingfors. Gymnasiet deltar i såväl internationellt, nationellt som kommunalt utförda utvärderingar och genomför utöver dem vid behov också egen utvärdering av verksamheten.

Utgångspunkten för den årliga planeringen av verksamheten och ekonomin är gymnasiets läroplan och de strategiska och ekonomiska målen för den svenska utbildningen i Helsingfors. Dessutom ligger gymnasiets årliga verksamhetsberättelse till grund för följande års verksamhetsplan. Utvärderingen skall utgå från faktaunderlag såsom enkäter, prov, studier och undersökningar, och både lärare, övrig personal, studerande och föräldrar medverkar. Rektor ansvarar för utvärderingen.

7. LÄROÄMNEA – MÅL OCH INNEHÅLL

7.1. Temaområden och ämnesintegrering

Utbildningsstyrelsen har fastslagit nationella temaområden som skall beaktas i gymnasiernas undervisning. Dessa temaområden är samhälleligt betydelsefulla utmaningar som all fostran och utbildning står inför och de utgör samtidigt aktuella etiska ställningstaganden. I praktiken utgör temaområdena ett slags verksamhetsprinciper som strukturerar verksamhetskulturen i gymnasiet och som går över ämnesgränserna och integrerar undervisningen.

Gemensamma temaområden för alla gymnasier är

- aktivt medborgarskap och entreprenörskap
- hälsa och trygghet
- hållbar utveckling
- kulturell identitet och kulturkännedom
- teknologi och samhälle
- informations- och mediekunskap

Lokalt temaområde

I läroplanerna för de svenska skolorna i Helsingfors stad har man gått in för att beakta **Helsingfors** som ett särskilt temaområde. I likhet med de nationella temaområdena skall också helsingforstemat genomsyra läroplanen och beaktas både som ett övergripande tema och i de enskilda ämnesläroplanerna.

Temaområdena i skolans läroplan

I Gymnasiet Lärkan inlemmas temaområdena på ett ändamålsenligt sätt i såväl obligatoriska som valfria ämnen. Betoning och omfattning utformas så att de på ett naturligt och för de olika läroämnena karakteristiskt sätt ingår i undervisningen. Med tanke på utformningen av uppgifterna i realprovet integreras tangerande delområden inom olika läroämnena i mån av möjlighet.

Utöver detta kan enskilda, separata projekt och temadagar ordnas för hela skolan, med fokus på något eller några av dessa temaområden. De studerandes medverkan i planeringen betonas för att stärka samhörigheten och utveckla samarbetet mellan aktörerna i skolan.

Genom Gymnasiet Lärkans profilering på media och kommunikation har de målsättningar som anges för temaområdet informations- och mediekunskap fått en etablerad och långt utvecklad form i skolans läroplan.

Aktivt medborgarskap och entreprenörskap

Temaområdet aktivt medborgarskap och entreprenörskap (företagsamhet) syftar till att fostra de studerande till aktiva, ansvarsställande och kritiska medborgare. Detta innebär engagemang och vilja att vara med och påverka den politiska, ekonomiska och sociala verksamheten på olika samhällsområden och i kulturlivet. Engagemanget kan ske på lokal, nationell, europeisk och global nivå.

Målet är att den studerande skall

- fördjupa sin kännedom om det demokratiska samhällets funktionsprinciper och de mänskliga rättigheterna
- kunna bilda sig en egen motiverad uppfattning och diskutera den så att också samtalspartnerns åsikter respekteras
- känna till olika demokratiska system och verksamhetsätt
- som individ och gruppmedlem vilja delta i att skapa allmänt välbefinnande i närmiljön, på hemorten, i samhället och livsmiljön och påverka beslutsfattandet i samhället
- tillägna sig initiativkraft och entreprenörskap som handlingsmönster
- känna till olika former av företagsamhet och dess möjligheter och verksamhetsprinciper
- förstå arbetets betydelse för individen och samhället
- känna till det inflytande som konsumenten har och kunna utnyttja det.

Hälsa och trygghet

I gymnasiet bör man låta de studerande uppleva delaktighet, ömsesidigt stöd och rättvisa. Dessa faktorer är viktiga källor till livsglädje och psykisk hälsa och samt ger kraft att orka. Syftet med temaområdet hälsa och trygghet är att de studerande skall inse de grundläggande förutsättningarna för sin egen och för samhällets välfärd. Temaområdet skall sporra de studerande att arbeta för hälsa och trygghet i familjen, i närmiljön och i samhället. Det befäster förmågan att upprätthålla hälsan och tryggheten i vardagen, en förmåga som var och en behöver i livets olika skeden och i synnerhet i krissituationer.

Målet är att de studerande skall

- kunna uttrycka känslor och åsikter i sitt umgänge på ett sätt som utvecklar dynamiken i skolgemenskapen och också hantera besvikelser, motsägelsefulla erfarenheter och konflikter utan våld
- våga ta ett individuellt ansvar för de övrigas hälsa och välbefinnande samt för klimatet i studiegemenskapen och själv våga ta emot stöd av andra
- kunna bedöma vilka handlingsmönster eller strukturella faktorer i sociala och samhälleliga sammanhang som främjar hälsa och trygghet och vilka som kan äventyra dem
- handla så att han eller hon utövar ett positivt inflytande på trivseln och tryggheten i studiegemenskapen
- identifiera allvarliga problem och kunna söka hjälp och anlita välfärdstjänster eller vidta andra ändamålsenliga åtgärder även i undantagssituationer
- kunna hantera förändringar och osäkerhet och skapa en grund för nya möjligheter.

Hållbar utveckling

Syftet med en hållbar utveckling är att trygga möjligheterna till ett gott liv för nulevande och kommande generationer. Människan skall i all verksamhet lära sig att anpassa sig till naturens villkor och inse gränserna för vad jordklotet tål. Gymnasiet skall sporra de studerande till ett hållbart levnadssätt och till att verka för en bärkraftig utveckling.

Målet är att de studerande skall

- ha baskunskaper om de ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella dimensionerna av en hållbar utveckling och förstår att utvecklingen blir bärkraftig endast om dessa genomförs samtidigt

- kunna mäta, bedöma och analysera förändringar i naturen och i den kulturella och sociala miljön
- reflektera över vad ett hållbart levnadssätt, en naturbevarande och ekologiskt bärkraftig produktion innebär, över hurdan en sådan organisation och ett sådant samhälle är som förstärker sitt sociala kapital samt över hur man kan skydda naturens fortbestånd för kommande generationer
- i sitt dagliga liv, som gymnasist, konsument och aktiv medborgare vilja och kunna verka för en hållbar utveckling
- ha förmåga att lokalt, nationellt och internationellt samarbeta för en bättre framtid.

Genom detta temaområde skall de studerande lära sig att granska förutsättningarna för en bärkraftig utveckling ur flera synvinklar: det gäller att klargöra hur människans verksamhet har påverkat miljön och hur människans sätt att forma sin omgivning har förändrats i och med den kulturella evolutionen. Det gäller också att analysera globala miljörisker och orsakerna till dem och att finna olika medel för att korrigera utvecklingens riktning. Problem i anknytning till befolkningstillväxt, fattigdom och hungersnöd diskuteras. De studerande skall lära sig att se materiens och energins kretslopp i naturen och produktionssystemen samt att spara energi och råmaterial. Ett diskussionstema är hurdan en ekonomisk tillväxt som inte baserar sig på ökad användning av råmaterial och energi kunde vara och vilken betydelse ekonomisk stabilitet har för miljöskyddet och för människornas välfärd. De studerande får bekanta sig med sådana företag och sådan teknik som omsätter principerna för en hållbar utveckling i praktiken och lära sig att utnyttja möjligheterna att som konsument påverka utvecklingen. Vidare undersöks hur människans aktiviteter kan anpassas till omgivningen så att kulturtraditionerna respekteras och så att naturens diversitet bevaras. Därtill gäller det att öva ett miljövänligt levnadssätt och undersöka de strukturella förutsättningarna för det. I undervisningen och gymnasiets vardag ges exempel på goda rutiner.

För att aktivt våga främja en hållbar utveckling måste den studerande få erfarenhet av att hans eller hennes etiska, praktiska, ekonomiska, samhällsliga och yrkesmässiga avgöranden har betydelse. De studerande bör få en uppfattning av de stora förändringar som behövs och av det breda samarbete som är en förutsättning för att uppnå resultat. Vid sidan av undervisningen gäller det att eventuellt genom ett eget miljöprogram eller ett program för en bärkraftig utveckling och genom en miljömedveten verksamhetskultur sporra de unga till ett hållbart levnadssätt.

Kulturell identitet och kulturkänedom

Gymnasieutbildningen skall erbjuda de studerande möjligheter att bygga upp sin kulturidentitet med hjälp av sitt modersmål, sin gestaltning av det förflutna, sin religion samt genom konst- och naturupplevelser och andra frågor som är betydelsefulla för de studerande. De bör känna till de gemensamma nordiska, europeiska och allmänmänskliga värderingarna och hur sådana värderingar eller en avsaknad av dem avspeglar sig i vardagen, i det finländska samhället och i världen. Gymnasiet skall erbjuda studerandena rikligt med möjligheter att förstå hur vårt kulturarv har uppstått och vilken uppgift de studerande kan tänkas ha när det gäller att upprätthålla och förnya kulturarvet.

Gymnasiet skall stärka en positiv kulturell identitet hos de studerande och ge dem insikter i olika kulturer. Det kan bana väg för interkulturell verksamhet och ett framgångsrikt internationellt samarbete.

Målet är att de studerande skall

- känna till olika tolkningar av begreppet kultur och kunna beskriva olika kulturella särdrag

- känna till det andliga och materiella kulturarvet
- vara medvetna om sin kulturella identitet, veta till vilken kulturgrupp de vill höra och kunna fungera som tolkar för sin kultur
- värdesätta kulturell mångfald som en källa till berikande upplevelser och skaparkraft och kunna reflektera över olika alternativ för den kulturella utvecklingen
- kunna kommunicera mångsidigt även på främmande språk med människor som har en annorlunda kulturell bakgrund
- aktivt vilja medverka till att bygga upp ett mångkulturellt samhälle baserat på ömsesidig respekt.

Då verksamhetskulturen utvecklas skall man fästa uppmärksamhet vid gymnasiet som kulturmiljö, vid ett gott uppförande och vid gymnasiets egna traditioner, fester och andra evenemang. Studerandena uppmuntras till kommunikation och samarbete över språk- och kulturgränserna.

Teknologi och samhälle

Utgångspunkten för den tekniska utvecklingen är människans behov av att förbättra sin livskvalitet och underlätta sitt liv under arbete och fritid. Kännedom om lagbundenheterna i naturen utgör grunden för teknologin. I teknologin ingår kunskapen och färdigheten att planera, tillverka och använda tekniska produkter, processer och system. Sambandet mellan teknikens och samhällets utveckling betonas.

Målet är att de studerande skall

- kunna utnyttja naturvetenskaplig kunskap och kunskap från andra vetenskapsgrenar då de reflekterar över tekniska utvecklingsmöjligheter
- kunna förstå och bedöma människans förhållande till den moderna teknologin
- kunna bedöma hur tekniken inverkar på levnadssättet, samhället och miljöns tillstånd
- kunna bedöma de etiska och ekonomiska synpunkter, välfärdsfrågor och jämlikhetsaspekter som styr den tekniska utvecklingen samt ta ställning till och motivera olika tekniska alternativ
- förstå växelverkan mellan teknik och ekonomi och kunna bedöma hur olika alternativ inverkar på arbetets innehåll och på sysselsättningen
- lära sig företagsamhet och bekanta sig med det lokala arbetslivet.

Temaområdet skall vägleda de studerande till att reflektera över den tekniska utvecklingen och förändringarna i samhället ur historiska, nutida och framtida synvinklar. De skall lära sig att använda, behärska och förstå teknik. De måste lära sig den innovations- och problemlösningsförmåga som behövs i tekniskt utvecklingsarbete. De bör lära sig att granska värderingarna som ligger bakom teknologin samt teknologins följder. Uppgiften är att undersöka den moderna människans beroende av tekniken och reflektera över vad detta beroende innebär för individen, arbetslivet och fritiden. Särskild uppmärksamhet fästs vid vilken teknik som kan anses oundgänglig med tanke på människans grundläggande behov och vilken som kan avvaras. De studerande uppmuntras att som individer och samhällsmedlemmar ta ställning till den tekniska utvecklingen och engagera sig i beslut om den.

Olika problem på detta temaområde kan konkretiseras så att man bekantar sig med tekniken på olika områden, såsom hälsa och välfärd, information och kommunikation, formgivning och musik, miljöskydd, energiproduktion, trafik och lant- och skogsbruk.

Informations- och mediekunskap

I gymnasiet skall de studerande erbjudas undervisning och verksamhetsformer som hjälper dem till djupare insikt om mediernas centrala roll och betydelse i vår kultur. Gymnasiet skall främja de studerandes attityder till medierna och deras förmåga till växelverkan samt stärka deras samarbete med de lokala eller regionala medierna. De studerande vägleds att förstå mediernas inflytande, deras roll som underhållare, informationsförmedlare och samhällsliga opinionsbildare, som källor till beteendemodeller. Medierna skapar samhörighet, de formar världsbilden och identiteten. De studerande skall lära sig att iaktta och kritiskt analysera hur den värld som medierna beskriver förhåller sig till verkligheten. De skall lära sig att värna om skyddet av privatlivet, om säkerheten och om datasekretessen när de rör sig i medievärlden.

Målet är att de studerande skall

- få tillräckliga färdigheter i att tolka och ta emot budskap: de skall lära sig att välja och tolka medietexter kritiskt och tillägna sig samhällsliga kunskaper och färdigheter som de behöver som konsumenter
- kunna behandla estetiska och etiska frågor: de skall lära sig att ta ansvar i produktion och användning av medieinnehåll och i sitt mediebetende
- bli skickliga i att kommunicera, samverka och påverka
- kunna producera medietexter och kunna nyansera uttrycket när de själva skall producera och förmedla medietexter
- vänja sig vid att använda medierna som studieredskap och studiemiljö, lära sig att använda dem i kommunikationssituationer i studierna samt för att söka efter och förmedla uppgifter
- känna till ekonomiska och samhällsliga faktorer som inverkar på mediernas verksamhet
- få kunskap om kommunikationsbranschen, medieproduktion och upphovsrätter.

Mediekunskap i gymnasiet innebär både färdigheter och kunskaper. Medierna utgör såväl studieobjekt som studieredskap. Mediefostran går ut på att utveckla de studerandes verbala, visuella, auditiva, tekniska och sociala färdigheter samt deras studieteknik. Detta förutsätter samarbete mellan olika läroämnen och samarbete med olika medier samt lärande i autentisk miljö. I de olika läroämnena i gymnasiet måste man analysera och bygga upp kontakterna till medierna och till diskussionen i dem, till teknik, innehåll och material och till den mediekultur som uppstår kring dem. I mediekunskapen betonas samverkan mellan olika medier och visuella aspekter.

7.2. Modersmål och litteratur

Modersmålet är av grundläggande betydelse för lärandet. Genom det gestaltar människan sin verklighet och kommunicerar med andra. Modersmålet stärker den personliga och kulturella identiteten samt utvecklar tänkande, kreativitet och en estetisk medvetenhet.

Modersmål och litteratur är som läroämne ett livskunskapsämne och ett centralt färdighets- kunskaps- och kulturämne. Läroämnet baserar sig på ett vidgat textbegrepp som innefattar förutom skrivna och talade texter även medietexter och bilder av olika slag. Ämnet får sitt innehåll närmast från språk-, litteratur- och kommunikationsvetenskaperna samt från kulturforskningen. Genom läsande, skrivande och muntlig kommunikation tillägnar sig de studerande nya begrepp och lär sig att se sammanhang, tänka logiskt, reflektera, kritiskt granska, tolka och värdera. Genom litteratur och bildmedier får de studerande kunskap och möter förutom den västerländska kulturtraditionen även andra kulturer. Läsning av skönlitteratur bidrar också till personlighetsutvecklingen. En bred kommunikativ kompetens är grunden för lärande och för all samhällsinteraktion. Inom undervisningen i modersmål och litteratur och även vid samarbete med andra ämnen strävar man efter en integration av flera olika färdigheter i ett funktionellt sammanhang.

Att i tal och skrift kunna använda modersmålet är en förutsättning för studier och för att aktivt kunna delta i samhällslivet. Därför är det viktigt att skolan skapar goda möjligheter för språkutveckling, både inom ämnet modersmål och litteratur och inom andra ämnen i gymnasiet.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i modersmål och litteratur är att de studerande skall

- fördjupa sina kunskaper om språk, litteratur och kommunikation
- få en insikt om sambandet mellan språk, litteratur och lärande och kunna utnyttja relevanta begrepp då de läser, skriver, talar och lyssnar
- stimuleras till att söka sig till litteratur och bildmedier som en källa till glädje, kunskap och reflektion
- utveckla sin fantasi och lust att lära genom att tillägna sig skönlitteratur i skilda former från olika tider och kulturer
- fördjupa sina kunskaper utgående från ett vidgat textbegrepp och kunna analysera och tolka olika slags texter
- med hjälp av sin kunskap om litteratur och kommunikation se samband mellan texter och deras sammanhang och genom olika texter och medier bli förtrogna med grundläggande demokratiska, humanistiska och etiska värden men också medvetna om destruktiva krafter att reagera mot
- fördjupa sina muntliga och skriftliga kommunikationsfärdigheter
- fördjupa och precisera sitt språkbruk, att språket blir mångsidigt, dels att de studerande når sina syften med sin kommunikation
- kunna anpassa sitt språk efter olika situationer, både privat och offentligt
- bli allt säkrare då det gäller att behärska normer för det talade och skrivna språket och förstå avsikten med språkvården både ur ett samhällsligt perspektiv och för sitt eget språkbruk
- bli medvetna om texters formspråk och retoriska medel och kunna analysera och värdera argumenterande text och själva utnyttja språket som påverkningsmedel

- kunna använda informations- och kommunikationsteknik på ett funktionellt sätt i sina studier och i olika källor söka information samt bearbeta, reflektera över och värdera denna information
- känna sig delaktiga i olika kultursammanhang och ha förmåga att njuta av, använda och skapa kultur samt ha fördjupat sin förståelse för olika kulturer och för människor med andra levnadsförhållanden.

Arbetsmetoder

Exempel på arbetsmetoder:

- lärarledd undervisning i klass
- diskussion i klass
- fördjupande grupp- eller pararbeten
- reflekterande självständiga – muntliga och skriftliga – uppgifter
- processkrivning
- dramaövningar

Som underlag för undervisningen används förutom läroböckerna även

- olika slag av texter: skönlitteratur, bilder, tv-program, radioprogram, filmer, teaterpjäser, reklam m.fl.
- gäster såsom författare, journalister, teater- och filmarbetare

Bedömning

Bedömningen av kurserna i modersmål och litteratur beaktar läroämnets alla delområden. I kursvitsordet ingår bedömning av såväl muntlig och skriftlig produktion som graden av deltagande. För att den studerandes muntliga färdigheter och skrivfärdigheter skall utvecklas är det viktigt att utvärderingen sker i form av en process där den studerande får respons både av läraren och av hela gruppen. Den studerande ges även möjlighet till självvärdering, som kan bli ett stöd för en positiv och samtidigt realistisk bild av honom eller henne som talare, läsare eller skribent. Grunden för självvärderingen är att den studerande känner till kursernas mål och innehåll och på detta sätt kan följa med sin egen utveckling.

Modersmålet i Gymnasiet Lärkans läroplan

Lärkan erbjuder förutom de nationella kurserna (obligatoriska och fördjupade) en förberedande kurs inför studentexamensproven samt kurser inom områdena litteratur och kultur, media samt drama.

Kursernas innehåll anpassas till den miljö Lärkan verkar i genom att de studerande bl.a. får bekanta sig med det rika kulturutbud som finns i huvudstadsregionen. Skolans medieinriktning har många knytpunkter med modersmålsämnet och kursen i journalistik samarbetar med andra ämnen och ämnesområden för att ge ett meningsfullt stoff för journalistiska texter. Kurserna i drama kan ingå som en del av gymnasiediplom i teaterkonst och debattforum ger tillsammans med kursen i retorik en god grund för det muntliga slutprovet i kommunikation. Temaområdena kulturell identitet och kulturkännedom samt mediekunskap är naturliga delar av ämnet.

Modersmålet i studentexamen

Provet i modersmål och litteratur i studentexamen är tudelat – i det ingår ett prov i textkompetens och ett essäprov. Betyget i modersmål bestäms genom en viktning av de poäng som er nås i vardera provet. Träning inför proven ingår i de obligatoriska och fördjupade kurserna samt i den studentförberedande kursen MO20.

I provet i textkompetens mäts den kritiska och kulturella läsförmågan och den språkliga uttrycksförmågan. Med textkompetens avses examinandens förmåga att analysera, tolka, bedöma, tillgodogöra sig och producera olika texter medveten om deras syfte och kontext. I kompetensen ingår också förmåga att göra iakttagelser om textens uttrycksmedel och att tillämpa sitt kunnande både i textreception och textproduktion. Uppgifterna i provet ansluter sig till betydelser, strukturer, uttrycksmedel och tematik i texten eller texterna, till textreceptionen och kontexten samt till relationen mellan dessa faktorer. Materialet kan vara saktexter – t.ex. artiklar, nyhetstexter, insändare, avsnitt ur faktaböcker – och skönlitterära texter. Materialet kan också bestå av enbart sakprosatexter eller enbart skönlitterära texter.

I essäprovet bedöms hur allmänbildad examinanden är, hur väl utvecklade tankeförmågan, den språkliga uttrycksförmågan och förmågan att behärska helheter är. En del av uppgifterna i provet är materialbaserade. Materialet utgörs av faktatexter, skönlitterära texter och möjligen annat material såsom t.ex. bilder, statistik eller tabeller.

Rekommenderad studiegång

Vid ett treårigt studieprogram rekommenderas studerandena avlägga MO1 och MO2 under det första, MO3 och MO4 under det andra samt MO5, MO6 och MO20 under det tredje studieåret.

De studerande rekommenderas att avlägga de fördjupade och tillämpade kurserna i första hand under följande årskurs:

Åk 1: MO7f, MO21t, MO23t, MO24t, MO26t, MO27t

Åk 2: MO7f, MO8f, MO9f, MO22t, MO23t, MO24t, MO26t, MO27t

Åk 3: MO7f, MO20t, MO22t, MO25t, MO27t, MO28t

Obligatoriska kurser

Kurserna är uppbyggda så att de integrerar de olika modersmålsfärdigheterna och bildar funktionella helheter. På alla kurser fördjupar den studerande sina kunskaper om språk och litteratur, utvecklar färdigheterna i muntlig och skriftlig kommunikation och läser rikligt med fiktion och fakta. Då den studerande har läst alla de obligatoriska lärokurserna har han eller hon fått en fördjupad språkkännedom och ökad språkfärdighet. Den studerande har också fått en bred kunskap om vårt litterära arv och de litterära genrerna i funktionella sammanhang samt fördjupat sin förmåga att analysera, producera och reflektera över olika textgenrer och deras funktion i samhället.

MO 1 En värld av texter

Kursen introducerar modersmål och litteratur som ett ämne där språk, kommunikation, litterära texter och saktexter bildar en helhet som placeras in i ett teoretiskt sammanhang.

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå vad det vidgade textbegreppet innebär
- fördjupa sin medvetenhet om olika textgenrer
- känna till olika sätt att läsa, analysera, tolka och producera texter
- kunna välja stilnivå i sitt språk enligt situation
- kunna tolka episka texter
- kunna grundprinciperna för hur man skriftligt relaterar till annan skriven text
- delta konstruktivt i gruppdiskussioner

Centralt innehåll:

- skillnader mellan tal- och skriftspråk och olika stilnivåer
- olika textgenrer och deras funktion i samhället
- reflektion kring det egna läsandet
- introduktion till de litterära genrernas historia med fokus på novellen och andra typer av kortprosa
- olika sätt att analysera skönlitterära texter
- grundprinciperna för materialbaserat skrivande
- grundprinciperna för gruppkommunikation

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 2 Epik och medietexter

Kursen fokuserar på hur man bygger upp texter av olika slag för att nå sina syften.

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna använda retorikens grundprinciper
- producera olika typer av medietexter
- kunna bearbeta och analysera längre episka texter
- planera, framföra och utvärdera ett muntligt anförande.

Centralt innehåll:

- retorikens grundprinciper som stöd för att disponera muntliga och skriftliga texter
- tidningstexter och andra medietexter
- bild- och filmanalys
- källkritik
- analys av språkets strukturer
- romanen som litterär genre
- gränser mellan fakta och fiktion med dokumentärromanen och populärkulturen som utgångspunkt
- recensioner

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 3 Texter, kultur och identitet

Kursen tar upp frågor kring språklig och kulturell identitet ur ett finlandssvenskt perspektiv. Den egna litteraturen och dess förhållande till omvärlden diskuteras.

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna uttrycka sina tankar, känslor och åsikter kring den egna identiteten i både tal och skrift
- förstå begreppet kulturell pluralism
- kunna diskutera frågor kring det finlandssvenska med utgångspunkt i tryckta och digitala källor av olika slag
- kunna diskutera och analysera texter av finlandssvenska författare från olika tidsperioder
- känna till de drag som kännetecknar det finlandssvenska språkbruket

- kunna utveckla sina texter och analysera språkets form utgående från den språk-vårdsteori som behandlas.

Centralt innehåll:

- det svenska språkets ursprung och nuläge i Finland
- tvåspråkighet, dialekter, slang och andra språksociologiska fenomen
- begreppet språkvård både ur ett samhällsligt perspektiv och med utgångspunkt i de studerandes egna texter
- analys av text-, sats- och ordstrukturer
- den finlandssvenska litteraturen och dess historia
- förberedda diskussioner, till exempel paneldebatter med anknytning till kursinnehållet

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 4 Texter i Norden

Kursen behandlar de nordiska språkens och den nordiska litteraturens historia, nordiska texter, texter på nordiska språk samt nordisk kultur. Inom litteraturundervisningen fokuseras dramatiken.

Kursens mål är att de studerande skall

- känna igen de olika nordiska språken i både talad och skriven form
- besitta grundläggande strategier för att kunna göra sig förstådda i Norden
- kunna läsa och tematisera medietexter på nordiska språk, närmast danska och norska
- behärska den grundläggande terminologin inom dramatiken
- kunna diskutera dramatiska texter både utgående från skriven text och dramatiska framföranden
- känna till principerna för välläsning.

Centralt innehåll:

- de nordiska språkens gemensamma bakgrund
- skillnader och likheter mellan de nordiska språken
- samtalsstrategier som underlättar umgänget i Norden
- produktion av texter i anslutning till teman i de nordiska texter som behandlats
- skönlitterära författarskap och texter i den nordiska litteraturen
- dramatikanalys och teaterbesök
- läsning, dramatisering och gestaltning av texter

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 5 Moderna texter

Kursen innehåller litteraturanalyser och tar upp grundläggande textanalytiska termer.

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till olika stilmedel och kunna kommentera bildspråket i en text, speciellt i lyriska texter
- kunna tolka, analysera och gestalta texter och relatera dem till den kulturella kontexten

- förstå hur man sett på litteraturen och dess uppgift under olika tidsperioder och strömningar under den moderna litteraturens historia.

Centralt innehåll:

- lyrikanalys: stil, struktur, reception
- produktion av reflekterande och analyserande texter
- 1900- och 2000-talets litteratur och litterära ismer
- litterära diskussioner inför publik

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 6 Textens makt

Kursen handlar om det maktbruk som kan ske genom språket.

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna analysera argumentationen i en text både skriftligt och muntligt och kritiskt kunna värdera medietexter och andra slag av saktexter
- producera både skriftliga och muntliga texter som innehåller en effektiv argumentation
- utveckla sin förmåga att analysera en skönlitterär text utgående från ett läsarorienterat perspektiv
- kunna diskutera hur författare använder språk, stil och innehåll som maktmedel
- kunna och våga uttrycka och motivera sina åsikter i en debatt
- utöka sin medvetenhet om hur bild- och textflödet påverkar samhället och den enskilda individen.

Centralt innehåll:

- argumentationsanalys
- analys av medietexter och olika trender i texternas innehåll, språk, stil och utformning
- reklamanalys
- källkritik
- skillnader mellan kvinnligt och manligt språk
- äldre och nyare tendenslitteratur
- teori och praktik kring hur man för en muntlig debatt

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Fördjupade kurser

MO 7f Muntlig kommunikation

Kursen ger den studerande möjlighet att fördjupa sina kunskaper och färdigheter inom muntlig kommunikation samt insikt i den muntliga kommunikationens betydelse i alla sociala sammanhang.

Kursens mål är att de studerande skall

- fördjupa sina kunskaper om interaktion och muntlig kommunikation

- utveckla sin säkerhet att uttrycka sig samt utveckla sin förmåga att uppträda, lyssna och samtala
- känna till och kunna analysera faktorer som påverkar såväl talarens som budskapets trovärdighet.

Centralt innehåll:

- typiska drag i olika interaktionssituationer
- verbal och nonverbal kommunikation
- olika sätt att uppträda vid förhandlingar, på möten och i olika slags diskussioner
- kulturbundna, speciellt finlandssvenska, särdrag vid muntlig kommunikation

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 8f Fördjupad skriv- och textkompetens

Kursen handlar om att fördjupa och utveckla färdigheterna i att analysera, tolka, reflektera över samt producera texter.

Kursens mål är att de studerande skall

- fördjupa sin förmåga att läsa olika texter analytiskt och kritiskt
- bygga upp en till innehållet, strukturen och stilen enhetlig och logisk text.
- få uttrycka sin kreativitet genom text

Centralt innehåll:

Följande teman repeteras och fördjupas:

- textgenrer
- textanalys och textanalytiska begrepp
- textkomposition: att producera idéer, planera, välja synvinkel, disponera, bearbeta, rubricera och redigera texten i en slutlig form
- språkstruktur och språkriktighet
- kreativt skrivande

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 9f Litteratur som glädje och kunskap

Kursen ger den studerande möjlighet att utveckla sin kunskap, fantasi och lust att lära genom att tillägna sig skönlitteratur i olika former.

Förkunskap: MO2

Kursens mål är att de studerande skall

- hitta nya vägar för sitt kreativa tänkande genom läsning
- göra jämförelser mellan olika tiders sätt att behandla teman och motiv i skilda kulturer och relatera dem till sin egen tid och sin egen livssituation
- förstå att litteraturen belyser människans eviga frågeställningar
- fördjupa sin förmåga att använda sig av olika litteraturvetenskapliga perspektiv vid studiet av texter.

Centralt innehåll:

- tematisk läsning av litteratur från olika tider och/eller kulturer
- intertextualitet
- att skriva analytiskt om litteratur

- att gestalta och bearbeta litteratur genom dramatisering och kreativt skrivande

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Tillämpade kurser

MO 20t Studentförberedande kurs

Kursen ger den studerande beredskap för studentproven i modersmål och litteratur.

Kursens mål är att de studerande skall

- befästa de kunskaper och färdigheter som mäts i provet i textkompetens och essäprovet i studentexamen
- fördjupa den kritiska och kulturella läsförmågan och den språkliga uttrycksförmågan
- utveckla förmågan att analysera, tolka, bedöma, tillgodogöra sig och producera olika texter medveten om deras syfte och kontext
- träna den språkliga uttrycksförmågan och förmågan att behärska helheter
- lära sig att kritiskt granska skrivprocessen och slutresultatet

Centralt innehåll:

- övning att producera texter som motsvarar studentexamensuppgifter
- individuell handledning i skrivprocessen

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 21t Aktuell kultur på svenska

Eleverna står själva för kostnader för inträdesbiljetter och dylikt.

Kursens mål är att den studerande skall

- fördjupa sig i stadens kulturutbud på svenska
- bekanta sig med aktuell kulturdebatt på svenska
- bekanta sig med aktuell skönlitteratur på svenska
- presentera och diskutera sina upplevelser i tal och skrift.

Centralt innehåll:

- besök på teatrar, biografier, konserter, konstutställningar osv
- bevakning av finlandssvenska medier dvs tidningar, tv och radio och Internet
- läsning av nyutkommen skönlitteratur på svenska och/eller i svensk översättning
- muntliga och skriftliga presentationer samt diskussion

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 22t Litteratur på egen hand

Kursen förutsätter förkunskap från MO2.

Kursens mål är att den studerande skall

- få en utvidgad bild av aktuell europeisk skönlitteratur
- fördjupa sina kunskaper i litterär analys och reflektion

Centralt innehåll:

- Läsning av ett urval skönlitterära verk på egen hand
- Skrivande av portföljarbeten om samtliga verk
- Deltagande i en inledande och en avslutande individuell diskussion

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord, baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 23t Journalistik

Kursens mål är att de studerande skall

- behärska de grundläggande begreppen inom journalistik
- kunna analysera massmediernas roll
- bekanta sig med journalistikens arbetsätt
- producera olika typer av journalistiska texter
- förstå hur text och bild samverkar för att producera mening

Centralt innehåll:

- analys av medietexter
- nyhetsvärdering
- presshistoria
- pressetik
- metoder för research
- källkritik
- artiklar
- intervjuer
- reportage

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 24t Praktiskt tidningsarbete

Kursen ger den studerande möjlighet till praktiskt tidningsarbete, som medlem i redaktionen för Lärkans skoltidning Flingan.

Kursen förutsätter förkunskap från MO24.

Kursens mål är att den studerande skall

- vara medlem av skoltidningen Flingans redaktion
- planera och producera olika typer av tidningstexter
- få en förståelse för och insikt i praktiskt tidningsarbete

Centralt innehåll:

- praktiskt tidningsarbete

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 25t Debattforum

Kursen förutsätter förkunskap från MO7.

Kursens mål är att de studerande skall

- träna sin förmåga att ta ställning och diskutera
- öva inför det riksomfattande provet i muntlig kommunikation

Centralt innehåll:

- gruppdiskussioner kring aktuella ämnen
- debattinledningar och debatter av olika slag
- polemik

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 26t Uttrycksförmåga

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att uttrycka sig på olika sätt
- fördjupa sin jag-känedom
- öva sin förmåga att kommunicera i grupp

Centralt innehåll:

- kroppsspråk
- pantomim
- inlevelseövningar
- improvisation
- rollspel
- dramatiseringar
- playback
- texttolkning

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 27t Drama

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig grunderna för praktisk scenisk verksamhet
- producera en teaterpjäs

Centralt innehåll:

- manusskrivande
- regiarbete
- iscensättning
- rolltolkning
- scenografi

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

MO 28t Gymnasiediplom i teaterkonst

Kursens mål är att de studerande skall

- stärka förmågan att uttrycka sig i drama och teater
- stärka de kommunikativa och sociala färdigheterna
- utveckla självvärderingen

Centralt innehåll:

- eget arbete i dramaturgi, regissörskap, skådespelarkonst eller något annat område inom teaterkonst
- skriftlig arbetsplan och utvärdering i form av essä och diskussion

Bedömning:

Både processen och föreställningen bedöms med vitsord och med ett verbalt omdöme enligt Utbildningsstyrelsens kriterier.

7.3. Finska

Läroplanen i finska

Läroplanen i finska består av tre olika läroplaner; en i A-finska, en i modersmålsinriktad finska, samt en i B-finska. Dessa presenteras skilt nedan.

Mål för undervisningen

Målen för undervisning i A-finska, modersmålsinriktad finska samt B-finska framgår i de tre skilda läroplanerna nedan.

Arbetsmetoder

I kurserna i FINA, FIM och FINB utförs olika slag av muntliga (t.ex. föredrag, presentationer, diskussioner) och skriftliga (t.ex. uppsatser, essäer, grammatikövningar) uppgifter. Olika slag av audiovisuella hjälpmedel kan användas i undervisningen. Under kurserna kan föreläsare bjudas in och studiebesök göras.

Bedömning

I bedömningen av kurserna i FINA, FIM och FINB beaktas de studerandes skriftliga och muntliga prestationer. De obligatoriska och de fördjupade kursernas vitsord påverkar slutvitsordet i läroämnet. Även de tillämpade kurserna kan påverka slutvitsordet.

Finska i Gymnasiet Lärkans läroplan

Som ett gymnasium i den tvåspråkiga huvudstadsregionen beaktar vår skola den språkliga verklighet som de studerande lever i. Även det rikliga kulturutbudet och huvudstaden som centrum för landets samhällsliv beaktas.

För att förbereda de studerande för studentexamensprovet i finska erbjuder skolan som tillämpad kurs en preparationskurs för studentprovet. För att fördjupa de studerandes kännedom om finsk litteratur har skolan en tillämpad portföljkurs med litteraturläsning.

Finska i studentexamen

Studentexamensprovet kan antingen vara ett prov i A-finska eller B-finska. I provet ingår en hörförståelsedel samt en skriftlig del. Finskan kan väljas som obligatoriskt eller valfritt ämne i studentexamen. När den studerande vill avlägga studentprovet i finska bör alla de obligatoriska kurserna vara avlagda samt helst också FINA20 eller FIM20 (preparationskurs för studentexamensprov). Provet kan skrivas antingen på våren i åk 2, på hösten i åk 3 eller på våren i åk 3, vilket den studerande bör beakta vid val av kurser för årskurserna 2 och 3 (se även Rekommenderad studiegång).

Rekommenderad studiegång

Åk 1: FINA1-3 /FIM1-3 /FINB1-3

Åk2: FINA4-6 /FIM4-6 /FINB4-5; FINA7-8 /FIM7-8 /FINB 6-7; (FINA20t / FIM20t); FINA21t /FIM21t, FINA22t

Åk3: (FINA6 /FIM6); (FINA7-8/FIM7-8/FINB6-7); FINA20t /FIM20t; FINA21t /FIM21t

A-lärokurs

Syftet med undervisningen i finska är att ge de studerande en så god grund som möjligt för högskole- och yrkesstudier, där det också kan ingå kurslitteratur och undervisning på finska. Samtidigt fördjupas de studerandes kunskaper och färdigheter så att de även klarar sig i samhällliga och mera formella språksituationer. Undervisningen i finska bidrar sålunda till att fördjupa studerandenas kännedom om det finska samhället och den nationella kulturen samt öka deras medvetenhet om språkets betydelse och funktioner.

Allmänna mål:

De studerande skall

- lära sig förstå och bli kapabla att delta i vardagliga samtal, också när samtalet förs i relativt snabbt tempo och delvis behandlar ämnen utöver de vardagliga
- vänja sig vid att ta del av text och program på finska i massmedierna samt följa allmänt hållna anföranden, föredrag och föreläsningar på finska, så att de kan redogöra för innehållet i dem, svara på frågor och diskutera dem
- lära sig skriva sammandrag, redogörelser, uppsatser och anföranden samt (med hjälpmedel) översätta en text från och till finska
- i ovannämnda sammanhang och vid behov i internationellt umgänge kunna uppvisa grundläggande kännedom om det finländska samhället, den finska kulturen och den finska litteraturen

Bedömning:

Vid bedömningen av A-lärokursen i finska beaktas både den muntliga och skriftliga språkfärdigheten på lärokursens område. För enspråkigt svenska studerande fästs uppmärksamhet vid text- och hörförståelse samt vid behärskningen av språkets grundstrukturer och basordförråd.

Obligatoriska kurser

FINA 1 Människans vardag och fritid

Kursens mål är att de studerande kan uttrycka sina önskemål och åsikter, berätta om sin skol- och arbetsdag, sina matvanor, sitt liv, sin hälsa, sin omgivning, sina fritidsintressen och intressanta händelser

Innehåll:

De studerande bekantar sig med olika verksamheter, situationer och tjänster i närsamhället. Ur skönlitteraturen läses en vardagsskildring. I grammatiken behandlas finskans verbformer och grundläggande objektsregler.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINA 2 Natur och miljö

Kursens mål är att de studerande kan presentera sevärdheter på sin hemort, berätta om resor och upplevelser i naturen samt kan ta del av diskussioner om miljöfrågor

Innehåll:

Naturen och olika miljöer i Finland behandlas ur närings-, turist- och rekreations-synvinkel. De studerande läser saktexter om natur och miljö och iakttar och diskuterar företeelser och frågor i anslutning till dem. En litterär rese- eller naturskildring läses och refereras. I grammatiken repeteras och fördjupas finskans nomenböjning, subjekt och unipersonella uttryck.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINA 3 Handel, teknik och kommunikation

Kursens mål är att de studerande kan redogöra för olika konsumtionsvanor samt diskutera vardagsteknik och kommunikation

Innehåll:

Genom artiklar, beskrivningar eller bruksanvisningar bekantar sig de studerande med handel, teknik och tekniska uppfinningar i människans tjänst, särskilt med fordon och trafikregler. I grammatiken behandlas finskans particip och participuttryck och de satsmotsvarigheter som bygger på dem.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINA 4 Samhället och massmedia

Kursens mål är att de studerande kan ta del av innehållet i en finsk dagstidning, redogöra för en aktuell fråga och föra anteckningar på finska

Innehåll:

Med hjälp av texter om Finlands samhällsskick och om närsamhället behandlas grundläggande begrepp och drag i politik och samhället. I tidningar läses nyhetsreportage och ledare. I grammatiken behandlas finskans infinitiver och de satsmotsvarigheter som bygger på dessa. Studiebesök på någon av radio- och tv-stationerna eller tidningsredaktionerna i staden kan göras.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINA 5 Utbildning, yrkes- och näringsliv

Kursens mål är att de studerande kan redogöra för sina studie- och yrkesplaner, per telefon och e-post kan begära upplysningar samt svara på frågor i en antagnings- eller platsintervju

Innehåll:

Olika utbildningsvägar och yrkesval diskuteras liksom näringsliv och tjänster. De studerande tar del av utbildningen och studierna på ett särskilt område och läser texter, annonser och broschyrer om olika yrken. Under kursen kan gästföreläsare från företag och institutioner i Helsingfors inbjudas. En biografi läses och presenteras. Finlands näringsliv, handel och produktion behandlas utförligare än i kurs FINA 3. I grammatiken fördjupas behärsningen av objekt och de viktigaste adverbialen.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINA 6 Finsk kultur och litteratur

Kursens mål är att de studerande kan ange kända finska författare, konstnärer och kompositörer, berätta om dem och deras verk

Innehåll:

Kända finska författare och viktiga kulturområden behandlas. Ett studiebesök på Nationalmuseet görs. Ett (äldre) skönlitterärt verk läses och analyseras. I grammatiken behandlas attribut. Dessutom diskuteras olika stil- och variationsfrågor i anslutning till texterna.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

Fördjupade kurser**FINA 7f Skriv och tala finska bättre**

De studerande övar upp sin förmåga att i olika situationer och om olika ämnen tala och skriva finska.

Innehåll:

Tyngdpunkten i denna kurs ligger på muntlig framställning, som består av diskussioner, tal, föredrag, projektarbeten m.m. I anslutning till skrivövningar repeteras och fördjupas efter behov finskans grammatik, vokabulären och idiomatiska uttrycksätt på olika områden.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINA 8f Världen och vi

Kursens mål är att lära de studerande att kritiskt granska, analysera och bearbeta en text både innehållsligt och språkligt

Innehåll:

Innehållet och ordförrådet i populärvetenskapliga texter om aktuella ämnen läses och fördjupas. Skönlitterära texter läses med hänsyn till författarens intentioner och texternas samhälleliga och kulturella bakgrund. De studerande övar sig i att sammanfatta, kommentera och diskutera innehållet i texterna. Betydelse- och stilfrågor diskuteras.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

Tillämpade kurser**FINA 20t Preparationskurs för studentprovet**

Kursens mål är att ge de studerande övning i att göra studentprovsuppgifter samt att lära dem svarsteknik.

Innehåll: Hörförståelse och studentprovets skriftliga uppgifter övas.

Bedömning: Kursen kräver aktivt deltagande och bedöms med G eller 4.

FINA 21t Litteraturläsning

Kursens mål är att ge de studerande möjlighet att fördjupa sin kännedom om finsk litteratur.

Innehåll: De studerande väljer och läser åtta verk från kursens boklista, skriver korta rapporter om böckerna samt deltar i ett slutprov. Kursen är en portföljkurs och omfattar inga lektioner och bör avläggas inom ett läsår.

Bedömning: Kursen bedöms som godkänd när åtta godkända bokrapporter lämnats in och därefter ett godkänt slutprov skrivits. Kursen bedöms med G eller 4.

FINA 22t Skrivandets konst

Kursen motsvarar FIM 8f i det modersmålsinriktade programmet.

Kursens mål är

- att lära de studerande att skriva olika slag av texter, till exempel redogörelser, protokoll, utredningar, kommentarer, analyser och essäer – även utgående från ett bestämt material
- att lära de studerande att kritiskt granska och bearbeta en text både innehållsligt och språkligt samt att därvid kunna använda ordböcker, språkkriktighetsguider och andra källor

Innehåll: Olika slag av texter analyseras och skrivs med hjälp av tillgänglig datateknik. Skrivprocessen från planering till redigering och korrekturläsning. Även fiktiva texter skrivs.

Bedömning: Kursen bedöms med ett vitsord på basen av till kursen hörande uppgifter.

B1-lärokurs

Allmänna mål:

De studerande skall:

- förstå och kunna delta i ett vardagligt samtal när talet är tydligt, förs i normalt tempo och det sagda vid behov kan upprepas
- kunna ta del av radio- och teveprogram som behandlar allmänna frågor samt läsa allmänt hållen finsk sakttext och lättare fiktiv text, så att de kan föra anteckningar, svara på frågor om innehållet och sammanfatta det, åtminstone på svenska
- kunna skriva enkla men i någon mån detaljerade brev, redogörelser och berättelser om vardagliga ämnen och teman som behandlas i kurserna, med nöjaktig behärskning av det centrala ordförrådet och finskans basstrukturer
- i ovanstående sammanhang uppvisa grundläggande kännedom om det finländska samhället och finsk kultur samt kunna nämna åtminstone några kända finska författare och ha bekantat sig med något smakprov ur deras produktion

Obligatoriska kurser

FINB 1 Vardagsfinska

Kursens mål är att de studerande lär sig förstå och använda finska i tal och skrift i vardagliga servicesituationer, berätta om sig själva och sin närmiljö samt skriva personliga meddelanden och små berättelser om den.

Innehåll:

Olika servicesituationer övas, t ex i butiker, telefon, banker, på posten och på resor. I grammatiken repeteras och utvidgas finskans verblära i aktiv och passiv och i anslutning därtill de viktigaste objektsreglerna, pronomina och unipersonella uttrycken.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINB 2 Människor, natur och sevärdheter i Finland

Kursens mål är att de studerande kort kan presentera sin hemort och berätta om iakttagelser och upplevelser på resor samt att de t ex i annonser, guider och webbsidor på Internet kan söka reda på fakta, tidtabeller, evenemang med mera

Innehåll:

Texter och lämpliga broschyrer om platser, sevärdheter och naturen på olika håll i Finland läses likaså utdrag ur någon lättare skönlitterär skildring om människorna och livet där. I grammatiken repeteras kasus- och pluralböjningen med särskild uppmärksamhet på finskans konsonant- och vokalväxlingar.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINB 3 Utbildning, intressen och fritid

Kursens mål är att de studerande kan samtala och berätta om sin skolgång, sin fritid och sina framtidsplaner.

Innehåll:

Via tryckta guider, webbsidor eller artiklar bekantar sig de studerande med någon utbildning. De läser, lyssnar eller tittar på reportage om fritidssysslor.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINB 4 Affärs- och yrkesliv

Kursens mål är att de studerande kan läsa och ta reda på fakta ur reklam och broschyrer och att de kan svara på frågor om textens innehåll och redogöra för det på finska.

Innehåll:

Konsumtionsvanor och arbetsvanor diskuteras med hänsyn även till människans hälsa och omgivningens förväntningar. Någon artikel om yrkesliv och lämpliga eller intressanta yrken läses. I grammatiken behandlas finskans räkneord och användningen av dem i pris- och tidsuttryck, samt adjektiv och adverb.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINB 5 Trafik, teknik och miljö

Kursens mål är att de studerande på finska ska kunna beskriva något färdmedel eller något annat tekniskt hjälpmedel och sina erfarenheter av det.

Innehåll:

Några lättare texter om trafik och fortskaffningsmedel, vanliga tekniska hjälpmedel samt exempel på bruksanvisningar läses. Deras förtjänster och nackdelar diskuteras både ur användnings- och miljösynpunkt. I texterna studeras även användningen av finskans particip och viktigaste nominaluttryck samt typexempel på hur finskans ordförråd är uppbyggt genom sammansättningar och avledningar.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

Fördjupade kurser

FINB 6f Att förstå, tala och skriva finska bättre

Kursens mål är att de studerande förbättrar sin förmåga att förstå talad finska i olika sammanhang, kan svara på frågor, sammanfatta innehållet och skriva korta uppsatser i anslutning till dessa.

Innehåll:

Förmågan att förstå finska övas i olika situationer, t ex guidningar, föredrag och program i massmedierna. Finskans basordförråd och basstrukturer repeteras. Förmågan att tala och reagera på finska i situationer och uppgifter av den typ som förekommer i muntliga test uppövas.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursens gång, visat intresse och kursprov.

FINB 7f Finland i dag

Kursens mål är

- att de studerande stimuleras att på egen hand ta del av skönlitteratur eller någon annan konstform på finska
- att de studerande kan tillgodogöra sig huvudinnehållet i något svårare sakprosa såsom i nyhetsartiklar och ledare

Innehåll:

De studerande bekantar sig genom massmedier och lämpliga facktexter med det finländska samhälls- och kulturlivet idag. Genom artiklar, teve eller radioprogram fördjupar de sig på något område eller i någon genre och bekantar sig med en berömd finländsk person eller kända inhemska alster på området. I texterna iakttas vid sidan av innehållet även förekomsten av idiomatik, nominalformer och satsmotsvarigheter.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Detta baserar sig på muntliga och skriftliga uppgifter under kursen.

Modersmålsinriktad lärokurs

Syftet med den modersmålsinriktade lärokursen i finska är att ge de tvåspråkiga studerandena en möjlighet att förbättra och fördjupa sina kunskaper och färdigheter i finska och göra dem mera medvetna om sin tvåspråkighet och sitt dubbla kulturarv. Kurserna är disponerade kring samma teman som A-lärokursen. I den modersmålsinriktade lärokursen betonas särskilt språkmedvetenhet, språkkännedom, språkriktighet och litteratur.

Allmänna mål:

Tvåspråkiga studerande som studerar enligt denna lärokurs skall

- bli mera medvetna om finskans byggnad och användning i jämförelse med svenskan, så att de kan nyansera och förbättra sitt språk samt undvika interferens mellan språken
- fördjupa och nyansera sitt ordförråd så att de kan läsa, tolka och utnyttja texter och källor på sådana ämnesområden som kan anses höra till allmänbildningen eller tangerar studierna
- förbättra sin förmåga att samtala, berätta och argumentera på finska i enlighet med situationens krav på språkvarietet och utförlighet
- förbättra sin förmåga att skriva en god standardfinska för olika ändamål, så att de kan avfatta redogörelser, sammandrag, essäer och berättelser av olika typer samt vid behov även översätta från och till finska
- i ovannämnda sammanhang uppvisa grundläggande kännedom om finsk kultur och litteratur samt ha läst och kunna kommentera finska skönlitterära verk.

Målen motsvarar åtminstone nivån B2.2 (fungerande självständig språkfärdighet) för alla delområden på nivåskalan för språkkunskaper.

Bedömning:

Studerande som avlägger gymnasiets studier i finska helt eller delvis enligt den modersmålsinriktade lärokursen ges särskild anteckning om det på avgångsbetyget. Den studerande anses ha följt den lärokurs enligt vilken flertalet kurser har avlagts. För de enskilda kurserna antecknas likaså vilkendera lärokursen som följts och avlagts av respektive studerande. För tvåspråkiga studerande fästs uppmärksamhet särskilt vid språklig medvetenhet och skriftlig förmåga.

Obligatoriska kurser

FIM 1 Människans vardag och fritid

Kursens mål är

- att fördjupa de studerandes förmåga att uttrycka sig nyanserat och korrekt i olika sammanhang
- att göra de studerande uppmärksamma på skillnaderna mellan spontant talspråk, slang, dialekter och standardfinska
- att repetera och befästa de grammatiska grundbegreppen

- att göra de studerande uppmärksamma på sådana drag i verbläran och syntaxen där tal- och skriftspråk skiljer sig från varandra

Innehåll:

Dialekter och släktspråk behandlas. Språkets variation uppmärksammas. Olika varianter av det finska språket (t.ex. Helsingforsslang) exemplifieras genom läsning av (skönlitterära) texter. Samtidigt lär sig de studerande grundläggande begrepp inom litteraturanalys.

Grammatik: verblära, subjektets och predikatets kongruens, objekt, unipersonella uttryck

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av ett kursprov samt till kursen hörande skriftliga och muntliga uppgifter.

FIM 2 Natur och miljö

Kursens mål är

- att bredda och fördjupa de studerandes ordförråd visavi naturen
- att göra de studerande uppmärksamma på natur- och miljöskyddsfrågor

Innehåll:

Under kursen hålls ett naturvetenskapligt föredrag, skrivs uppsatser om natur och miljö, samt naturbeskrivningar. Problem i Helsingforsmiljön diskuteras. Under kursen läser de studerande ett skönlitterärt verk, till exempel en rese- eller naturskildring.

Grammatik: nomenböjning

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av ett kursprov samt till kursen hörande skriftliga och muntliga uppgifter.

FIM 3 Handel, teknik och kommunikation

Kursens mål är att genom undersökningar och diskussioner göra de studerande medvetna om ämnen som berör konsumtion, teknik och kommunikation i det finländska samhället.

Innehåll:

De studerande redogör för något delområde inom handel, teknik och kommunikation; till exempel för varuslag, uppfinningar eller kommunikationsmedel. Artiklar inom temaområdet läses. Trafik och kommunikation i huvudstadsregionen diskuteras. En detektivroman läses och analyseras.

Grammatik: infinitiver och particip

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av ett kursprov samt till kursen hörande skriftliga och muntliga uppgifter.

FIM 4 Samhället och massmedia

Kursens mål är att göra de studerande medvetna om mediernas roll att förmedla, granska och diskutera aktuella händelser, företeelser och åsikter i det finländska samhället.

Innehåll:

De studerande ges möjlighet att skriva artiklar, reportage, annonser samt annonssvar. De studerande skriver en materialbaserad uppsats om media. Olika texttyper behandlas. Studiebesök på någon radio- eller tv- station eller tidningsredaktion i staden

kan göras. Ett skönlitterärt verk som handlar om det moderna finländska samhället läses och analyseras.

Grammatik: satsmotsvarigheter, fördjupning av objektet, interpunktion

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av ett kursprov samt till kursen hörande skriftliga och muntliga uppgifter.

FIM 5 Utbildning, yrkes- och näringsliv

Kursens mål är att bekanta de studerande med utbildningsterminologi och olika utbildningar i Helsingfors och i Finland i övrigt.

Innehåll:

Olika slag av dokument som behövs i utbildning och yrkesliv studeras. Olika studievägar, inträdeskrav och sysselsättningsmöjligheter diskuteras. De studerande fördjupar sig i något yrkesområde och genomför små undersökningar. Anställnings- och arbetsintervjuer tränas. Under kursen kan gästföreläsare från företag och institutioner i Helsingfors inbjudas. En biografi läses och presenteras.

Grammatik: adverbial, attribut, rektionsfrågor; grammatiken behandlas även genom översättning till och från finska.

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av ett kursprov samt till kursen hörande skriftliga och muntliga uppgifter.

FIM 6 Finsk kultur och litteratur

Kursens mål är att bekanta de studerande med den finska litteraturens klassiker, lyrik, folkdiktning och skådespel samt andra konstformer.

Innehåll:

Ett äldre skönlitterärt verk läses och analyseras. Under kursen behandlas gemensamt kända finländska författare. Även bildkonst, musik och film behandlas. I kursen kan ingå besök på teater, museer och utställningar.

Grammatik: grammatik från de tidigare kurserna repeteras vid behov

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av ett kursprov samt till kursen hörande skriftliga och muntliga uppgifter.

Fördjupade kurser

FIM 7f Muntlig uttrycksförmåga

Kursens mål är

- att förkovra de studerande i att tala och uppträda
- att lära eleverna att kritiskt iaktta sin framställning och sitt språk samt vänja dem vid att både ge och ta kritik

Innehåll:

Språklig växelverkan samt olika regler och sätt för formell och informell kommunikation studeras. Olika slags uppgifter i muntlig framställning görs. Kursen kan utmynna i ett längre muntligt föredrag, en recitation eller ett drama.

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av till kursen hörande uppgifter.

FIM 8f Skrivandets konst

Kursens mål är

- att lära de studerande att skriva olika slag av texter, till exempel redogörelser, protokoll, utredningar, kommentarer, analyser och essäer – även utgående från ett bestämt material
- att lära de studerande att kritiskt granska och bearbeta en text både innehållsligt och språkligt samt att därvid kunna använda ordböcker, språkriktighetsguider och andra källor

Innehåll:

Olika slag av texter analyseras och skrivs med hjälp av tillgänglig datateknik. Skrivprocessen från planering till redigering och korrekturläsning behandlas. Även fiktiva texter skrivs.

Bedömning:

Kursen bedöms med ett vitsord på basen av till kursen hörande uppgifter.

Tillämpade kurser**FIM 20t Preparationskurs för studentprovet i A-finska**

Kursens mål är att ge de studerande övning i att göra studentprovsuppgifter samt att lära de studerande svarsteknik inför studentprovet.

Innehåll:

Hörförståelseprov och studentprovets skriftliga delar övas.

Bedömning:

Kursen kräver aktivt deltagande och bedöms med G eller 4.

FIM 21t Litteraturläsning

Kursens mål är att ge de studerande möjlighet att fördjupa sin kännedom om finsk litteratur.

Innehåll:

Den studerande väljer åtta verk från kursens boklista, skriver korta rapporter om böckerna samt deltar i ett slutprov. Kursen är en portföljkurs och omfattar inga lektioner, men den bör avläggas inom ett läsår.

Bedömning:

Kursen bedöms som godkänd när åtta godkända bokrapporter lämnats in och därefter ett godkänt slutprov skrivits. Kursen bedöms med G eller 4.

7.4. Främmande språk

Läroplanen i främmande språk

Syftet med undervisningen i främmande språk i gymnasiet är att utveckla de studerandes förmåga till interkulturell kommunikation: ge dem kunskaper och färdigheter i språket och dess användning och erbjuda dem möjligheter att utveckla sina insikter i, sin förståelse för och uppskattning av språkområdet och kulturen i ifrågavarande samhällen. Härvid beaktas speciellt den europeiska identiteten och den europeiska mångspråkigheten och mångkulturalismen. Språkundervisningen strävar efter att göra de studerande kapabla till självständiga studier i språk och hjälpa dem att förstå att kommunikationsförmåga bara nås genom långsiktig och allsidig praktisk träning. Främmande språk utgör som läroämnen både färdighets-, kunskaps- och kulturämnen.

Mål för undervisningen

I de skilda lärokurserna skall de studerande nå följande nivåer enligt nivåskalan för språkkunskaper (Bilaga):

<i>Språk och lärokurs</i>	<i>Hörförståelse</i>	<i>Tal</i>	<i>Läsförståelse</i>	<i>Skrift</i>
Engelska A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Övriga språk A	B1.1 – B1.2	B1.1	B1.2	B1.1 – B1.2
Engelska B1	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2
Engelska B2	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1
Övriga språk B2	A2.2	A2.1 – A2.2	A2.2 – B1.1	A2.1 – A2.2
Engelska B3	B1.1	A2.2	B1.1	B1.1
Övriga språk B3	A2.1 – A2.2	A2.1	A2.1 – A2.2	A1.3 – A2.1

Därtill skall de studerande

- lära sig kommunicera på ett sätt som är betecknande för språket och dess kultur
- kunna bedöma sin språkfärdighet i relation till målen
- känna till sina starka sidor som språkbrukare och språkstudierande och veta var de bör förkovra sig
- kunna utveckla sin språkfärdighet genom strategier som är ändamålsenliga för deras behov i respektive studie- och kommunikationssyften.

Språken utgör också ett redskap för andra ämnen. Främmande språk erbjuder naturliga anknytningspunkter till och integrationsmöjligheter med andra ämnen och aktuella frågor.

Eleverna lär sig att arbeta självständigt och själva skaffa sig information. I varje kurs behandlas aktuella frågor inom temat för kursen. Samtliga obligatoriska kurser innehåller övning i muntlig färdighet i form av diskussion eller föredrag, hör- och textförståelseövningar samt skrivövningar.

Bedömning

I samtliga kurser ingår praktiskt arbete och vanligen också slutprov. Det praktiska arbetet, timaktiviteten samt slutprovet bildar en helhet och påverkar alla vitsordet. En elev som önskar tentera en kurs utan att delta i undervisningen bör därför enligt överenskommelse med läraren också utföra vissa uppgifter på egen hand. De tillämpade kurserna bedöms med prestationsanteckningen godkänd eller underkänd om inte annat anges.

Vid bedömningen av läroämnet beaktas alla områden inom språkfärdigheten enligt prioriteringarna i kursbeskrivningarna.

Främmande språk i Gymnasiet Lärkan

På A-nivå erbjuds kurser i engelska och franska. På B2-nivå erbjuds kurser i engelska, franska, tyska och ryska. På B3-nivå erbjuds franska, tyska och ryska.

B3-kurser har sin motsvarighet i B2-programmet på följande sätt:

Kurser i B3-programmet	1	2	3	4	5	6	7	8				
Kurser i B2-programmet			1	2	3	4	5	6	7	8		

I engelskan motsvaras B2-kurser av kurser på A-nivå på följande sätt:

B-engelska	1	2	3	4	5	6	7	8
A-engelska	21	1	2	3	5	4	6	7

Studentexamen

Språkproven i studentexamen bygger på de obligatoriska och fördjupade kurserna i respektive språk. Språkproven består av ett hörförståelseprov och en skriftlig del. Den studentförberedande kursen som normalt erbjuds i perioderna 1 och 4 rekommenderas starkt som övning inför studentexamen. Även de övriga tillämpade kurserna främjar kunskaperna och fokuserar på specifika ämnesområden.

Rekommenderad studiegång

Det rekommenderas att kurserna tas i ordningsföljd. Kursen FRA21 är dock ett undantag: kursen borde väljas som första kurs av samtliga elever som läser A-franska. I engelska väljs kursen dock enbart av dem som inte direkt kan flyttas från B-engelska till A-engelska. Nedan finns en tabell på vilka kurser den studerande rekommenderas ta under respektive årskurs. Denna rekommendation gäller dock inte engelska B2, som har ett specialarrangemang.

Lärokurs	Årskurs 1 Kursnummer	Årskurs 2 Kursnummer	Årskurs 3 Kursnummer
B2	1,2	3, 4, 5, 6	7, 8, 20
B3	1, 2, 3, 4	5, 6, 7, 8	7(B2), 8 (B2), 20

Kurser

Ämnena behandlas med hänsyn till Finland, till målspråket och till kulturområdet för respektive främmande språk också ur ett vidare perspektiv så att de studerande ges en möjlighet till jämförelser. Dessutom beaktas de frågor som tas upp i de allmänna temaområdena. I varje kurs kan också andra ämnen tas upp med hänsyn till de studerandes intressen och till vad som är aktuellt.

De studerande skall i varje kurs ges tillfälle att lyssna, läsa, tala och skriva för olika ändamål fastän prioriteringarna varierar kursvis. Kännedomen om strukturer och ordförråd utökas och språkbruket görs allt exaktare och mångsidigare i alla kurser enligt målen för respektive lärokurs. I lärokurser där studierna inletts i grundskolan övas mera krävande former av kommunikation. De studerandes uppmärksamhet fästs vid skillnaderna i språkbruket på modersmålet och på det främmande språket samt vid kulturella faktorer som förklarar skillnaderna. Skönlitteratur och annat autentiskt material ger möjligheter till detta. För att de skall få en känsla för kulturen i fråga bör de studerande ledas till insikt om kulturbundenheten i sitt handlande och sina värderingar. Dessutom strävar vi efter att i mån av möjlighet uppmärksamma den lokala miljön och det kulturutbud som erbjuds.

I varje kurs fästes vikt vid de studerandes studieförmåga. De handleds att känna igen sina starka sidor och utvecklingsbehov som språkbrukare och språkstudierande. De skall uppmuntras att använda sig av strategier som är ändamålsenliga för deras utvecklingsbehov och för respektive studie- och kommunikationsuppgift.

A-lärokurs

Engelska

Obligatoriska kurser

ENA 1 De unga och deras värld

Kursen sammanlänkar språkundervisningen i den grundläggande utbildningen med språkundervisningen i gymnasiet och befäster ordförrådet och grundstrukturerna enligt de studerandes behov. Ämnesområdena och situationerna skall ansluta sig till det dagliga livet och till personligt umgänge och människorelationer och språket bör vara familjärt och informellt. Temaområdet "hälsa och trygghet" ger uppslag till kursinnehåll. I kursen betonas diskussion, förmåga att uttrycka åsikter och viktiga strategier vid muntlig kommunikation. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 2 Kommunikation och fritid

I kursen övas den muntliga förmågan mångsidigt och strukturerna befästs och utvidgas. Ämnesområdena och situationerna skall beröra fritid och intressen samt tjänster i samband med dem. De allmänna temaområdena "hälsa och trygghet" samt "informations- och mediekunskap" bör betonas när kursstoffet behandlas. Den skriftliga färdigheten övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Behärsningen av strategier vid muntlig kommunikation befästs och kursen fäster vikt vid de studerandes säkerhet att uttrycka sig. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 3 Studier och arbete

Kursens ämnesområden och situationer skall anknyta till studier och arbetsliv och i kursen övas muntlig och skriftlig kommunikation som är typiska för dem. I kursen skall också ingå övningar i att förstå och använda språket i formella situationer. Det allmänna temaområdet "aktivt medborgarskap och entreprenörskap" ger uppslag till kursinnehåll. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 4 Samhället och omvärlden

I kursen betonas muntlig språkfärdighet och textförståelse på en mera krävande nivå. Övningarna utgår från texter om samhället i Finland och i engelskspråkiga länder. Det allmänna temaområdet "aktivt medborgarskap och entreprenörskap" ger uppslag till kursinnehåll. I kursen övas olika strategier för läsförståelse. De studerande övar sin skriftliga färdighet genom att skriva texter för olika ändamål. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 5 Kultur

I kursen behandlas kultur i bred bemärkelse. Temaområdena "kulturell identitet och kulturkännedom" och "informations- och mediekunskap" ger uppslag till kursinnehåll. De studerande skall utföra ett större arbete om ett självvalt ämne och presentera det. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 6 Vetenskap, ekonomi och teknik

I kursen betonas de studerandes förmåga att förstå också krävande språkligt stoff. Ämnen hämtas från olika vetenskapsgrenar, tekniska rön, olika former av kommunikation och näringslivet. Temaområdet "teknologi och samhälle" ger uppslag till kursinnehåll. Övningarna i lässtrategier fortsätter och de studerande slipar sin skriftliga uttrycksförmåga genom att skriva texter för olika ändamål. Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

I de fördjupade kurserna skall de studerande vinnlägga sig om att utveckla språkfärdigheten allsidigt.

ENA 7f Naturen och en hållbar utveckling

Kursen skall ge den studerande färdigheter att förstå och använda språket på ämnesområden som anknyter till naturen, naturvetenskaperna och en hållbar utveckling. Detta kan göras genom extensiv textläsning. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 8f Globalisering och internationalisering

Ämnesområdena skall beröra globala utvecklingslinjer, aktuella händelser och olika världsbilder. Vid behov repeteras de centrala grammatikaliska strukturerna. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser

ENA 20t Förberedande övningskurs för studentexamen

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

ENA 21t Inledande repetitionskurs

Kursens mål är att hos eleverna skapa en god och likvärdig grund att bygga på. Kursen är avsedd för årskurs 1. Repetition av central grammatik och strukturer. Ordförrådet utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 22t Uppsatsskrivning

Övningskurs för elever som vill förbättra sin skriftliga uttrycksförmåga.

Kursens mål är att ge eleverna tillfälle att skriva längre och mångsidigare uppsatser. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 23t Litteraturläsning

Kursens mål är att fördjupa läsintresserade elevers förmåga att på egen hand analysera litteratur. Denna kurs avläggs efter kurs 6. Kursen bedöms med vitsord.

ENA 24t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

Franska

Obligatoriska kurser

FRA 1 De unga och deras värld

Kursen sammanlänkar språkundervisningen i den grundläggande utbildningen med språkundervisningen i gymnasiet och befäster ordförrådet och grundstrukturerna enligt de studerandes behov. Ämnesområdena och situationerna skall ansluta sig till det dagliga livet och till personligt umgänge och människorelationer och språket bör vara familjärt och informellt. Temaområdet "hälsa och trygghet" ger uppslag till kursinnehåll. I kursen betonas diskussion, förmåga att uttrycka åsikter och viktiga strategier vid muntlig kommunikation. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 2 Kommunikation och fritid

I kursen övas den muntliga förmågan mångsidigt och strukturerna befästs och utvidgas. Ämnesområdena och situationerna skall beröra fritid och intressen samt tjänster i samband med dem. De allmänna temaområdena "hälsa och trygghet" samt "informations- och mediekunskap" bör betonas när kursstoffet behandlas. Den skriftliga färdigheten övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Behärsksningen av strategier vid muntlig kommunikation befästs och kursen fäster vikt vid de studerandes säkerhet att uttrycka sig. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 3 Studier och arbete

Kursens ämnesområden och situationer skall anknyta till studier och arbetsliv och i kursen övas muntlig och skriftlig kommunikation som är typiska för dem. I kursen skall också ingå övningar i att förstå och använda språket i formella situationer. Det allmänna temaområdet "aktivt medborgarskap och entreprenörskap" ger uppslag till kursinnehåll. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 4 Samhället och omvärlden

I kursen betonas muntlig språkfärdighet och textförståelse på en mera krävande nivå. Övningarna utgår från texter om samhället i Finland och i engelskspråkiga länder. Det allmänna temaområdet "aktivt medborgarskap och entreprenörskap" ger uppslag till kursinnehåll. I kursen övas olika strategier för läsförståelse. De studerande övar sin skriftliga färdighet genom att skriva texter för olika ändamål. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 5 Kultur

I kursen behandlas kultur i bred bemärkelse. Temaområdena "kulturell identitet och kulturkännedom" och "informations- och mediekunskap" ger uppslag till kursinnehåll. De studerande skall utföra ett större arbete om ett självvalt ämne och presentera det. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 6 Vetenskap, ekonomi och teknik

I kursen betonas de studerandes förmåga att förstå också krävande språkligt stoff. Ämnen hämtas från olika vetenskapsgrenar, tekniska rön, olika former av kommunikation och näringslivet. Temaområdet "teknologi och samhälle" ger uppslag till kursinnehåll. Övningarna i lässtrategier fortsätter och de studerande slipar sin skriftliga uttrycksförmåga genom att skriva texter för olika ändamål. Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

I de fördjupade kurserna skall de studerande vinnlägga sig om att utveckla språkfärdigheten allsidigt.

FRA 7f Naturen och en hållbar utveckling

Kursen skall ge den studerande färdigheter att förstå och använda språket på ämnesområden som anknyter till naturen, naturvetenskaperna och en hållbar utveckling. Detta kan göras genom extensiv textläsning. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 8f Globalisering och internationalisering

Ämnesområdena skall beröra globala utvecklingslinjer, aktuella händelser och olika världsbilder. Vid behov repeteras de centrala grammatikaliska strukturerna. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser**FRA 20t Förberedande övningskurs för studentexamen**

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

FRA 21t Inledande repetitionskurs

Kursens mål är att hos eleverna skapa en god och likvärdig grund att bygga på. Kursen är avsedd för årskurs 1. Repetition av central grammatik och strukturer. Ordförrådet utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 22t Uppsatsskrivning

Övningskurs för elever som vill förbättra sin skriftliga uttrycksförmåga. *Kursens mål* är att ge eleverna tillfälle att skriva längre och mångsidigare uppsatser. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 23t Litteraturläsning

Kursens mål är att fördjupa läsintresserade elevers förmåga att på egen hand analysera litteratur. Denna kurs avläggs efter kurs 6. Kursen bedöms med vitsord.

FRA 24t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

Valfri lärokurs som påbörjats i grundskolan (B2)**Engelska****ENB2 1f Fritid och intressen**

Ämnesområdena och situationerna skall anknyta till de ungas dagliga liv, intresseområden, fritid och hobbyer samt till tjänster i anslutning till dem. I kursen befästs det ordförråd och de strukturer som de studerande lärt sig i den grundläggande utbildningen. Talförståelse och muntlig kommunikation betonas, bland annat övas förmågan att uttrycka åsikter och kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

ENB2 2f Världen och vi

Kursen skall handla om människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreationsmöjligheter i Finland och i främmande länder. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Skrivfärdigheten övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

ENB2 3f Förr och nu

I denna kurs behandlas livet förr och nu såväl ur individens som ur samhällets synvinkel. Teman är till exempel hälsa och välfärd. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

ENB2 4f Studier och framtidsplaner

Kursen skall handla om skola, studier efter gymnasiet och arbetsliv samt om de ungas framtidsplaner. De studerande skall öva sig i att uttrycka sig muntligt och skriftligt om dessa teman, bland annat i att lägga fram önskemål och planer för framtiden. Kursen bedöms med vitsord.

ENB2 5f Kultur

Kursen kan till exempel handla om bildkonst, musik, film, teater eller idrott i engelskspråkiga länder. Alla områden av språkfärdigheten övas. Kursen bedöms med vitsord.

ENB2 6f Vår gemensamma jord

Studierna i kursen utgår från allmänt hållna texter – också medietexter – om den samhälleliga verksamheten i Finland och i engelskspråkiga länder samt om jordens tillstånd och om framtiden. I kursen betonas textförståelse samt muntliga och skriftliga skildringar och korta referat. Kursen bedöms med vitsord.

ENB2 7f Vetenskap och teknik

Kursinnehållet skall bygga på allmänt hållna texter från olika vetenskapsområden, om teknik och om olika former av kommunikation. Tonvikten i kursen läggs vid textförståelse, skriftliga övningar och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

ENB2 8f Naturen och en hållbar utveckling

Kursen skall handla om naturen och naturfenomen samt om människans förhållande till naturen i den egna kulturen och i de länder och kulturer där engelska talas. Kursens tonvikt ligger på textförståelse, skriftliga uppgifter och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser**ENB2 20t Förberedande övningskurs för studentexamen**

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

Franska

FRB2 1f Fritid och intressen

Ämnesområdena och situationerna skall anknyta till de ungas dagliga liv, intresseområden, fritid och hobbyer samt till tjänster i anslutning till dem. I kursen befästs det ordförråd och de strukturer som de studerande lärt sig i den grundläggande utbildningen. Talförståelse och muntlig kommunikation betonas, bland annat övas förmågan att uttrycka åsikter och kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

FRB2 2f Världen och vi

Kursen skall handla om människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreativmöjligheter i Finland och i främmande länder. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Skrivfärdigheten övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

FRB2 3f Förr och nu

I denna kurs behandlas livet förr och nu såväl ur individens som ur samhällets synvinkel. Teman är till exempel hälsa och välfärd. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

FRB2 4f Studier och framtidsplaner

Kursen skall handla om skola, studier efter gymnasiet och arbetsliv samt om de ungas framtidsplaner. De studerande skall öva sig i att uttrycka sig muntligt och skriftligt om dessa teman, bland annat i att lägga fram önskemål och planer för framtiden. Kursen bedöms med vitsord.

FRB2 5f Kultur

Kursen kan till exempel handla om bildkonst, musik, film, teater eller idrott i franskspråkiga länder. Alla områden av språkfärdigheten övas. Kursen bedöms med vitsord.

FRB2 6f Vår gemensamma jord

Studierna i kursen utgår från allmänt hållna texter – också medietexter – om den samhälleliga verksamheten i Finland och i franskspråkiga länder samt om jordens tillstånd och om framtiden. I kursen betonas textförståelse samt muntliga och skriftliga skildringar och korta referat. Kursen bedöms med vitsord.

FRB2 7f Vetenskap och teknik

Kursinnehållet skall bygga på allmänt hållna texter från olika vetenskapsområden, om teknik och om olika former av kommunikation. Tonvikten i kursen läggs vid textförståelse, skriftliga övningar och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

FRB2 8f Naturen och en hållbar utveckling

Kursen skall handla om naturen och naturfenomen samt om människans förhållande till naturen i den egna kulturen och i de länder och kulturer där franska talas. Kursens

tonvikt ligger på textförståelse, skriftliga uppgifter och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser

FRB2 20t Förberedande övningskurs för studentexamen

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

FRB2 21t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

Ryska

RYB2 1f Fritid och intressen

Ämnesområdena och situationerna skall anknyta till de ungas dagliga liv, intresseområden, fritid och hobbyer samt till tjänster i anslutning till dem. I kursen befästs det ordförråd och de strukturer som de studerande lärt sig i den grundläggande utbildningen. Talförståelse och muntlig kommunikation betonas, bland annat övas förmågan att uttrycka åsikter och kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

RYB2 2f Världen och vi

Kursen skall handla om människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreativsmöjligheter i Finland och i främmande länder. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Skrivfärdigheten övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

RYB2 3f Förr och nu

I denna kurs behandlas livet förr och nu såväl ur individens som ur samhällets synvinkel. Teman är till exempel hälsa och välfärd. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

RYB2 4f Studier och framtidsplaner

Kursen skall handla om skola, studier efter gymnasiet och arbetsliv samt om de ungas framtidsplaner. De studerande skall öva sig i att uttrycka sig muntligt och skriftligt om dessa teman, bland annat i att lägga fram önskemål och planer för framtiden. Kursen bedöms med vitsord.

RYB2 5f Kultur

Kursen kan till exempel handla om bildkonst, musik, film, teater eller idrott i Ryssland. Alla områden av språkfärdigheten övas. Kursen bedöms med vitsord.

RVB2 6f Vår gemensamma jord

Studierna i kursen utgår från allmänt hållna texter – också medietexter – om den samhälleliga verksamheten i Finland och i Ryssland samt om jordens tillstånd och om framtiden. I kursen betonas textförståelse samt muntliga och skriftliga skildringar och korta referat. Kursen bedöms med vitsord.

RVB2 7f Vetenskap och teknik

Kursinnehållet skall bygga på allmänt hållna texter från olika vetenskapsområden, om teknik och om olika former av kommunikation. Tonvikten i kursen läggs vid textförståelse, skriftliga övningar och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

RVB2 8f Naturen och en hållbar utveckling

Kursen skall handla om naturen och naturfenomen samt om människans förhållande till naturen i den egna kulturen och i de länder och kulturer där Ryska talas. Kursens tonvikt ligger på textförståelse, skriftliga uppgifter och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser

RVB2 20t Förberedande övningskurs för studentexamen

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

RVB2 21t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

Tyska

TYB2 1f Fritid och intressen

Ämnesområdena och situationerna skall anknyta till de ungas dagliga liv, intresseområden, fritid och hobbyer samt till tjänster i anslutning till dem. I kursen befästs det ordförråd och de strukturer som de studerande lärt sig i den grundläggande utbildningen. Talförståelse och muntlig kommunikation betonas, bland annat övas förmågan att uttrycka åsikter och kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

TYB2 2f Världen och vi

Kursen skall handla om människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreationsmöjligheter i Finland och i främmande länder. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Skrivfärdigheten övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

TYB2 3f Förr och nu

I denna kurs behandlas livet förr och nu såväl ur individens som ur samhällets synvinkel. Teman är till exempel hälsa och välfärd. Tonvikten ligger på talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

TYB2 4f Studier och framtidsplaner

Kursen skall handla om skola, studier efter gymnasiet och arbetsliv samt om de ungas framtidsplaner. De studerande skall öva sig i att uttrycka sig muntligt och skriftligt om dessa teman, bland annat i att lägga fram önskemål och planer för framtiden. Kursen bedöms med vitsord.

TYB2 5f Kultur

Kursen kan till exempel handla om bildkonst, musik, film, teater eller idrott i tyskspråkiga länder. Alla områden av språkfärdigheten övas. Kursen bedöms med vitsord.

TYB2 6f Vår gemensamma jord

Studierna i kursen utgår från allmänt hållna texter – också medietexter – om den samhälleliga verksamheten i Finland och i tyskspråkiga länder samt om jordens tillstånd och om framtiden. I kursen betonas textförståelse samt muntliga och skriftliga skildringar och korta referat. Kursen bedöms med vitsord.

TYB2 7f Vetenskap och teknik

Kursinnehållet skall bygga på allmänt hållna texter från olika vetenskapsområden, om teknik och om olika former av kommunikation. Tonvikten i kursen läggs vid textförståelse, skriftliga övningar och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

TYB2 8f Naturen och en hållbar utveckling

Kursen skall handla om naturen och naturfenomen samt om människans förhållande till naturen i den egna kulturen och i de länder och kulturer där tyska talas. Kursens tonvikt ligger på textförståelse, skriftliga uppgifter och grammatik. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser**TYB2 20t Förberedande övningskurs för studentexamen**

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, struktur-

uppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

TYB2 21t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

Valfri lärokurs som påbörjas i gymnasiet (B3)

Franska

FRB3 1f God dag, trevligt att träffas

Språket i kursen skall gälla grundläggande funktioner, såsom att hälsa, att ta avsked och att presentera sig. De studerande skall öva sig i att berätta om sig själv och genom frågor locka sin/sina samtalspartner till detsamma. Ämnesområdena skall också täcka familjen och mänskliga relationer och de studerande skall lära sig att klara sig i enkla vardagliga språksituationer. Kursens tonvikt ligger på muntlig kommunikation. Kursen bedöms med vitsord.

FRB3 2f Så ska saker och ting skötas

Kursen skall handla om släkt, vänner och andra mänskliga relationer och om dagliga rutiner. De studerande skall öva sig i att klara sig i olika vardagliga situationer, som att göra uppköp och uträta ärenden i bank, post och hos läkare samt att utnyttja trafikmedel, inkvarterings- och förplägnadstjänster. I kursen betonas talförståelse och muntlig framställning. Kursen bedöms med vitsord.

FRB3 3f Fritid och intressen

Ämnesområden och situationer i denna kurs tas ur de ungas dagliga liv och handlar om fritidsverksamhet och hobbyer samt tjänster i anslutning till dem. I kursen betonas talförståelse och förmågan att tala det främmande språket, bland annat hur man uttrycker åsikter på det. Kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

FRB3 4f Världen och vi

Kursen skall handla om människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreativsmöjligheter i eget land och i främmande länder. I kursen betonas talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

FRB3 5f Förr och nu

I kursen behandlas livet förr och nu såväl ur individens som ur samhällets synvinkel. Teman är till exempel hälsa och välfärd. I kursen betonas talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

FRB3 6f Studier och framtidsplaner

Kursen skall handla om skola, studier och arbetsliv samt om de ungas framtid. De studerande skall öva sig i att tala och skriva kring dessa teman samt lära sig att lägga fram önskemål och planer för framtiden. Kursen bedöms med vitsord.

FRB3 7f Kultur

Kursen kan handla till exempel om bildkonst, musik, film, teater eller idrott i främmande kulturer. Alla områden inom språkfärdigheten övas. Kursen bedöms med vitsord.

FRB3 8f Vår gemensamma jord

Kursstoffet skall bygga på lättfattliga texter – också medietexter – som anknyter till samhällelig verksamhet i Finland och i franskspråkiga länder och handla om jordens tillstånd och om framtiden. I kursen betonas textförståelse, beskrivningar och enkla redogörelser i tal och skrift. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser**FRB3 20t Förberedande övningskurs för studentexamen**

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

FRB3 21t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

Ryska**RYB3 1f God dag, trevligt att träffas**

Språket i kursen skall gälla grundläggande funktioner, såsom att hälsa, att ta avsked och att presentera sig. De studerande skall öva sig i att berätta om sig själv och genom frågor locka sin/sina samtalspartner till detsamma. Ämnesområdena skall också täcka familjen och mänskliga relationer och de studerande skall lära sig att klara sig i enkla vardagliga språksituationer. Kursens tonvikt ligger på muntlig kommunikation. Kursen bedöms med vitsord.

RYB3 2f Så ska saker och ting skötas

Kursen skall handla om släkt, vänner och andra mänskliga relationer och om dagliga rutiner. De studerande skall öva sig i att klara sig i olika vardagliga situationer, som att

göra uppköp och uträtta ärenden i bank, post och hos läkare samt att utnyttja trafikmedel, inkvarterings- och förplägnadstjänster. I kursen betonas talförståelse och muntlig framställning. Kursen bedöms med vitsord.

RYP3 3f Fritid och intressen

Ämnesområden och situationer i denna kurs tas ur de ungas dagliga liv och handlar om fritidsverksamhet och hobbyer samt tjänster i anslutning till dem. I kursen betonas talförståelse och förmågan att tala det främmande språket, bland annat hur man uttrycker åsikter på det. Kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

RYP3 4f Världen och vi

Kursen skall handla om människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreativsmöjligheter i eget land och i främmande länder. I kursen betonas talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befasts. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

RYP3 5f Förr och nu

I kursen behandlas livet förr och nu såväl ur individens som ur samhällets synvinkel. Teman är till exempel hälsa och välfärd. I kursen betonas talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befasts. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

RYP3 6f Studier och framtidsplaner

Kursen skall handla om skola, studier och arbetsliv samt om de ungas framtid. De studerande skall öva sig i att tala och skriva kring dessa teman samt lära sig att lägga fram önskemål och planer för framtiden. Kursen bedöms med vitsord.

RYP3 7f Kultur

Kursen kan handla till exempel om bildkonst, musik, film, teater eller idrott i främmande kulturer. Alla områden inom språkfärdigheten övas. Kursen bedöms med vitsord.

RYP3 8f Vår gemensamma jord

Kursstoffet skall bygga på lättfattliga texter – också medietexter – som anknyter till samhällsrelaterad verksamhet i Finland och i Ryssland och handla om jordens tillstånd och om framtiden. I kursen betonas textförståelse, beskrivningar och enkla redogörelser i tal och skrift. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser

RYP3 20t Förberedande övningskurs för studentexamen

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

RYB3 21t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

RYB3 22t Turistryska

En fristående kurs för dig som vill bekanta dig med det ryska språket och den ryska kulturen. Vi lär oss alfabetet och användbara fraser för att klara de vanligaste turistsituationerna. Kursens tonvikt ligger på muntlig kommunikation. Kursen kan väljas i vilket skede av studierna som helst.

Kursen bedöms med prestationsanteckning (G).

Tyska**TYB3 1f God dag, trevligt att träffas**

Språket i kursen skall gälla grundläggande funktioner, såsom att hälsa, att ta avsked och att presentera sig. De studerande skall öva sig i att berätta om sig själv och genom frågor locka sin/sina samtalspartner till detsamma. Ämnesområdena skall också täcka familjen och mänskliga relationer och de studerande skall lära sig att klara sig i enkla vardagliga språksituationer. Kursens tonvikt ligger på muntlig kommunikation. Kursen bedöms med vitsord.

TYB3 2f Så ska saker och ting skötas

Kursen skall handla om släkt, vänner och andra mänskliga relationer och om dagliga rutiner. De studerande skall öva sig i att klara sig i olika vardagliga situationer, som att göra uppköp och uträta ärenden i bank, post och hos läkare samt att utnyttja trafikmedel, inkvarterings- och förplägnadstjänster. I kursen betonas talförståelse och muntlig framställning. Kursen bedöms med vitsord.

TYB3 3f Fritid och intressen

Ämnesområden och situationer i denna kurs tas ur de ungas dagliga liv och handlar om fritidsverksamhet och hobbyer samt tjänster i anslutning till dem. I kursen betonas talförståelse och förmågan att tala det främmande språket, bland annat hur man uttrycker åsikter på det. Kännedomen om språkets grundstrukturer utvidgas. Kursen bedöms med vitsord.

TYB3 4f Världen och vi

Kursen skall handla om människor, geografi, historia, sevärdheter och rekreationsmöjligheter i eget land och i främmande länder. I kursen betonas talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

TYB3 5f Förr och nu

I kursen behandlas livet förr och nu såväl ur individens som ur samhällets synvinkel. Teman är till exempel hälsa och välfärd. I kursen betonas talförståelse och muntlig kommunikation och grundstrukturerna befästs. Den skriftliga förmågan övas med hjälp av kommunikativa uppgifter. Kursen bedöms med vitsord.

TYB3 6f Studier och framtidsplaner

Kursen skall handla om skola, studier och arbetsliv samt om de ungas framtid. De studerande skall öva sig i att tala och skriva kring dessa teman samt lära sig att lägga fram önskemål och planer för framtiden. Kursen bedöms med vitsord.

TYB3 7f Kultur

Kursen kan handla till exempel om bildkonst, musik, film, teater eller idrott i främmande kulturer. Alla områden inom språkfärdigheten övas. Kursen bedöms med vitsord.

TYB3 8f Vår gemensamma jord

Kursstoffet skall bygga på lättfattliga texter – också medietexter – som anknyter till samhällelig verksamhet i Finland och i tyskspråkiga länder och handla om jordens tillstånd och om framtiden. I kursen betonas textförståelse, beskrivningar och enkla redogörelser i tal och skrift. Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser**TYB3 20t Förberedande övningskurs för studentexamen**

Kursens mål är att träna eleverna inför studentskrivningarna. Kursen omfattar övning med hjälp av tidigare års studentskrivningar: hörförståelse, textförståelse, strukturuppgifter och uppsatsskrivning. Grunddragen i grammatiken repeteras med hänsyn till individuella behov. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

TYB3 21t Internationellt samarbete och språkpraktik

Kursens mål är att ge eleverna en levande kontakt till språket och kulturen. Kursen kan avläggas antingen inom ramen för skolans utbytesprojekt eller genom individuella språkstudier som omfattar utlandspraktik. De individuella studierna måste i förväg planeras med en lärare. Kursen bedöms med prestationsanteckning.

7.5. Matematik

Läroplanen i matematik

Matematikens ställning i den moderna kulturen förutsätter förmåga att förstå, utnyttja och producera kunskap i matematisk form. Syftet med undervisningen i matematik är att introducera matematikens grundidéer och strukturer samt modeller för matematiskt tänkande. De studerande skall lära sig använda matematikens språk i tal och skrift. Målet är att förstärka räknefärdigheterna och förmågan att lösa matematiska problem.

Undervisningssituationerna i ämnet matematik arrangeras så att de inspirerar de studerande att ställa frågor utgående från sina iakttagelser, komma med antaganden och dra slutsatser samt att motivera dessa. De skall särskilt vägledas i att gestalta de matematiska begreppens innebörd och i att se hur dessa begrepp ansluter sig till större helheter.

Matematikundervisningen syftar till att ge eleverna tilltro för det egna tänkandet samt för den egna förmågan att använda matematik i olika situationer. Undervisningen strävar efter att utveckla elevernas nyfikenhet, analytiska förmåga och kreativitet.

I den mån resurserna tillåter kan öppenheten i kursbeskrivningarna utnyttjas till att fördjupa det centrala innehållet och till att skapa integrerande helheter.

Den långa lärokursen i matematik

Syftet med den långa lärokursen i matematik är att ge de studerande matematiska färdigheter som behövs i yrkesstudier och högskolestudier. De som studerar lång matematik ges tillfälle att tillägna sig matematiska begrepp och metoder samt att lära sig förstå den matematiska kunskapens natur.

Undervisningen syftar till att ge de studerande en klar uppfattning om matematikens betydelse i samhällsutvecklingen och av dess tillämpningsmöjligheter i vardagslivet, vetenskapen och tekniken.

Tekniska hjälpmedel används som stöd i undervisningen, och eleverna bör få rutin i att använda grafisk räknare också i experimentellt och undersökande syfte.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen enligt den långa lärokursen i matematik är att de studerande skall

- vänja sig vid långsiktigt arbete och därigenom lära sig att lita på sin matematiska förmåga, sina färdigheter och sin tankeförmåga
- uppmuntras till experimentell och undersökande verksamhet samt till att finna lösningar som de kritiskt granskar
- förstå och kunna använda matematikens språk, vilket innebär att kunna följa en matematisk framställning och kunna samtala om matematik samt lära sig att sätta värde på en exakt framställning och klara motiveringar
- lära sig att se matematisk kunskap som en logisk struktur
- utveckla sin förmåga att bearbeta uttryck, dra slutsatser och lösa problem
- bli kapabla att behandla information på ett för matematiken karakteristiskt sätt, vänja sig vid att göra antaganden, och att undersöka antagandenas riktighet och allmängiltighet

- bli vana att ställa upp matematiska modeller i praktiska problemsituationer och att utnyttja olika strategier för att lösa dem
- kunna använda ändamålsenliga matematiska metoder, tekniska hjälpmedel och olika informationskällor.

Arbetsmetoder

På grund av ämnets karaktär är undervisningen i hög grad lärarledd. Samtidigt uppmuntras eleverna att arbeta självständigt både i klass och hemma. I de kurser som innehåller projekt skall eleverna vägledas till undersökande och experimentella arbetsmetoder. En naturlig del i undervisningen är användning av tekniska hjälpmedel.

Bedömning

I matematikundervisningen skall bedömningen utveckla de studerandes förmåga att presentera lösningar och stödja dem i processen att bilda matematiska begrepp. De skall lära sig att analysera matematisk text samt kritiskt granska det egna arbetet. Vid bedömningen av kunnandet fästs uppmärksamheten vid räknefärdigheten, valet av metoder samt vid hur exakt och konsekvent slutsatserna är motiverade.

Lång matematik i Gymnasiet Lärkans läroplan

Avsikten med Lärkans tillämpade kurser är att de skall utgöra ett allmänbildande komplement till de riksomfattande kurserna. Kurs MaA21 repeterar och fördjupar kunskaperna från högstadiet. Kursen överbygger klyftan mellan grundskolan och gymnasietets långa matematik. Kurs MaA22 kombinerar matematiken och informationstekniken och studeras i skolans datasal.

Temaområdena infogas i matematikkurserna på ett naturligt sätt. Teknologi och samhälle är det temaområde som genomsyrar undervisningen i lång matematik. Inslag av de övriga temaområdena ingår i flera kurser.

Lång matematik i studentexamen

Matematiken är inte ett obligatoriskt ämne i studentexamen. Elever som studerat lång matematik kan även välja att delta i det korta matematikprovet.

Matematikprovet består av 15 uppgifter, av vilka högst 10 skall behandlas. Provet innehåller också uppgifter från de fördjupade lärokurserna. Lärkans kurs MaA20 är en studentförberedande kurs.

Rekommenderad studiegång

åk 1: MaA21t, MaA1, MaA2, MaA3, MaA4

åk 2: MaA5, MaA6, MaA7, MaA8, MaA9

åk 3: MaA10, MaA20t

För de fördjupade och tillämpade kurserna:

åk 1: MaA11f (efter MaA2), MaA21t

åk 2: MaA11f, MaA22t

åk 3: MaA12f, MaA13f

Allmänt rekommenderas att man under sin gymnasietid väljer åtminstone en av de fördjupade kurserna, och att de studerande under årskurs 3 väljer högst fyra kurser.

Byte av lärokurs

Vid byte från lång lärokurs till kort används följande kursmotsvarigheter:

MAA1–MAB1, MAA3–MAB2, MAA6–MAB5, MAA7–MAB4 och MAA8–MAB3.

I läroplanen kan man också kräva tilläggsprestationer, särskilt om kursvitsordet måste omprövas.

En godkänd kurs som saknar motsvarighet i kort lärokurs överförs som en tillämpad kurs och bedöms med ett G (godkänd prestation). En underkänd kurs som saknar motsvarighet i den korta lärokursen kan inte överföras och räknas därmed inte till godo som studieprestation.

Obligatoriska kurser

MAA 1 Funktioner och ekvationer

Kursens mål är att de studerande skall

- förkovra sig i att lösa ekvationer och utföra procenträkningar
- fördjupa sin förståelse för begreppen proportionalitet, kvadratroten och potens
- vänja sig vid reglerna för kvadratrötter och potenser
- fördjupa sina insikter i funktionsbegreppet genom att undersöka potens- och exponentialfunktioner
- lära sig att lösa potensekvationer

Centralt innehåll:

- potensfunktioner
- potensekvationer
- rotuttryck och potenser med rationell exponent
- exponentialfunktioner

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 2 Polynomfunktioner

Kursens mål är att de studerande skall

- få rutin i att använda polynomfunktioner
- lära sig att lösa polynomekvationer av andra graden och undersöka antalet lösningar
- lära sig att lösa polynomekvationer av högre grad som kan lösas utan att dividera polynomen
- lära sig lösa enkla polynomlikheter.

Centralt innehåll:

- produkten av polynom samt kvadrerings- och konjugatreglerna
- polynomfunktioner
- andrags- och högregradsekvationer
- antalet rötter till andragsgradsekvationer
- faktorisering av andragsgradspolynom
- andrags- och högregradsolikheter

Bedömning:

Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 3 Geometri

Kursens mål är att de studerande skall

- öva sig att visualisera plana figurer i två dimensioner samt kroppar i tre dimensioner
- öva sig att formulera, motivera och använda geometriska satser
- kunna lösa geometriska problem genom att utnyttja figurers och kroppars egenskaper, likformighet, Pythagoras sats samt trigonometri i rät- och snedvinkliga trianglar.

Centralt innehåll:

- den rätvinkliga triangeln
- likformighet hos figurer och kroppar
- sinus- och cosinussatserna
- geometrin för cirkeln, dess delar och räta linjer i anslutning till den
- beräkning av längder, vinklar, areor samt volymer i anslutning till figurer och kroppar

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 4 Analytisk geometri

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå hur den analytiska geometrin binder ihop geometriska och algebraiska begrepp
- förstå begreppet punktmängdens ekvation och lära sig undersöka punkter, räta linjer, cirklar och parabler med hjälp av deras ekvationer
- fördjupa förståelsen av begreppet absolutbelopp och lära sig att lösa ekvationer av typen $|f(x)| = a$ eller $|f(x)| = |g(x)|$ samt motsvarande olikheter
- förbättra sin förmåga att lösa ekvationssystem.

Centralt innehåll:

- punktmängdens ekvation
- räta linjens, cirkelns och parabelns ekvationer
- ekvationer och olikheter med absoluta belopp
- lösning av ekvationssystem
- en punkts avstånd från en linje

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit. Eventuellt ett mindre projekt i anslutning till temaområdet "teknologi och samhälle". Projektet beaktas vid bedömningen.

MAA 5 Vektorer

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå vektorbegreppet och bli insatta i grunderna för vektorkalkyl
- lära sig undersöka figurers egenskaper med hjälp av vektorer

- med hjälp av vektorer undersöka punkter, avstånd och vinklar i två- och tredimensionella koordinatsystem.

Centralt innehåll:

- vektorernas grundegenskaper
- addition och subtraktion med vektorer samt produkten av en skalär och en vektor
- skalärprodukten av vektorer i koordinatsystemet
- räta linjer och plan i rymden

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 6 Sannolikhet och statistik

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att åskådliggöra diskreta och kontinuerliga statistiska fördelningar samt att bestämma och tolka fördelningarnas karakteristikor
- bli insatta i kombinatorikens metoder
- bli förtrogna med sannolikhetsbegreppet och reglerna för sannolikhetsberäkningar
- förstå begreppet diskret sannolikhetsfördelning och kunna definiera och tillämpa fördelningens väntevärde
- bli insatta i begreppet kontinuerlig sannolikhetsfördelning och lära sig tillämpa normalfördelningen.

Centralt innehåll:

- diskret och kontinuerlig statistisk fördelning
- fördelningens karakteristikor
- klassisk och statistisk sannolikhet
- kombinatorik
- reglerna för beräkning av sannolikheter
- diskret och kontinuerlig sannolikhetsfördelning
- väntevärde för diskret fördelning
- normalfördelning

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 7 Derivata

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna bestämma nollställena för rationella funktioner och lösa enkla rationella olikheter
- få en åskådlig uppfattning av funktioners gränsvärden, kontinuitet och derivata
- kunna bestämma derivatan för enkla funktioner
- kunna undersöka förloppet hos en polynomfunktion med hjälp av derivatan och bestämma funktionens extremvärden
- kunna bestämma det största och minsta värdet för en rationell funktion i samband med tillämpade problem.

Centralt innehåll:

- rationella ekvationer och olikheter
- funktioners gränsvärde, kontinuitet och derivata

- derivering av polynomfunktioner och av produkter och kvoter av funktioner
- undersökning av polynomfunktioners förlopp och bestämning av deras extremvärden

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 8 Rot- och logaritmfunktioner

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till egenskaperna hos rot-, exponential- och logaritmfunktioner och kunna lösa ekvationer i anslutning till dem
- kunna undersöka rot-, exponential- och logaritmfunktioner med hjälp av derivatan
- lära sig derivera sammansatta funktioner
- kunna undersöka inversa funktioner till strängt monotona funktioner.

Centralt innehåll:

- rotfunktioner och rotekvationer
- exponentialfunktioner och exponentialekvationer
- logaritmfunktioner och logaritmekvationer
- derivatan av sammansatta funktioner
- inversa funktioner
- derivatan av rot-, exponential- och logaritmfunktioner

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit. Eventuellt ett mindre projekt i anslutning till temaområdet "teknologi och samhälle". Projektet beaktas vid bedömningen.

MAA 9 Trigonometriska funktioner och talföljder

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av enhetscirkeln
- lära sig att lösa trigonometriska ekvationer av typen $\sin f(x) = a$ och $\sin f(x) = \sin g(x)$
- behärska de trigonometriska sambanden $\sin 2x + \cos 2x = 1$ och $\tan x = \sin x / \cos x$
- kunna undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av derivatan
- förstå begreppet talföljd
- lära sig att definiera talföljder med hjälp av rekursionsformler
- kunna lösa praktiska problem med hjälp av aritmetiska och geometriska talföljder och deras summor.

Centralt innehåll:

- riktade vinklar och radianer
- trigonometriska funktioner och deras symmetriska och periodiska egenskaper
- trigonometriska ekvationer
- de trigonometriska funktionernas derivator
- talföljder
- rekursiva talföljder

- aritmetiska talföljder och summor
- geometriska talföljder och summor

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 10 Integralkalkyl

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå begreppet primitiv funktion och lära sig att bestämma primitiva funktioner till elementära funktioner
- förstå begreppet bestämd integral och dess samband med arean
- lära sig att bestämma areor och volymer med hjälp av integraler
- göra sig förtrogna med integralkalkylens tillämpningar

Centralt innehåll:

- begreppet primitiv funktion
- primitiva funktioner till elementära funktioner
- bestämd integral
- beräkning av areor och volymer

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

Fördjupade kurser

MAA 11f Talteori och logik

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att formalisera påståendesatser och undersöka deras sanningsvärden med hjälp av sanningstabeller
- förstå begreppet öppen sats och lära sig att använda kvantorer
- lära sig bevisföringsprinciper och öva sig i bevisföring
- lära sig talteorins grundbegrepp och att undersöka hela tals delbarhet med hjälp av delbarhetsekvationer
- kunna bestämma den största gemensamma faktorn hos hela tal med Euklides algoritm
- göra sig förtrogna med primtalens egenskaper och begreppet kongruens

Centralt innehåll:

- formalisering av satser
- sanningsvärden hos satser
- öppna satser
- kvantorer
- direkta bevis, kontrapositionsbevis och indirekta bevis
- hela tals delbarhet och delbarhetsekvationer
- Euklides algoritm
- primtal
- aritmetikens grundsats
- kongruens hos hela tal

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 12f Numeriska och algebraiska metoder

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig förstå begreppen absolut fel och relativt fel och med hjälp av dem förstå reglerna för exakthet hos närmevärden vid grundläggande räknesätt
- förstå begreppet iteration och lära sig att lösa ekvationer numeriskt
- lära sig att undersöka delbarheten hos polynom och att bestämma faktorerna till ett polynom
- få en introduktion i algoritmiskt tänkande
- bli vana vid att använda moderna matematiska redskap
- lära sig att bestämma förändringshastigheter och areor numeriskt

Centralt innehåll:

- absoluta och relativa fel
- Newtons metod och iteration
- delbarhetsalgoritmer för polynom
- delbarhetsekvationer för polynom
- förändringshastigheter och areor

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAA 13f Fortsättningskurs i differential- och integralkalkyl

Kursens mål är att de studerande skall

- fördjupa sin kännedom om de teoretiska grunderna för differential- och integralkalkyl
- komplettera sina färdigheter i integralkalkyl och kunna tillämpa dem bland annat för att undersöka kontinuerliga sannolikhetsfördelningar
- kunna undersöka gränsvärden för talföljder, serier och deras summor

Centralt innehåll

- funktioners kontinuitet och deriverbarhet
- allmänna egenskaper hos kontinuerliga och deriverbara funktioner
- gränsvärden för funktioner och talföljder när variabelns värde går mot oändligheten
- generaliserade integraler

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

Tillämpade kurser**MAA 20t Repetitionskurs**

Kursens mål är att de studerande skall

- repetera det centrala innehållet i de obligatoriska kurserna inför studentexamen
- erhålla en helhetsbild över gymnasiets långa lärokurs i matematik
- få en insikt om de krav som det långa studentprovet i matematik ställer

- förbättra räknefärdigheten främst med hjälp av självständigt arbete.

Centralt innehåll

- procenträkning och problemlösning
- ekvationslära
- geometri och trigonometri
- differential- och integralkalkyl
- behandling av gamla studentuppgifter i matematik.

Bedömning:

För godkänt (=G) krävs ett tillräckligt antal inlämnade uppgifter.

MAA 21t Geometri - Från Euklides till Cabri

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig matematikens axiomatiska uppbyggnad
- lära sig exakt bevisföring och konstruktioner med passare och linjal
- se samband mellan geometri och symmetri i naturen samt mellan geometri och konst
- visualisera kända geometriska begrepp med hjälp av programmet Cabri Geometri.

Centralt innehåll:

- euklidisk geometri
- bevisföring och geometriska konstruktioner
- geometri och konst
- datorstödd geometri med hjälp av Cabri Geometri..

Bedömning:

Projekt i anslutning till temaområdet "Kulturell identitet och kulturkännedom". För godkänt (=G) krävs ett godkänt projektarbete.

MAA 22t Ekonomiska modeller med IT

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att använda kalkylprogrammet Excel, och bli medvetna om programmets möjligheter i det dagliga livet och i fortsatta studier
- lära sig att använda de matematiska programpaketerna Derive och TI Interactive
- kunna producera snygga dokument med matematisk text, tabeller och grafer med tanke på fortsatta studier.

Centralt innehåll:

- Statistik, formelräkning och ekonomiska modeller med Excel
- Funktionsundersökning med TI Interactive
- Användning av Derive för vektor- och matriskalkyl i ekonomiska uppgifter
- Produktion av matematiska dokument med hjälp av TI Interactive och ordbehandlingsprogrammet Word.

Bedömning:

Ett par projekt i anslutning till temaområdena "Aktivt medborgarskap och entreprenörskap" och "Teknologi och samhälle" utförs och bedöms. För godkänt (=G) krävs godkända projektarbeten.

Den korta lärokursen i matematik

Syftet med den korta lärokursen i matematik är att ge de studerande förmågan att införskaffa, behandla och förstå matematisk information samt använda sina kunskaper i olika livssituationer och i fortsatta studier.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i den korta lärokursen i matematik är att de studerande skall

- kunna utnyttja matematiken som hjälpmedel i det dagliga livet och i samhälllig verksamhet
- få positiva erfarenheter av matematik och tilltro för den egna förmågan att använda matematik i olika situationer
- uppmuntras att lära sig genom experimenterande och utforskande undervisningssituationer
- skaffa sig sådana kunskaper och färdigheter som behövs för fortsatta studier
- anamma matematiken som ett redskap för att formulera modeller av fenomen i verkliga livet, samt att kunna behandla dem
- få en uppfattning om den matematiska kunskapens natur och dess logiska struktur
- öva sig i att ta emot och analysera den information som massmedierna ger i matematisk form och förmå bedöma uppgifternas tillförlitlighet
- bli införstådda med matematikens betydelse för den kulturella utvecklingen
- lära sig att använda figurer, grafer och modeller som tankeredskap.

Arbetsmetoder

På grund av ämnets karaktär är undervisningen i hög grad lärarledd. Samtidigt uppmuntras eleverna att arbeta självständigt både i klass och hemma. I de kurser som innehåller projekt skall eleverna vägledas till undersökande och experimentella arbetsmetoder.

Bedömning

I matematikundervisningen skall bedömningen utveckla de studerandes förmåga att presentera lösningar och stödja dem i processen att bilda matematiska begrepp. De skall lära sig att analysera matematisk text samt kritiskt granska det egna arbetet. Vid bedömningen av kunnandet fästs uppmärksamheten vid räknefärdigheten, valet av metoder samt vid hur exakt och konsekvent slutsatserna är motiverade.

Kort matematik i Gymnasiet Lärkans läroplan

MaB21 är en del av det ekonomiska blocket i Lärkans läroplan och är skraddarsydd för elever som är intresserade av datorstödd ekonomisk matematik. Denna kurs och den fördjupade kursen MaB7 stöder och kompletterar varandra. Repetitionskursen MaB20 rekommenderas för alla som deltar i studentprovet i matematik.

Temaområdena infogas på ett naturligt sätt i kurserna. Aktivt medborgarskap och entreprenörskap samt Teknologi och samhälle är övergripande temaområden i den korta matematiken.

Kort matematik i studentexamen

Kort matematik kan ingå i studentexamen som ett frivilligt eller obligatoriskt ämne. Valet av matematikprovets nivå kan göras oberoende av vilken lärokurs den studerande läst.

Själva matematikprovet består av 15 uppgifter, av vilka högst 10 skall behandlas. I provet ingår även uppgifter från de fördjupade kurserna.

Rekommenderad studiegång

För att slutföra programmet i kort matematik inom tre år borde man avlägga de fem första kurserna under de första två åren.

Åk 1: MaB1, MaB2, MaB3

Åk 2: MaB4, MaB5, MaB6

Åk 3: (MaB6), MaB20t

De fördjupade kurserna MaB7f och MaB8f samt den tillämpade kursen MaB21t kan alla väljas endera under årskurs 2 eller årskurs 3.

Obligatoriska kurser

MAB 1 Uttryck och ekvationer

Kursens mål är att de studerande skall

- bli vana att använda matematik när det gäller att lösa vardagliga problem och lära sig att lita på sin matematiska förmåga
- förstå begreppen linjärt samband, proportionalitet och polynomfunktioner av andra graden
- befästa sin förmåga i att lösa ekvationer och lära sig att lösa ekvationer av andra graden.

Centralt innehåll:

- linjära samband och proportionalitet mellan storheter
- procenträkning och problemlösning
- uppställning av ekvationer samt grafisk och algebraisk lösning av dessa
- polynomfunktioner av andra graden samt andragradsekvationer.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAB 2 Geometri

Kursens mål är att de studerande skall

- göra iakttagelser och dra slutsatser om geometriska egenskaper hos figurer och kroppar
- bli experter på att rita plana figurer och tredimensionella kroppar
- kunna lösa praktiska problem med hjälp av geometri.

Centralt innehåll:

- likformighet och areor
- trigonometri i rätvinkliga trianglar
- Pythagoras sats

- geometri i koordinatsystemet
- polygoner och cirklar
- rymdkroppar och volymer.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAB 3 Matematiska modeller I

Kursens mål är att de studerande skall

- se regelbundenheter och samband hos fenomen i verkligheten och kunna beskriva dessa med matematiska modeller
- vänja sig vid att bedöma olika modellers lämplighet och användbarhet

Centralt innehåll:

- linjära och exponentiella modeller
- lösning av exponentialekvationer med hjälp av logaritmer
- potensekvationer.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit. Eventuellt ett mindre projekt i anslutning till temaområdet "hållbar utveckling". Projektet beaktas vid bedömningen.

MAB 4 Matematisk analys

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna undersöka förändringshastighet hos funktioner med hjälp av grafiska och algebraiska metoder
- förstå begreppet derivata som ett mått på förändringshastighet
- kunna undersöka polynomfunktioners förlopp med hjälp av derivata
- lära sig bestämma största och minsta värdet för en polynomfunktion i tillämpningsuppgifter.

Centralt innehåll:

- grafiska och algebraiska metoder för tolkning av derivatan
- derivatan av en polynomfunktion
- analys av polynomfunktioners tecken och förlopp
- största och minsta värdet för en polynomfunktion.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAB 5 Statistik och sannolikhet

Kursens mål är att de studerande skall

- bli vana att behandla och tolka statistiskt material
- bekanta sig med hur räknare och datorer används i statistiska uppgifter
- bli insatta i sannolikhetslärans grunder.

Centralt innehåll:

- sannolikhetsbegreppet
- formler för sannolikhet och användning av modeller som åskådliggör dem

- kombinatorik
- karakteristikor för kontinuerliga och diskreta statistiska fördelningar
- normalfördelning

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit. Eventuellt ett mindre projekt i anslutning till temaområdet "Informations- och mediekunskap". Projektet beaktas vid bedömningen.

MAB 6 Matematiska modeller II

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att ställa upp och lösa ekvationssystem
- kunna lösa praktiska linjära optimeringsproblem
- förstå begreppet talföljd
- kunna lösa praktiska problem med hjälp av aritmetiska och geometriska talföljder och summor.

Centralt innehåll:

- ekvationer med två variabler
- linjära ekvationssystem
- grafisk lösning av olikheter med två variabler
- linjär optimering
- talföljder
- aritmetiska och geometriska talföljder och summor.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

Fördjupade kurser

MAB 7f Ekonomisk matematik

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att förstå begrepp som används i det ekonomiska livet
- tillägna sig matematiska färdigheter för att kunna planera sin egen ekonomi
- få matematiska grunder för studier i företagsekonomi
- kunna tillämpa statistiska metoder.

Centralt innehåll:

- index och inflation
- valutor
- räntor och ränteräkning
- kredit- och skattekalculer och andra liknande beräkningar
- matematiska modeller för talföljder och summor i ekonomiska sammanhang.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

MAB 8f Matematiska modeller III

Kursens mål är att de studerande skall

- fördjupa sina insikter i den matematik som behövs i vårt tekniska samhälle
- få hjälpmedel i att uttrycka periodiska fenomen matematiskt.

Centralt innehåll:

- trigonometriska funktioner med hjälp av enhetscirkeln
- vinkelenheten radianer
- trigonometriska ekvationer av typen $f(x) = a$
- grafiskt framställda funktioner av formen $f(x) = A \sin (bx)$ som modell för periodiska fenomen
- vektorbegreppet och principerna för grundläggande beräkningar med vektorer
- framställning i komponentform och skalär produkt av vektorer i koordinatsystemet
- undersökning av punkter och vinklar i två- och tredimensionella koordinatsystem med hjälp av vektorer.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord. Förutom kursprovet beaktas även timaktivitet och räkneflit.

Tillämpade kurser

MAB 20t Repetitionskurs

Kursens mål är att de studerande skall

- repetera det centrala innehållet i de obligatoriska kurserna inför studentexamen
- erhålla en helhetsbild över gymnasiets korta lärokurs i matematik
- få en insikt om de krav som det korta studentprovet i matematik ställer
- förbättra räknefärdigheten främst med hjälp av självständigt arbete.

Centralt innehåll:

- Procenträkning och problemlösning
- Uttryck och ekvationer
- Exponentialfunktioner och -ekvationer
- Geometri och analytisk geometri
- Derivatn och funktionsförlopp
- Sannolikheter och normalfördelningen

Bedömning:

För godkänt (=G) krävs ett godkänt kursprov eller ett tillräckligt antal inlämnade uppgifter.

MAB 21t Ekonomiska modeller med IT

(Kursen motsvarar kurs MAA 22t)

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att använda kalkylprogrammet Excel, och bli medvetna om programmets möjligheter i det dagliga livet och i fortsatta studier
- lära sig att använda de matematiska programpaketerna Derive och TI Interactive
- kunna producera snygga dokument med matematisk text, tabeller och grafer med tanke på fortsatta studier.

Centralt innehåll:

- Statistik, formelräkning och ekonomiska modeller med Excel

- Funktionsundersökning med TI Interactive
- Användning av Derive för vektor- och matriskalkyl i ekonomiska uppgifter
- Produktion av matematiska dokument med hjälp av TI Interactive och ordbehandlingsprogrammet Word.

Bedömning:

Ett par projekt i anslutning till temaområdena "Aktivt medborgarskap och entreprenörskap" och "Teknologi och samhälle" utförs och bedöms. För godkänt (=G) krävs godkända projektarbeten.

7.6. Fysik

Läroplanen i fysik

Fysiken är en empirisk undersökande naturvetenskap, inom vilken man försöker förstå och förklara naturens grundstruktur och -fenomen med hjälp av information som fås genom experiment och iakttagelser. Målet är att kunna ställa upp allmängiltiga lagbundenheter och lägga fram dem i form av matematiska modeller.

Den experimentella sidan av undervisningen kan beroende på ämnesområdet, på vilket skede undervisningen befinner sig i och på vilken utrustning som är tillgänglig, bestå av självständigt arbete som de studerande utför, gemensamma laborationer eller av lärardemonstrationer. Den kan också åskådliggöras genom studiebesök och videoframställningar eller enbart genom föreläsningar. Genom experiment leds den studerande fram till nya naturvetenskapliga begrepp, principer och modeller. Undervisningen i fysik skall utveckla de studerandes förmåga att arbeta experimentellt i samarbete med andra. Den experimentella verksamheten utvecklar även förmågan att visualisera naturvetenskapens karaktär och tänka naturvetenskapligt.

Den studerande skall lära sig att observera strukturer och fenomen i naturen utgående från sina tidigare erfarenheter och uppfattningar. De skall lära sig att bli medvetna om och ifrågasätta tidigare uppfattningar och förtydliga den egna världsbilden via nyinlärdd kunskap. De studerande skall lära sig att planera experiment tillsammans, diskutera information eller material som framställts experimentellt, hur detta skall bearbetas och uttryckas samt hur pålitligt det är. Gruppen lär sig på så sätt att dela med sig av ny kunskap.

I naturvetenskapliga studier används experimentella metoder, olika kunskapskällor samt sätt att bearbeta information. Den främsta kunskapskällan i fysiken är själva naturen. I skolan tillkommer läro- och uppslagsböcker, digital utrustning och ämnesexperter.

Med undervisning i fysik strävar man till att få de studerande att tänka naturvetenskapligt och bidra till att studeranden förstår betydelsen av fenomen i naturen och deras tillämpningar i exempelvis industrin. I dagens värld tvingas man som individ, eller som grupp, att ta ställning till frågor som exempelvis berör miljö och energiförsörjning. Det är alltid viktigt att man grundar sina ställningstaganden på fakta.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i fysik är att de studerande skall

- se människan som en del av naturen och förstå fysikens roll när det gäller att beskriva naturen
- inse betydelsen av experimentell verksamhet och teoretiska resonemang då naturvetenskaplig kunskap byggs upp
- uppfatta fysikens betydelse inom vetenskap, konst, teknik, kommunikation och näringsliv samt i människans vardagsmiljö
- verka aktivt och ansvarsfullt för en hälsosam och trygg miljö
- strukturera sin uppfattning om naturens byggstenar och fenomen med hjälp av fysikaliska begrepp och principer
- kunna lösa naturvetenskapliga och tekniska problem kreativt med de verktyg fysikens lagar och begrepp erbjuder
- kunna skaffa och bearbeta information i samarbete med andra studerande på samma sätt som i en expertgrupp

- lära sig planera och utföra enkla mätningar och att tolka, bedöma och tillämpa resultaten
- kunna utnyttja olika kunskapskällor och mångsidigt presentera och publicera fakta, även med hjälp av teknisk utrustning
- förmå analysera fysikens betydelse för individen och samhället som nyttjare av kunskaper i fysik, bli bekant med fysikaliska tillämpningar och en ändamålsenlig, etisk och kontrollerad användning av dem när man tillverkar produkter för att underlätta vardagslivet och öva upp färdigheten att förstå vilka följder tekniska tillämpningar kan få.

Arbetsmetoder

Arbetsmetoderna i fysikkurserna består av föreläsningar, diskussioner, demonstrationer och laborationer - där alldeles särskild vikt sätts på användning av grafisk kalkylator och tillhörande mätapparatur och på datorbaserad behandling av mätdata. Vidare utför de studerande självständigt arbete och olika projektarbeten. De studerande ges också en möjlighet att via exkursioner bekanta sig med närliggande industri, universitet, högskolor och forskningsinstitut.

Bedömning

Bedömningen i ämnet fysik skall stödja sig på de punkter i de olika kurserna som nämns i läroplanen och beakta hur väl den studerande behärskar och kan tillämpa dem speciellt med hjälp av matematiska modeller. I bedömningen beaktas även skickligheten i experimentellt arbete och informationsteknik samt hur väl andra nödvändiga färdigheter, som att beskriva fysikaliska problemlösningsprocesser, har utvecklats.

Bedömningen grundar sig dels på skriftliga prov, förhör, inlämnade alster och utförda laborationer, men även på en kontinuerlig iakttagelse av den studerandes inställning, motivation, engagemang och prestationer under lektionstid. I början av varje kurs genomgås mera noggrant bedömningskriterierna för respektive kurs.

Slutbetyget grundar sig på den studerandes samtliga kurser, dock så att de senare kurserna väger tyngre än de tidigare.

Fysik i Gymnasiet Lärkans läroplan

De olika fysikkurserna utgör självständiga helheter. Trots detta, beroende på fysikens kumulativa natur, krävs det ofta förkunskaper till vissa kurser. I den rekommenderade studiegången som presenteras i läroplanen har kravet på förkunskaper till de fördjupade kurserna på ett naturligt sätt beaktats. De tillämpade kurserna, med undantag för kursen Modern fysik (FY23), kräver inga som helst förkunskaper och kan väljas när som helst under gymnasietiden.

De gemensamma temahelheter som ingår i Lärkans läroplan betonas naturligt i största delen av fysikkurserna. En del av de erbjudna kurserna angränsar dessutom till kurser i övriga ämnen (kemi, geografi, historia och filosofi).

Fysik i studentexamen

Realprovet i fysik skrivs under realprovets första provdag. Uppgifterna är 13 till antalet, varav högst åtta besvaras. Uppgifterna i fysik baserar sig på kurserna FY1-FY8.

Ca 60 % av uppgifterna kommer åtminstone delvis att bestå av räkneuppgifter, som mäter identifieringen av fenomen och tillämpningen av de lagar som styr dessa fenomen. Vidare kan dessa uppgifter bestå av tolkning av grafiska framställningar och analys av mätresultat. Ca 40 % av uppgifterna kommer att vara essäuppgifter, som i

fysiken ofta är slutledningsuppgifter, analys av fenomen utifrån kunskaper i fysik samt uppgifter av typen "svara kort" och "motivera det rätta alternativet". I realprovet kan finnas 1-4 uppgifter som överskrider läroämnesgränserna. Provet i fysik har av tradition haft uppgifter integrerade med andra naturvetenskaper, särskilt med kemin. Integration kan naturligt förekomma även med vetenskapshistoria och hälsokunskap.

För de elever som ämnar delta i realprovet i fysik rekommenderas den studentförberedande repetitionskursen FY20, där en helhetsbild av fysiken presenteras och där helheter sammanfattas. Direkta uppgifter från de övriga tillämpade kurserna ingår ej i realprovet, men indirekt ökar de djupet i de studerandes fysikkunskaper, vilket kan återspeglas i deras prestationer i provet.

Rekommenderad studiegång

Rekommenderad studiegång för kurserna i fysik:

- åk 1 FY1, FY2f, FY3f, FY21t, FY22t
- åk 2 FY4f, FY5f, FY6f, FY21t, FY22t
- åk 3 FY7f, FY8f, FY20t, FY21t, FY23t

Obligatorisk kurs

FY 1 Fysiken som naturvetenskap

Kursens mål är att de studerande skall

- uppfylla sitt behov av kunskap och förståelse och ta emot intryck som väcker och fördjupar intresset för fysik
- bekanta sig med grundbegrepp om materiens och universums struktur och kunna strukturera sin uppfattning om naturens grundelement och fenomen via fysikaliska begrepp och principer
- förstå hur naturvetenskapliga teorier byggs upp genom experimentell verksamhet och de genom modeller som ställs upp med hjälp av experimentresultaten
- kunna planera och utföra enkla naturvetenskapliga experiment, tolka och uppskatta empiriska resultat och presentera dem för andra
- kunna tolka och framställa experimentresultat i grafisk form
- kunna använda sig av informations- och kommunikationsteknik i studierna.

Centralt innehåll:

- fysikens betydelse ur historisk synvinkel samt i våra dagar
- materiens och universums grundstruktur och grundformerna för växelverkan
- energiförändringar, speciellt strålning i både naturliga och artificiella processer
- betydelsen av experiment och modeller då fysikaliska teorier byggs upp, mätningar, presentation av mätresultaten och uppskattning av deras tillförlitlighet
- kraft som orsak till att en rörelse förändras
- de grundbegrepp som behövs för att beskriva rörelser samt grafisk avbildning av rörelser

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

Allmänna mål för de fördjupade kurserna är att de studerande skall

- få färdigheter som gör det möjligt att bedriva studier i naturvetenskapliga ämnen och på områden som tillämpar naturvetenskap
- kunna undersöka fenomen i naturen och ställa upp modeller och beskriva fenomenen med hjälp av matematiska och grafiska metoder
- förmå konstruera fysikaliska modeller och använda dem för att göra förutsägelser
- undersöka och åskådliggöra modeller med hjälp av informations- och kommunikationsteknik
- bekanta sig med den klassiska fysikens deldiscipliner och med grunderna för modern fysik
- bekanta sig med fysikens tekniska tillämpningar
- bekanta sig med fysikens betydelse inom olika samhällssektorer
- bekanta sig med fysikaliska tillämpningar och med de riskfaktorer som de medför.

FY 2f Värme

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig känna värmefenomen
- kunna undersöka fenomen som hör samman med värmelärans huvudsatser eller ämnens termodynamiska tillstånd
- bli kapabla att delta i kritiska diskussioner och beslutsprocesser som gäller miljö och teknologi.

Centralt innehåll:

- gasers tillståndsförändringar och värmeutvidgning
- tryck, hydrostatiskt tryck
- uppvärmning och avkyllning av kroppar, fasförändringar och värmeenergi
- mekanisk energi, arbete, effekt och verkningsgrad
- värmelärans huvudsatser, energi i slutna system
- energikällor

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FY 3f Vågrörelse

Kursens mål är att de studerande skall

- få en allmän bild av periodiska fenomen i naturen och bekanta sig med de centrala principer som förklarar dessa
- göra sig förtrogna med vibrationsrörelsens och vågrörelsens grunder genom att undersöka mekanisk vibration, ljud eller elektromagnetiska vågrörelser.

Centralt innehåll:

- harmoniska krafter och vibrationsrörelser
- vågrörelsers uppkomst och utbredning
- vågrörelsers interferens, diffraktion och polarisation
- reflexion, brytning och totalreflexion
- ljus, speglar och linser
- ljud, hälsoeffekter av buller och olika sätt att skydda sig mot kraftigt ljud

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FY 4f Rörelselagarna

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå rörelsefenomen och kunna bearbeta modeller som beskriver dem
- kunna undersöka translationsrörelser experimentellt och med hjälp av dem förstå Newtons lagar
- förstå konserveringslagarnas betydelse i fysiken.
- utveckla förmågan att kvantitativt beskriva fysikaliska skeenden

Centralt innehåll:

- rörelsemodeller och Newtons lagar
- distans- och kontaktkrafter, speciellt krafter som motverkar rörelse samt lyftkraft
- rörelsemängdens konstant och impulsprincipen
- kinetisk och potentiell energi samt begreppet arbete
- vibrationsrörelsens energi

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FY 5f Rotation och gravitation

Kursens mål är att de studerande skall

- fördjupa sitt kunnande i mekanik och sin förmåga att numeriskt kalkylera med fenomen som sammanhänger med statik och rotation
- fördjupa sina kunskaper om den mekaniska världsbilden.

Centralt innehåll:

- kraftmoment och rotationsjämvikt
- modeller för rotationsrörelse, likformig och likformigt accelererad rotationsrörelse
- ekvationen för rotationsrörelse
- rörelsemängdsmomentets konstant
- rotationsrörelsens energi
- cirkelrörelse och dess acceleration
- gravitation och rörelser som påverkas av gravitation
- kaströrelser och planeternas rörelser
- satelliter och deras användning

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FY 6f Elektricitet

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå elektricitetens grundbegrepp och bekanta sig med mätteknik
- kunna utföra grundläggande elmätningar samt konstruera och undersöka enkla strömkretsar.

Centralt innehåll:

- galvaniska element, elström i metalliska ledare

- mätning av ström och spänning
- Ohms lag
- Joules lag
- resistans, koppling av motstånd och Kirchhoffs lagar
- Coulombs lag, homogena el-fält och materia i el-fält
- kondensatorer, kopplingar och energi
- elström i halvledare, till exempel i dioder

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FY 7f Elektromagnetism

Kursens mål är att de studerande skall

- fördjupa sina kunskaper om elektromagnetiska fenomen
- bli förtrogna med elsäkerhet
- fördjupa sina kunskaper om betydelsen av elektromagnetiska fenomen i samhället.

Centralt innehåll:

- magnetisk kraft, magnetfält och materia i magnetfält
- laddade partiklar i homogena el- och magnetfält
- induktionslagen och Lenz' lag
- induktionsfenomen: virvelströmmar, generatorer och självinduktion
- energitransport med hjälp av elström
- mätning av effektiv spänning och ström samt bestämning av impedansens frekvensberoende
- svängningskretsar och antenner, elektromagnetisk kommunikation
- elsäkerhet
- energiindustrin

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FY 8f Materia och strålning

Kursens mål är att de studerande skall

- bekanta sig med kvantfenomen, dualism och ekvivalensen mellan materia och energi som de principer som styr materiens struktur och dynamiken hos dess beståndsdelar
- fördjupa sin helhetsbild av fysikens utveckling och dess tillämpbarhet vid tolkning av naturfenomen.
- bli kapabla att delta i kritiska diskussioner och beslutsprocesser som gäller energiproduktion och miljö

Centralt innehåll:

- elektromagnetisk strålning
- röntgenstrålning
- svarta kroppars strålning
- fotoelektriska effekten
- strålningens partikelkaraktär och partiklars vågkaraktär
- atommodeller med Bohrs atommodell som exempel

- kvantfenomen, linjespektrum, atomens energitillstånd och energinivådiagram
- atomkärnans byggnad
- radioaktivitet och strålsäkerhet
- ekvivalensen mellan massa och energi
- kärnreaktioner och kärnenergi
- materiens minsta beståndsdelar och klassificeringen av dem
- studiebesök

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser

FY 20t Studentförberedande repetitionskurs

Kursens mål är att de studerande skall

- få en helhetsbild av fysiken där helheter sammanfattas
- erhålla en god grund inför realprovet i fysik

Centralt innehåll:

- gymnasiets fördjupade fysik repeteras och fördjupas
- översikt över fysikens olika delområden
- sammanfattning av helheter
- repetition inför studentexamen

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord och beaktas som en tilläggsprestation vid fastställandet av slutvitsordet för hela lärokursen i fysik.

FY 21t Astronomi och kosmologi

Kursens mål är att de studerande skall

- få en inblick i astronomins grunder och i modern kosmologi
- kunna göra astronomiska observationer i skolans eget observatorium
- få möjlighet att diskutera de stora frågorna kring teman som Hur började allt? Varför finns vi till? Kommer universum alltid att finnas? Tar tiden slut?

Centralt innehåll:

- avstånd och avståndsmätning
- himlakroppars rörelse
- lagarna som styr universum
- gravitation
- ljusets spridning
- ljusets spektra
- stjärnors uppkomst, sammansättning och utveckling
- planetsystemet
- stjärnbilder och mytologi
- Big Bang-teorin
- astronomiska observationer i skolans observatorium

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning (G /4).

FY 22t Fysikens idéhistoria

Kursens mål är att de studerande skall

- få en allmän presentation av vetenskapsteori
- få en inblick i fysikens idéhistoria och fysikerns världsbild
- inse synergieffekter mellan fysik och samhället under olika tidsperioder

Ur innehållet:

- Vem är personerna bakom alla de kända namnen vi läser om i fysiken?
- Rörelsens problem från Zenon, via Galilei till myoner
- Termodynamik och tidens riktning
- Rumtid och fyrdimensionell världsbild
- Relativitet
- Kan vi begripa oss på världen?
- Finns solen där även på natten?
- Vad säger kvantmekaniken oss om svaren på de eviga frågorna?

Bedömning:

Kursen bedöms ej med vitsord. För godkänd prestation krävs aktivt deltagande och fullgjort projektarbete

FY 23t Modern fysik

Förkunskap: FY 8

Kursens mål är att de studerande skall

- få en mera fördjupad presentation av den moderna fysiken – med betoning på partikelfysik
- få en inblick i aktuella forskningsresultat och tänkbara tillämpningar av dessa
- få möjlighet att göra studiebesök och exkursioner som kan inspirera till fortsatta fysikstudier

Centralt innehåll:

- relativitetsteori
- kvantmekanik
- elementarpartiklar
- fördjupad kärnfysik
- studiebesök (ex partikelacceleratorer, kölldlaboratorium, universitet, kärnkraftverk)

Bedömning: Kursen bedöms med prestationsanteckning (G /4).

7.7. Kemi

Läroplanen i kemi

Syftet med undervisningen i kemi är att stöda utvecklingen av ett naturvetenskapligt tänkande och resonemang samt av en modern världsbild som en del av en mångsidig allmänbildning.

Undervisningen skall föra fram kemin som en central naturvetenskap vars mål är att undersöka och utveckla material, produkter, metoder och processer enligt principerna för hållbar utveckling. Genom att undersöka olika ämnen, deras strukturer, egenskaper och reaktioner med andra ämnen tillägnar sig studerandena insikter om vardagslivet, naturen och teknologin samt om kemins betydelse för människans och naturens välbefinnande och balans.

Karaktäristiskt för kemiundervisningen är att observera kemiska fenomen och undersöka egenskaper hos olika ämnen med hjälp av experiment, att undersöka och förklara fenomen med hjälp av modeller och strukturer, att beskriva fenomen med kemins symbolspråk samt att konstruera modeller för kemiska fenomen och bearbeta dem matematiskt. De studerande vägleds med mångsidiga undervisnings- och bedömningsmetoder att utveckla sina kunskaper och färdigheter i kemi. I kemiundervisningen beaktar och utgår man från studerandenas studiefärdigheter för att på detta sätt skapa en positiv bild av kemi och kemistudier.

Mål för undervisningen:

Målen för undervisningen i kemi är att de studerande

- förstår kemins viktigaste grundbegrepp och känner till sambandet mellan kemi och vardagliga företeelser samt kemins betydelse för människans och naturens välfärd
- via experiment och på andra sätt aktivt kan ta fram och bearbeta information om kemiska fenomen och ämnen som är viktiga för livet och miljön samt kan bedöma informationens tillförlitlighet och betydelse
- kan planera och genomföra experiment som belyser olika fenomen samt beakta arbets säkerheten
- kan tolka, utvärdera, presentera och diskutera den information som de skaffat sig experimentellt eller med andra metoder
- blir insatta i informations- och kommunikationsteknikens möjligheter som verktyg vid informationssökning och vid uppställandet av modeller
- blir insatta i modern industri- och miljöteknik
- kan utnyttja sina kunskaper i kemi i diskussioner och beslut som gäller naturen, miljön och teknologin samt i egenskap av konsument främjar ett hälsosamt liv och en hållbar utveckling
- får erfarenheter som väcker och fördjupar intresset för kemi och kemistudier

Arbetsmetoder

Centrala arbetsmetoder för undervisning i kemi är föreläsningar, handledda och självständiga övningsuppgifter samt räkneövningar, demonstrationer och laborationer med tillhörande laborationsrapporter, projektarbeten både individuellt och i grupp, användning av virtuella inlärningsmiljöer samt företagsbesök och exkursioner.

Bedömning

I bedömningen poängteras studerandes förmåga att förstå och tillämpa kemiska fakta. Dessutom bedöms förmågan att experimentellt och med hjälp av övriga tillförlitliga källor både ta fram och på olika sätt bearbeta information, det vill säga

- att göra observationer och att planera och genomföra mätningar och experiment
- att använda redskap och kemikalier på ett tryggt sätt
- att presentera resultaten både muntligt och skriftligt
- att tolka och bedöma resultaten och ställa upp formler
- att dra slutsatser och tillämpa dem

Den studerandes kunskaper och färdigheter i kemi bedöms genom kurstentamina och uppföljning av aktivitet, initiativförmåga och experimentellt arbete samt utvärdering av arbetsbeskrivningar, projekt, föredrag och rapporter. Dessutom följer man kontinuerligt med hur studerandes begreppsliga och metodiska kunskaper och färdigheter utvecklas. Kurserna KE1, KE2, KE3, KE4, KE5 och KE21 bedöms enligt vitsordsskalan 4-10, kursen KE20 som godkänd/underkänd. De tillämpade kurserna KE20 och KE21 kan inte avläggas genom att tentera.

Kemi i Gymnasiet Lärkans läroplan

Kemikurserna i Gymnasiet Lärkans läroplan motsvarar riksläroplanen utökad med två tillämpade skolvisa kurser, som utarbetats utgående från ett uttalat önskemål från de studerandes håll.

Den första av dem, KE20 Repetitionskurs, har kommit till av behovet att sammanfatta och integrera delområdena i gymnasiets kemikurser till en helhet samt att förse studerandena med beredskap, färdigheter och arbetsrutiner så att de framgångsrikt kan besvara kemiuppgifter i ämnesrealprovet för sin studentexamen.

Den andra tillämpade kursen, KE21 Hälsans kemi, omfattar tre block av vilka det första innehåller kunskap om vår föda, det andra behandlar processerna i kroppen som upprätthåller vår funktionsförmåga samt hur störningar i dem uppkommer. I det tredje delområdet presenteras olika läkemedelsörter, hälsopreparat och mediciner som vi kurerar oss med för att hålla oss i form. Behandlingen av detta stoff sker ur ett kemiskt perspektiv. Kursen betjänar åtminstone två syften, dels att ge en allmänbildning med kemiskt perspektiv på sunda livsvanor, dels att förbereda studerandena för inträdesförhör och studier förknippade med människans hälsotillstånd som t.ex. läkare, psykolog, sjukvårdare, fysioterapeut, gymnastiklärare eller tränare. Kurs KE21 kan förverkligas i samarbete med biologi och eventuellt också psykologi och hälsolära för att integrera dessa ämnen och ge beredskap att besvara ämnesöverskridande uppgifter i realprovet.

Kemi i studentexamen

Kemi är ett av de valbara realämnesalternativ som enligt den studerandes val kan ingå i studentexamen antingen som ett frivilligt eller ett obligatoriskt prov. Ämnesrealprovet i kemi hör till realämnesgrupp 2 och omfattar tolv (12) uppgifter av varierande svårighetsgrad, av vilka åtta (8) besvaras. Uppgifterna baserar sig på den obligatoriska och de fördjupade kurserna. En till tre (1-3) av uppgifterna kan vara ämnesöverskridande, vilket innebär att behandlingen av en sådan uppgift bör omfatta stoff från närliggande ämnen, för kemins del i första hand från de övriga naturvetenskaperna biologi, fysik och geografi. Realprovet i kemi omfattar också en eller flera s.k. jokeruppgifter, som kräver en mera ingående behandling och inkluderar fördjupande stoff utöver gymnasiet läroplan. En jokeruppgift kan ge upp till 9p i utdelning jämfört med maximala 6p för de övriga uppgifternas del.

Rekommenderad studiegång

För ett fungerande helhetsarrangemang föreslås att kurserna i kemi väljs enligt stigande kursnummer, med undantag av kurs KE21, Hälsans kemi, som kan väljas när som helst efter att båda kurserna KE1 och KE2 avklarats. Studerande som planerar avlägga ämnesrealprovet i kemi rekommenderas välja repetitionskurs KE20 företrädesvis under skrivningsläsåret (åk 3 eller åk4)

åk 1: KE1, KE2

åk 2: KE3, KE4 och KE21

åk 3: KE5 och KE20 (repetitionskurs)

Temahelheterna i kemiundervisningen

Hållbar utveckling, teknologi och samhälle samt hälsa och trygghet utgör självskrivna delar av kemikurserna. Vid behandling av olika kemiska substanser dryftas deras egenskaper och inverkan på levande organismer och miljö. Vid presentation av kemiska industriprocesser behandlas förutom modern, avancerad teknologi, som står till vårt förfogande för att förebygga och minimera skadeverkningar på omgivningen också tidigare, primitiva produktionsmetoder för att ge en inblick i hur framsteg görs och gjorts. Målen för den tillämpade kursen Hälsans kemi sammanfaller delvis med andemeningen i målen för temahelheten med nästan samma namn. I övrigt innebär hälsa och trygghet inom kemi att man följer de säkerhetsanvisningar som tryggt laboratoriearbete kräver.

De övriga tre temahelheterna tangerar kemin mycket tunt. Informationsteknik och mediekunskap kommer implicit in som arbetsmetoder eller som teknik för att ta fram grafiska samband mellan storheter. Kulturell identitet och kulturkännedom samt aktivt medborgarskap och entreprenörskap begränsar sig till presentation av personligheter, som fört fram kemin som vetenskap. Vetenskapliga framsteg där finländare medverkat, såsom A.I. Virtanens historiska nobelprisbelönade forskning och den moderna utvecklingen av kylteknik och bioteknologi i vårt land, kan utgöra nationella inslag.

Obligatorisk kurs

KE 1 Människans kemi och kemin i livsmiljön

Kursens mål är att de studerande

- får en bild av kemin, dess möjligheter och betydelse
- fördjupar sina insikter i kemins grunder i samband med genomgången av kursens stoff
- kan redogöra för organiska föreningars struktur, egenskaper och reaktioner och förstå deras betydelse för människan och hennes livsmiljö
- känner till olika blandningar och begrepp i anslutning till dem
- utvecklar de färdigheter som behövs för att presentera och diskutera kemiska fakta och företeelser
- lär sig ett undersökande arbetssätt och att kritiskt söka och bearbeta fakta
- kan undersöka organiska föreningars egenskaper och reaktioner experimentellt, känna till separations- och identifieringsmetoder och kunna framställa lösningar.

Centralt innehåll:

- organiska ämnesgrupper som kolväten, organiska syreföreningar, organiska kväveföreningar samt deras egenskaper och tillämpningar
- bindningar i och polaritet hos organiska föreningar

- olika slags blandningar, substansmängder och halter
- organiska föreningars redoxreaktioner och reaktioner med protonöverföringar

Bedömning:

I bedömningen poängteras studerandens förmåga att förstå och tillämpa kemiska fakta. Dessutom bedöms förmågan att experimentellt och med hjälp av litteratur både ta fram och på olika sätt bearbeta information. Kursen omfattar alternativt en serie räkneuppgifter i kemi eller ett skriftligt projektarbete om någon valbar organisk föreningstyp, klassificerad enligt funktionell grupp och bedöms enligt vitsordsskalan 4-10, så att räkneuppgifterna/projektarbetet bestämmer högst en fjärdedel av kursvitsordet.

Fördjupade kurser

KE 2f Kemins mikrovärld

Förkunskap: KE1

Kursens mål är att de studerande

- känner till sambanden mellan ämnens struktur och deras egenskaper
- kan utnyttja kemiska formler, tabeller och system för att klarlägga egenskaper hos kemiska föreningar
- förstår organiska föreningars strukturer och känna till metoder som används för att bestämma dem
- med hjälp av olika experiment och modeller kan undersöka fenomen som hör samman med ämnens strukturer, egenskaper och reaktioner.

Centralt innehåll:

- grundämnenas egenskaper och det periodiska systemet
- elektronhöljets strukturer och atomorbitaler
- bestämning av oxidationstal och föreningsformler
- kemisk bindning, bindningsenergi och kemiska ämnens egenskaper
- hybridisering av atomorbitaler och organiska föreningars bindnings- och rymdstrukturer
- isomeri

Bedömning:

I bedömningen poängteras de studerandes förmåga att förstå och tillämpa kemiska fakta. Dessutom bedöms förmågan att experimentellt och från övriga källor både ta fram och på olika sätt bearbeta information. Kursen omfattar alternativt en serie räkneuppgifter i kemi eller ett skriftligt projektarbete om ett valfritt grundämne, dess egenskaper och användning och bedöms i vitsordsskalan 4-10. Räkneuppgifterna /projektarbetet bedöms som en provuppgift.

KE 3f Reaktioner och energi

Förkunskap: KE2f

Kursens mål är att de studerande

- förstår de faktorer som påverkar förloppet av kemiska reaktioner samt inser faktorernas betydelse för livsmiljön
- förstår bindning och den frigörelse av energi som sker vid kemiska reaktioner och inser förändringarnas betydelse i samhället

- kan skriva reaktionsformler och bearbeta reaktionslikheter matematiskt samt öva upp rutiner för utförandet av dessa kemiska beräkningar.
- kan undersöka fenomen med hjälp av experiment och olika modeller vid reaktioner, reaktionshastigheter och reaktionsmekanismer.

Centralt innehåll:

- symbolspråket för kemiska reaktioner
- organiska och oorganiska reaktionstyper, mekanismer och tillämpningar
- stökiometriska beräkningar och den allmänna gaslagen
- energiförändringar i kemiska reaktioner
- reaktionshastigheter och de faktorer som påverkar hastigheterna

Bedömning:

I bedömningen poängteras studerandes förmåga att förstå och tillämpa kemiska fakta, speciellt i stökiometriska räkneuppgifter Dessutom bedöms deras förmåga att experimentellt och med hjälp av andra källor både ta fram och på olika sätt bearbeta information. Kemiska räkneuppgifter ingår i kursen som inlämningsarbete och kursbedömningen sker enligt vitsordsskalan 4-10 så att inlämningsuppgiften bedöms som en provuppgift.

KE 4f Metaller och material

Förkunskap: KE3f

Kursens mål är att de studerande

- känner till viktiga industriella råvaror och förädlingen av dem
- känner till olika oxidations- och reduktionsmedel och kunna skriva redoxreaktioner
- kan principerna för elektrokemiska fenomen och kunna redogöra för kvantitativa tillämpningar av dem
- känner till olika material och deras sammansättning, egenskaper och framställningsmetoder och kunna redogöra för metoder för utvärdering av konsumtionsvarornas inverkan på miljön
- kan undersöka fenomen som berör metaller och elektrokemi med hjälp av experiment och modeller.

Centralt innehåll:

- metallernas elektrokemiska spänningsserie, normalpotential, kemiska element och elektrolys
- redoxreaktioner
- metaller, icke-metaller och deras syre- och väteföreningar
- biopolymerer, syntetiska polymerer och kompositer

Bedömning:

I bedömningen poängteras studerandes förmåga att förstå och tillämpa kemiska fakta. Dessutom bedöms deras förmåga att experimentellt och med hjälp av övriga källor både ta fram och på olika sätt bearbeta information. Kursen omfattar alternativt en serie räkneuppgifter i kemi eller ett skriftligt projektarbete om antingen en grupp (4-6 st) centrala grundämnen och deras framställning och egenskaper eller (alternativt) om en framställningsprocess eller central produkt inom den kemiska industrin. Kursen bedöms enligt vitsordsskalan 4-10 så att räkneuppgifterna/projektarbetet ger högst en fjärdedel av kursvitsordet.

KE 5f Reaktioner och jämvikt

Förkunskap: KE4f

Kursens mål är att studerande

- förstår hur reaktionsjämvikt inställer sig och förstå matematiska tillämpningar utifrån den
- förstår betydelsen av jämvikt och känna till vilken roll jämvikten spelar i industriprocesser och naturfenomen
- kan undersöka fenomen som gäller kemisk jämvikt med hjälp av experiment och modeller.

Centralt innehåll:

- reaktionsjämvikt
- jämvikt mellan syror och baser, starka och svaga protolyter, buffertlösningar och deras betydelse
- löslighet och mättad lösning
- grafisk framställning av jämvikt

Bedömning:

I bedömningen poängteras studerandes förmåga att förstå och tillämpa kemiska fakta, speciellt i stökiometriska uppgifter där man matematiskt behandlar kemiska jämvikter. Dessutom bedöms deras förmåga att experimentellt ta fram och på olika sätt bearbeta information, speciellt grafiska presentationer. Kursen omfattar stökiometriska uppgifter om kemisk jämvikt och grafisk tolkning av dem som obligatoriskt inlämningsarbete och bedöms enligt vitsordsskalan 4–10 så att inlämningsuppgiften bedöms som en provuppgift.

Tillämpade kurser**KE 20t Repetitionskurs i kemi**

Kursens mål är att studerande

- bildar sig en sammanfattning och en helhetsbild av innehållet i gymnasiekurserna i kemi.
- genom repetitionsövningar av delområden i rikskurserna och genom övningar med hjälp av tidigare års ämnesrealuppgifter i kemi förbereder sig för studentprovet.

Centralt innehåll:

Repetition av innehållet i kemikurserna KE1, KE2, KE3, KE4 och KE5.

Bedömning:

Studerandes individuella skriftliga inlämningsarbeten som är av samma eller liknande typ och kravnivå som realprovsuppgifterna utgör grund för bedömningen som sker i skalan godkänd/underkänd. Denna kurs kan inte avläggas genom att tentera.

KE 21t Hälsans kemi

Förkunskap: KE2f

Kursens mål är att de studerande

- får en inblick i faktorer som påverkar vår hälsa såsom mat, motion och medicin
- känner till och kan identifiera de faktorer som människan själv kan välja och påverka
- känner till några ärftligt betingade sjukdomar och vård av dem
- lär sig principerna för framställning, utveckling och distribution av läkemedel

Centralt innehåll:

- funktionell föda och genmodifierad mat
- de centrala kemiska processerna vid hälsa och sjukdomstillstånd
- läkemedelsindustrin av idag och hur den har sitt ursprung i urgamla traditioner som läkemedelsväxter, hälsoörter och homeopati
- spårämnen och enzym och deras funktion i de biokemiska processerna i levande organismer

Bedömning:

I bedömningen poängteras studerandes förmåga att förstå och tillämpa kemiska fakta. Dessutom bedöms förmågan att på olika sätt, främst med hjälp av litteraturkällor, både ta fram och på olika sätt bearbeta information. Kursen omfattar tre individuella delprestationer: en skriftlig essä, en muntlig presentation för de övriga kursdeltagarna samt en opponering av en annan deltagares muntliga presentation. Tonvikten i bedömningen ligger på den kemiska infallsvinkeln i behandlingen av ämnet. De tre delområdena är 1) mervärdesmat och funktionell föda 2) biokemiska processer i människokroppen vid hälsa och sjukdom samt 3) läkemedelsörter och mediciner. Delprestationerna bedöms enligt skalan 4 -10 och ett vägt medeltal med huvudvikt på den skriftliga essän avgör kursvitsordet. Denna kurs kan inte avläggas genom tentamen.

7.8. Biologi

Läroplanen i biologi

Syftet med undervisningen i biologi är att den studerande skall förstå hur den organiska världen är uppbyggd, hur den fungerar, hur den har utvecklats och att människan är en del av den. Det är viktigt att inse hur människan genom sin verksamhet påverkar miljön. Gymnasiet skall även skapa en grund för att förstå de möjligheter som biovetenskaperna ger då det gäller att förbättra människosläktets, övriga organismers och ekosystemens välbefinnande. Undervisningen skall utveckla ett naturvetenskapligt tänkesätt hos de studerande, väcka deras intresse för biovetenskaper och hos dem främja ett sådant handlingsmönster som bevarar naturens mångfald och utvecklar ansvar för miljön.

Mål för undervisningen:

Biologiundervisningens mål är att de studerande skall

- behärska de centrala begreppen inom biologin
- kunna identifiera kännetecknen på liv och strukturera livets fenomen och de olika systemen från molekylnivå till biosfären
- lära sig att sätta värde på mångfalden av organismer och förstå hur dessa anpassat sig i olika miljöer
- förstå arvmassans och evolutionens betydelse för organismernas utveckling
- bli förtrogna med olika metoder för att få fram biologisk kunskap och bedriva biologisk forskning samt kritiskt kunna bedöma biologisk information från olika källor
- kunna planera och genomföra ett enkelt biologiskt experiment och tolka dess resultat
- känna till biovetenskapernas, till exempel bioteknikens och läkarvetenskapens tillämpningar
- känna till grunddragen i människans anatomi
- förstå arvs- och miljöfaktorernas betydelse för hälsan både ur individens och ur mänsklighetens synvinkel
- bli medvetna om nödvändigheten att uppnå en hållbar utveckling och inse att de har ett eget ansvar för ekosystemens framtid

Arbetsmetoder

I biologiundervisningen används ett brett urval av arbetsmetoder. Föreläsningar, filmer och litteraturstudier samt elevens eget arbete och grupparbeten kompletteras med demonstrationer, laborationer och praktiskt arbete. Även besök på institutioner, museer, exkursioner i naturen o. dyl. förekommer i de fördjupade och tillämpade kurserna.

Biologi i Gymnasiet Lärkans läroplan

De obligatoriska och fördjupade kurserna skall ge den studerande en god biologisk grundkunskap och väcka intresse hos eleverna för biologins olika delområden.

De tillämpade kurserna i Gymnasiet Lärkan vill ge de studerande en möjlighet att i praktiken studera naturen och lär ut arbetsmetoder för biologiska studier både i fält och laboratorium.

Biologins läroplan stöder temahelheterna genom att både i mål och innehåll omfatta många av de områden man önskat poängtera. Temaområdet hälsa och trygghet stöds av de flesta kurserna i biologi och den hållbara utvecklingen är en bärande tanke i all biologisk undervisning. Teknologi och samhälle kommer upp i alla biologins kurser och man önskar visa på den tekniska utvecklingens betydelse för biologin och teknologiska lösningar på biologins problemställningar. Informations och mediekunskap kommer upp i flera av kurserna där man utnyttjar aktuella händelser och forskning i undervisningen och då eleverna själva utför och presenterar undersökningar.

Biologi i studentexamen

Ämnesrealen i biologi omfattar 12 frågor av vilka man kan skriva max. 8 frågor. Frågorna ställs utgående från de obligatoriska och fördjupade kurserna, men de tillämpade kurserna stöder dessa. Realprovets frågor i biologi är ofta tillämpade och kan även vara ämnesövergripande med kontaktytor till bl.a. geografi, hälsokunskap och kemi. Biologi skrivs den första provdagen.

Bedömning

I biologin bedöms de studerandes förmåga att behärska och använda centrala begrepp inom biologin samt att tillämpa biologisk kunskap. Vid bedömningen skall läraren fästa uppmärksamhet vid de studerandes förmåga att förstå naturvetenskapliga lagbundenheter, orsak och verkan, insikten om växelverkans betydelse samt helhetsuppfattningen. Vid bedömningen av färdigheterna betonas de studerandes naturvetenskapliga skicklighet, deras förmåga att arbeta i grupp och deras förmåga att utnyttja olika källor och kritiskt bedöma fakta. Man kan också ta hänsyn till visat intresse för biologins olika delområden.

Rekommenderad studiegång

Åk 1 BI 1 (o), BI 3(f)

Åk 2 BI 2 (o), BI 4 (f), ev BI 5 (f) (förhandskunskap BI 2), BI 23 (t)

Åk 3 BI 4 (f), BI 5 (f), BI 21 (t) (förhandskunskap BI 1 och BI 2), BI 23 (t)

BI 22 (t) kan väljas i alla årskurser

Obligatoriska kurser

BI 1 Organismernas värld

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till karakteristika och grundförutsättningar för liv samt veta hur man undersöker livsfunktionerna
- förstå vad diversitet inom biosystem på olika nivåer innebär
- förstå evolutionens kontinuitet, mekanismer och betydelse
- känna till vad variation, anpassning och relationerna mellan arterna betyder för livets utveckling
- kunna gestalta strukturen hos biosfären i dag och tyda dess utveckling
- känna till de centrala principerna för ekosystemens funktion.

Centralt innehåll:

Biologin som vetenskap

- livets egenskaper och grundförutsättningar
- biologiska vetenskaper och forskningsmetoder

Hur biodiversiteten kommer till synes

- ekosystemens och arternas mångfald
- djurens beteende som uttryck för mångfalden
- den genetiska mångfalden

Evolutionen – livets utveckling

- livets ursprung
- förökningsstrategier och evolutionskrafter
- arternas uppkomst och undergång
- biosfären i dag

Hur naturen fungerar

- växelverkan mellan levande och icke levande natur
- ekosystemens struktur och funktion
- egenskaper i populationer
- förhållanden mellan arter
- organismernas anpassning till omgivningen och deras utbredning

Bedömning: Bedöms med vitsord som baserar sig på prov, arbeten och timkunskap.

BI 2 Cellen och ärftligheten

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå cellens betydelse som livets grundenhet, känna igen olika celler och deras strukturer
- förstå hur cellstrukturerna har utvecklats och deras betydelse samt evolutionsprocessen som en helhet
- kunna redogöra för cellens kemiska byggnad och funktion samt koppla dessa till hur individen fungerar
- behärska processerna i cellens energihushållning och inse dessa processers betydelse
- känna till den genetiska informationsstrukturen och informationsöverföringen från cell till cell och generation till generation
- veta hur generna styr cellens funktioner
- kunna grundprinciperna för ärftlighetens lagbundenheter
- veta hur man undersöker celler och behärska experimentella arbetssätt.

Centralt innehåll:

Cellen som grundenhet för livet

- hur celler undersöks
- olika slags celler
- cellens byggnad och funktion

Cellens energihushållning

- bindningen av energi
- frigörelse av energi

Hur cellfunktionerna styrs

- DNA-strukturen och DNA:s funktion

- proteinsyntesen

Cellförökningen

- mitosen och dess betydelse
- cellens delning, tillväxt och diversifiering

Ärftlighetens grunder

- gener och alleler
- könscellerna och deras uppkomst genom meios
- ärftlighetsmekanismerna

Populationsgenetiken och den syntetiska evolutionsteorin

Bedömning: Bedöms med vitsord som baserar sig på prov, arbeten och timkunskap.

Fördjupade kurser

BI 3f Miljöekologi

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna ekologins grunder och förstå hur den mänskliga verksamheten inverkar på den levande naturen
- förstå biodiversitetens betydelse för mänsklighetens framtid
- gestalta orsaker till miljöproblemen och deras följder i ekosystemen
- stifta bekantskap med de finländska ekosystemen och deras särdrag samt vara insatta även i de ekosystem som människan bearbetat
- känna till och kunna bedöma metoder med vilka man kan analysera miljöns tillstånd och lösa de problem som uppkommit
- kunna planera och genomföra en liten undersökning om miljöns tillstånd och presentera resultaten av den
- utveckla sin förmåga att avläsa miljön, inse sitt ansvar för miljöns tillstånd och kunna handla enligt principerna för en hållbar utveckling.

Centralt innehåll:

Ekologisk forskning

- fördjupning av de ekologiska grundbegreppen
- den ekologiska forskningens syfte
- indikatorer över miljöns tillstånd
- planering och genomförande av en egen undersökning

Biodiversiteten och dess betydelse

- biodiversiteten som en naturresurs
- utrotningshotade organismarter och livsmiljöer och skyddet av dem
- biodiversitetens minskning

De ekologiska miljöproblemen, orsaker och tänkbara lösningar

- problem i anslutning till ämnenas kretslopp
- lokala miljöproblem

Den finländska naturens ömtålighet

- skogarna i norr
- myrarna
- sjöarna och vattendragen
- Östersjön

En hållbar framtid

- ekologiskt hållbar utveckling och individens val
- den byggda miljön och stadsekologi
- ekologiskt hållbar produktion
- miljöteknikens möjligheter

Bedömning: Bedöms med vitsord som baserar sig på prov, arbeten och timkunskap.

BI 4f Människans biologi

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna redogöra för huvuddragen i människocellens differentieringsprocess samt för vävnadernas och organens byggnad och för hur de fungerar
- förstå regleringsmekanismerna i den kemiska jämvikten och hur de påverkas av yttre och inre faktorer
- inse betydelsen av nervsystemets verksamhet och hormonsignaler som reglerare av individens funktioner
- förstå de fysiologiska förändringar som sammanhänger med förökningen och människans livscykel samt det sociala umgängets betydelse för människans hälsa
- kunna förklara organismens förmåga att anpassa sig till förändringar och försvara sig mot yttre hot, och känna till hur de viktigaste sjukdomarna uppstår
- förstå människans utveckling som art samt hur arvsmassan och miljön tillsammans bidrar till hälsan
- kunna åskådliggöra vad de lärt sig med exempel ur vardagslivet, bekanta sig med nyheter på området och bedöma dem kritiskt.

Centralt innehåll:

Särdragen hos människans celler och vävnader

- cellernas uppkomst, tillväxt och differentiering i vävnader samt stamcellernas betydelse
- hur cellerna åldras och dör
- cancer

Organismens byggnad, funktion och betydelse

- matsmältningen och födan
- andningsorganen och regleringen av andningen
- blodet och blodomloppet
- sekretionsorganen och den kemiska jämvikten
- det muskuloskeletala systemet

Regleringen av livsfunktionerna

- de inresekretoriska körtlarna och hormonerna
- nervsystemet och sinnena
- värmeregleringen

Människans förökning

- könsutvecklingen och sexualiteten
- befruktning, graviditet och förlossning

Människans livscykel och sociala natur

Genotypens betydelse

- människans evolution och människan som art
- ärftlighet och hälsa

Organismens anpassningsförmåga och försvarsmekanismer

- organismens försvarssystem
- människan och mikroberna
- giftiga ämnen och mutagener

Bedömning: Bedöms med vitsord som baserar sig på prov, arbeten och timkunskap.

BI 5f Bioteknologi

Kursens mål är att de studerande skall

- få djupare insikter i cellens finstruktur och i hur de olika celldelarna fungerar
- förstå hur de molekyler som är viktiga för liv är uppbyggda och hur de inverkar på cellfunktionerna
- behärska strukturen hos de viktigaste mikrobgrupperna, som hos bakterier och virus, samt principerna för deras funktion och förökning
- känna till hur en gen fungerar och hur dess funktion regleras
- känna till metoder för att söka upp och identifiera gener, kunna redogöra i huvuddrag för tekniken inom genöverföring och behärskar de viktigaste begreppen inom gen- och bioteknik
- vara införstådda med de tillämpningsmöjligheter som biotekniken erbjuder i olika biovetenskaper och i industrin
- kunna bedöma de möjligheter, risker och etiska problem som den biotekniska utvecklingen för med sig och utifrån dem kunna träffa motiverade val i vardagslivet

Centralt innehåll:

Cellens finstruktur och kommunikationen mellan cellerna

Cellerna som proteintillverkare

- strukturen hos DNA, gener och genom
- enzymerna som redskap för cellen och biotekniken

Genfunktionerna

- hur en gen fungerar och hur dess funktion regleras
- mutationer

Genteknologin och dess möjligheter

- gentekniska metoder och kartläggning av gener
- genforskning inom medicinska vetenskaper
- genforskning som ett sätt att identifiera individer

Mikroberna och deras betydelse

- bakteriernas och virusens struktur, funktion och förökning
- bakterieodling och bakteriebehandling
- mikroberna i naturen och i människans tjänst

Biotekniken i industrin

Växt- och djurförädling

Etik och lagstiftning inom gentekniken

Bedömning:

Bedöms med vitsord som baserar sig på prov, arbeten och timkunskap.

Tillämpade kurser

BI 21t Laborativ repetitionskurs

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig grundläggande laborativa metoder som används inom biologin
- öva sig i att planera, utföra och rapportera om försök
- fördjupa sina kunskaper från de teoretiska grundkurserna
- utveckla sitt naturvetenskapliga tänkande

Centralt innehåll:

Arbetsmetoder bl.a.

- Lösningsframställning
- Mikroskopering
- Kvalitativ och kvantitativ analys
- Kromatografi
- Mikrobodling
- Populationsbiologiska experiment
- Analys och rapportering av resultat
- Genomgång av realprovsuppgifter

Ämnesområden bl.a.

- Cellbiologi
- Genetik
- Populationsbiologi
- Miljöekologi

Bedömning:

Bedöms med vitsord som baserar sig på inlämnad laborationsdagbok med rapporter samt timkunskap.

BI 22t Naturstudier

Kursens mål är att de studerande skall

- bekanta sig närmare med naturen och olika sätt att studera den.
- få ett ökat intresse för naturstudium
- förbättra sin biotop- och artkännedom
- bekanta sig med grundläggande arbetsmetoder

Centralt innehåll:

- Skogsekosystem
- Myrekosystem
- Vattenkosystem
- Kulturekosystem (ängar, åkrar etc.)
- Stadsekosystem

Bedömning:

Bedöms med godkänt/icke-avklarad på basen av naturdagbok och timkunskap.

BI 23t Djurens beteende

Kursens mål är att de studerande skall

- få fördjupade kunskaper om djurens beteende
- förstå den evolutiva bakgrunden till djurs beteenden

- öka förståelsen för olika organismsamhällens uppbyggnad och funktion
- lära sig att systematiskt observera djurs beteenden
- bekanta sig med vetenskaplig forskning
- kunna planera, utföra och rapportera om en undersökning

Centralt innehåll:

- Nedärvda beteenden
- Inlärdade beteenden
- Djurens sinnen och kommunikation
- Beteendekologi
- Habitatval
- Födosöksbeteende
- Sociala beteenden
- Beteende i samband med reproduktion
- Forskningsmetodik
- Planering, utförande och rapportering

Bedömning:

Bedöms med vitsord som baserar sig på prov, arbeten och timkunskap.

7.9. Geografi

Läroplanen i geografi

Undervisningen i geografi i gymnasiet skall hjälpa de studerande att förstå globala, regionala och lokala företeelser och problem och ge dem en inblick i hur problemen kan lösas. De studerande skall lära sig hur man med geografisk kunskap bättre kan se de faktorer som bidrar till att världen förändras. De skall lära sig att formulera motiverade åsikter, att ta ställning till de förändringar som pågår både nära inpå och i hela världen samt att medverka aktivt till att främja välbefindandet för naturen och människan.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i geografi är att de studerande skall

- kunna skaffa sig, tolka och kritiskt bedöma geografisk kunskap med hjälp av kartor, statistik och skriftliga, digitala och andra mediala källor och allsidigt utnyttja datatekniken för förmedling av geografiska uppgifter
- förstå vad regioner, lägen och orter innebär i geografisk kontext
- kunna beskriva regionala fenomen, strukturer och växelverkan i naturen och i den mänskliga verksamheten och kritiskt kunna ta ställning till det som sker i världen
- förmå gestalta, analysera och bedöma tillståndet i den naturliga och byggda miljön och de förändringar som pågår i den, samt se hur det står till med den mänskliga välfärden lokalt och globalt
- förstå begreppet regional utveckling och kunna diskutera olika möjligheter att lösa ekonomiska och sociala jämlikhetsproblem
- känna till och förstå olika slags kulturer och lära sig att tolerera och respektera olikhet
- känna till planeringsförfaranden på olika nivåer och veta hur man kan inverka på utformningen av den egna miljön
- kunna ta ställning till olika frågor som berör omvärlden och handla som aktiva världsmedborgare till förmån för en bärkraftig utveckling.

Arbetsmetoder

Geografiundervisningen använder sig av föreläsningar, diskussioner, filmer och litteraturstudier. Elevers eget arbete, grupparbeten, datorstött arbete är centralt och informationssökande på institutioner, bibliotek och dyl. är viktiga element speciellt i de fördjupade kurserna.

Geografi i Gymnasiet Lärkans läroplan

Geografins läroplan stöder temahelheterna genom att omfatta både i mål och innehåll många av de områden man önskat poängtera. Temaområdet kulturidentitet och kulturkännedom stöds av de flesta kurserna i geografi och den hållbara utvecklingen utgör grunden för undervisningen i geografi. Teknologi och samhälle kommer upp i många av geografins kurser och man önskar visa på den tekniska utvecklingens betydelse för fördjupandet av den geografiska kunskapen och teknologiska lösningar på geografiska problemställningar. Informations och mediekunskap kommer upp framförallt i kurs GE 4 som tar upp geografiska informationssystem och där eleverna

utnyttjar vid utarbetandet av sin egen regionundersökning material från databaser och annan information på internet, bibliotek och i medier. Aktivt medborgarskap och entreprenörskap poängteras i flera av geografikurserna där man studerar samhällets funktioner och samhällsplanering.

Geografi i studentexamen

Ämnesrealen i geografi omfattar 10 frågor av vilka man kan skriva max. 6 frågor. Frågorna ställs utgående från de obligatoriska och fördjupade kurserna. Det finns även ämnesövergripande frågor. Geografi skrivs den andra provdagen.

Bedömning

I geografin bedöms hur förmågan att tänka geografiskt utvecklats visavi kunskaper och färdigheter. Bedömningen skall inriktas på behärskningen av grundbegreppen, på skickligheten i att motivera geografiska påståenden och ställningstaganden samt på förmågan att se regionala samband. Vid bedömningen beaktas dessutom förmågan att tolka och bedöma geografiskt kunskapsstoff och att tillämpa geografisk kunskap i olika situationer. Färdigheter som skall bedömas är förmågan att analysera, behandla och lägga fram geografiska uppgifter såsom att läsa kartor och annan grafisk framställning samt förmågan att samarbeta.

Rekommenderad studiegång

Åk 1 GE 1

Åk 2 GE2, GE 3 , GE 4

Åk 3 GE 3, GE 4

GE 3 och GE 4 kräver som förkunskap GE1 och GE2

Obligatoriska kurser

GE 1 Den blå planeten

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna använda naturgeografiska grundbegrepp
- förstå de fenomen som beror på jordklotets planetarism
- kunna beskriva atmosfärens, hydrosfärens och litosfärens struktur och funktioner
- förstå hur och varför naturlandskap förändras och kunna utläsa landskapens struktur, uppkomst och utveckling ur kartor och bilder
- förstå indelningen av den livlösa och levande naturen på jordklotet i zoner
- kunna tillämpa den geografiska kunskap de fått både lokalt och globalt.

Centralt innehåll:

Ett geografiskt tänkesätt

- begreppet geografi
- geografin som naturvetenskap
- geografiskt kunskapsstoff, geografiska forskningsmetoder och undersökningsförlopp
- förändringar i världsbilden och kartbildens utveckling

Jordens planetariska karaktär

- solsystemets uppkomst och grundläggande struktur

- solen och dess inverkan på jordklotet
- jordens planetariska rörelser och de fenomen som beror på dem

Atmosfären i rörelse

- atmosfärens struktur och betydelse
- vindarna och deras uppkomst, planetariska och regionala vindar samt lokala vindfenomen

Hydrosfären i rörelse

- vattnets kretslopp i naturen
- regnens uppkomst och spridning
- havsvattnets rörelser och rörelsernas betydelse

Vädret och klimatet

- väder och väderprognostisering
- värme- och klimatzoner
- väderförändringar

Jordklotets föränderliga ytformationer

- jordens struktur
- endogena och exogena processer som bearbetar jordens yta

Jordklotets växtzoner

- växtzonernas läge och avbildningar av dem
- förutsättningarna för mänsklig verksamhet och den mänskliga verksamhetens inverkan i olika växtzoner

Tolkning av naturlandskap med hjälp av kartor och bilder

Bedömning: Kursen bedöms med vitsord på basen av prov, arbeten och timkunskap.

GE 2 En gemensam värld

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna använda kulturgeografiska begrepp och tolka fenomen och strukturer som har att göra med mänsklig verksamhet med hjälp av kulturgeografiska teorier och modeller
- känna till olika kulturer och kunna analysera faktorer som bidragit till deras uppkomst
- kunna analysera den demografiska utvecklingen och kolonisationen i olika regioner samt orsakerna till och följderna av urbaniseringen
- kunna bedöma verkningarna av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder på olika områden av mänsklig verksamhet och inse betydelsen av en ekologiskt och ekonomiskt bärkraftig utveckling
- känna till målen för regional planering och olika möjligheter att påverka den
- känna till de olika uttrycksformerna för olika samhällsliga utvecklingsstadier
- kunna bedöma det mänskliga välståndet, miljöns tillstånd och hur kulturellt och socialt hållbar utvecklingen är nu och i framtiden i jordklotets olika regioner.

Centralt innehåll:

Kulturgeografins väsen och uppgifter

- betraktelsesätt och infallsvinklar
- geografisk uppfattning och mentala kartor
- platsupplevelser och regional identitet

Befolkningen och bosättningen

- befolkningens utveckling och tillväxt
 - bosättnings regionala fördelning, flyttningsrörelser och urbanisering
 - kulturerna och kulturernas förändring samt minoritetskulturer
- Naturtillgångar
- klassificering och tillgång på resurser
- Primärproduktionen och miljön
- livsmedelsproduktion och tillgång på livsmedel samt hållbart jordbruk och fiske
 - jordbruksformer
 - skogarna som en naturresurs och hållbar skogshushållning
- Industrin och energin
- råvaror och energitillgångar
 - industrins lokalisering
 - principerna för en bärkraftig industri och energihushållning
- Rörelser och växelverkan
- trafiksystem
 - turismen och dess betydelse på olika områden
 - världshandeln
 - regionala spridningsfenomen – geografisk diffusion
- Den mänskliga verksamhetens regionala struktur
- centrum och periferier
 - markanvändningen på landsbygden och i städerna
 - centralorter och influensområden
 - tolkning av kulturlandskap med hjälp av kartor och bilder
- Dirigering av utvecklingen och hållbar utveckling
- regionplanering och principerna för delaktighet i planeringen
 - utvecklingskillnader på olika plan
 - internationellt samarbete
 - globaliseringen

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord på basen av prov, arbeten och timkunskap.

Fördjupade kurser**GE 3f Riskernas värld**

Förkunskap: GE 1, GE 2

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till de risker som ansluter sig till naturfenomen, till människans verksamhet samt till växelverkan mellan natur och människa på jorden och kunna bedöma deras betydelse ur människans och miljöns synvinkel
- veta hurdana risker som förekommer i olika områden på jorden och kunna jämföra och bedöma riskfylldheten både globalt och lokalt
- kunna bedöma sambandet mellan graden av utveckling i olika områden och de risker som förekommer där

- kunna följa med och kritiskt bedöma aktuella nyheter i olika medier angående risker och kunna tillämpa det de lärt sig när det gäller att analysera och bedöma sådana nyheter
- känna till på vilket sätt man kan lösa och undvika risktillstånd eller lindra deras skadeverkningar
- inse att människan med sin verksamhet påverkar vår planets livsduglighet, vårt välbefinnande och vår trygghet
- vet vilka möjligheter det finns att förutsäga och gardera sig mot hot, reglera konflikter och verka enligt principerna för hållbar utveckling.

Centralt innehåll:

- Riskernas geografi, klassificering av risker och riskernas betydelse
- Risker och riskfyllda områden i anslutning till naturföreteelser
- risker relaterade till rymden, endogena risker, stormar, översvämningar, torka och risker som härstammar från organismer
- att gardera sig mot risker i naturen

Miljörisker och riskfyllda områden som beror på förhållandet mellan människan och naturen

- risker på grund av exploateringen av naturen: energifrågor och naturresurser, tillgången på rent vatten, erosion och uppkomsten av öknar, klimatförändringar, föroreningar och utarmningen av biodiversiteten
- möjligheter att förhindra och minska miljöriskerna med metoder för hållbar utveckling

Mänsklighetens risker och riskfyllda områden

- befolkningstillväxt och hunger, urbanisering, riskerna med globalisering, samhällsliga och politiska spänningar, krig, flyktingströmmar och social ojämlikhet
- möjligheter att reglera konflikter

Tekniska risker

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord på basen av prov, arbeten och timkunskap.

GE 4f Regionstudier

Förkunskap: GE 1, GE 2

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna grunderna i kartografi
- känna till principerna för geografiska informationssystem (GIS) och olika möjligheter att tillämpa dem
- kunna samla in uppgifter om ett område med hjälp av fältobservationer, enkäter och intervjuer och genom att undersöka kartverk, kartor, statistik och andra källor
- kunna utnyttja datanät i insamlingen av materialet, vid bearbetningen av det i samverkan med andra och vid publiceringen av resultatet
- kunna visualisera uppgifter från området i form av kartor, diagram och fotografier
- kunna analysera och tolka materialet och utifrån det utarbeta en beskrivning av området ifråga
- känna till grunderna för vetenskapligt skrivande, som vikten av att kritiskt utnyttja källor och utarbeta hänvisningar, och vara medvetna om upphovsrättsliga frågor.

Centralt innehåll:

Kartografins grunder och geografiska källor

- fältobservationer, enkäter och intervjuer
- kartor, kartskalor, kartprojektioner och karttyper, flygfoton och satellitbilder
- numeriska källor och visualisering av dem i form av kartor och diagram
- tryckt källlitteratur och källor i digital form som datanät och CD-ROM-databaser

Geografiska informationssystem

- grunderna för geografisk information och informationssystemens tillämpningar
- exempel på behandling av geografiskt källmaterial, tolkning och visualisering av områden på olika nivåer med hjälp av GIS-program

En egen undersökning av ett område

- val av undersökningsområde
- insamling av material med hjälp av kartor, statistik, digitalt GIS-material eller annat källmaterial, behandling och tolkning av materialet samt en mindre områdesrapport
- ämnesområden: det undersökta områdets läge som en del av större områden, områdets storlek, dess naturförhållanden, befolkning och bosättning, naturtillgångar och markanvändning, näringar, trafik och tjänster, indelning av området i delområden samt områdets problem och utvecklingsmöjligheter

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord på basen av prov, arbeten och timkunskap.

7.10. Evangelisk-luthersk religion

Läroplanen i evangelisk-luthersk religion

Den viktigaste uppgiften för religionsämnet är att fördjupa de studerandes förtrogenhet med den egna religionen och dess kulturarv samt med den livssyn och det etiska tänkande som växer fram ur religionen. Med övriga religioner skall de bekanta sig utifrån religionernas egna utgångspunkter. I religionsundervisningen skall religionen granskas ur ett brett perspektiv som en del av kulturen och samhället och som en del av grupper och individers liv.

I religionsundervisningen skall olika synsätt och den enskildes övertygelse respekteras. Vid genomgången av lärostoffet skall den senaste teologiska och religionsvetenskapliga forskningen utnyttjas. Eftersom religionen utgör en del av kulturen och samhället, har religionsundervisningen naturliga kopplingar även till de humanistisk-samhälleliga vetenskaperna och till konstämnen.

Religionsundervisningen skapar förutsättningar för att förstå olika religioner och att använda denna insikt för att analysera världsåskådningar, kultur och samhälle och till att främja kulturell växelverkan. I undervisningen utnyttjas religionernas egna källor, ny forskning och annat aktuellt material ur olika medier. I undervisningen betonas aktiverande arbetssätt så att lärostoffet kopplas till de studerandes erfarenhetsvärld och de uppmuntras att bearbeta och tillägna sig kursernas innehåll och utvecklas i riktning mot målen.

Mål för undervisningen

Målen för religionsundervisningen är att de studerande skall

- tillägna sig kulturell läsförmåga i anslutning till olika religioner så att de förstår religionens betydelse och inflytande på den enskilda människan och på grupper samt på samhället och kulturen
- behärska begrepp, kunskaper och färdigheter med vilkas hjälp de kan reflektera över och analysera olika religiösa frågor
- kunna bygga upp, gestalta och bedöma sin världsåskådning och kulturidentitet och värdesätta den religiösa traditionen i sin egen kultur och i andra kulturer
- respektera människor med en annan övertygelse och kunna leva och verka i ett mångkulturellt samhälle och en mångkulturell värld tillsammans med människor som kommer från andra kulturer och har ett annat tänkesätt och en annan tro
- förstå betydelsen av ett personligt ansvar och vara medvetna om de värderingar som ligger bakom olika etiska ställningstaganden samt om värderingarnas betydelse
- vara kapabla att diskutera och reflektera över religiösa och moraliska frågor och på egen hand kunna söka fram och kritiskt bedöma fakta om religion.

Arbetsmetoder

Undervisningen varierar genom att erbjuda olika arbetsmetoder. Exempel på arbetsmetoder kan vara:

- lärlärd undervisning i klass
- fördjupande grupp- eller pararbeten
- reflekterande självständiga – muntliga och skriftliga – uppgifter
- diskussion i klass

Bedömning

I religionsundervisningen inriktas bedömningen på hur väl de studerande kan tänka och uttrycka sig i religiösa termer, vilket innebär förmåga att jämföra, analysera och bedöma religioner och den växelverkan som sker mellan religionen, kulturen och samhället. De handleds i att själva försöka bedöma hur väl de uppnått sina mål. Studiernas omfattning och kvalitet samt de studerandes individuella färdigheter beaktas. Bedömningen skall sporra de studerande till att planera, utvärdera och utveckla sitt arbete.

Evangelisk-luthersk religion i Lärkans läroplan

Ämnet evangelisk-luthersk religion omfattar i Lärkan förutom de nationella obligatoriska och fördjupade kurserna en kurs i aktuell religion i media och forskning, där lärostoffet i de tidigare kurserna även repeteras.

Kursen Religionernas värld (RE4) förverkligas i samarbete med kursen Olika sätt att förklara världen i livsåskådningstraditionen (LK5).

Temaområdena aktivt medborgarskap, kulturell identitet och kulturkännedom samt informations- och mediekunskap är en naturlig del av undervisningen i ämnet evangelisk luthersk religion.

Evangelisk-luthersk religion i studentexamen

Evangelisk-luthersk religion är ett ämne som kan avläggas som ett realprov i studentexamen. Provet ordnas den andra provdagen som är avsatt för realprov.

Provet i evangelisk-luthersk religion omfattar tio (10) uppgifter varav maximalt sex (6) uppgifter skall besvaras. Varje prov kan innehålla 1-2 speciellt krävande jokeruppgifter. Dessutom innehåller varje realämnesprov 1-4 uppgifter som överskrider ämnesgränserna. Både vanliga uppgifter och jokeruppgifter kan vara ämnesöverskridande.

Provet baseras på de obligatoriska och fördjupade kurserna. Kursen RE21 repeterar de tidigare kursernas innehåll.

Rekommenderad studiegång

Vid ett treårigt studieprogram rekommenderas studerandena avlägga RE1 under det första, RE2 under det andra och RE3 under det tredje året.

De studerande rekommenderas att avlägga de fördjupade och tillämpade kurserna i första hand under följande årskurs:

Åk 2: RE4f, RE5f

Åk 3: RE5f, RE21t

Obligatoriska kurser

RE 1 Religionens natur och betydelse

Kursens mål är att de studerande skall

- få kunskap om religionen som företeelse och känna till Bibelns särart som representant för den sakrala litteraturen
- förstå religionens globala natur och religiösa föreställningar samt inse hur religionen är integrerad i kulturen och samhället
- få material och begreppsliga redskap för att analysera sin världsåskådning

- lära känna Bibelns inflytande på den västerländska kulturen och bibelforskningen som en del av religionsforskningen
- genom att förstå det heliga lära sig att respektera människor med en annan övertygelse.

Centralt innehåll:

- religionsbegreppet och religionsforskning
- religiösa kärnfrågor
- religionen i samhället och som individuell upplevelse
- Bibeln som helig litteratur
- Bibelns tillkomst och innehåll i stora drag
- olika sätt att undersöka och tolka Bibeln
- Bibelns inflytande på världsbilden och kulturen

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

RE 2 Kyrkan, kulturen och samhället

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå hur den kristna kyrkan har utvecklats, spritts och inverkat på omgivningen under olika tider och hur den har stått i växelverkan med kulturen och samhället
- veta hur kyrkans lära är uppbyggd, hur gudstjänstlivet och konsten har påverkat varandra och kunna redogöra för kyrkans politiska och sociala betydelse under olika historiska skeden
- förstå hur kristendomen verkar i form av olika kyrkosamfund på olika håll i världen
- kunna analysera uttryck för olika kristna traditioner i våra dagar och förstå den gemensamma ekumeniska grunden.

Centralt innehåll

- den kristna kyrkans uppkomst
- från urkyrkan till separationen mellan den östkatolska och den västkatolska kyrkan
- den västkatolska kyrkan under medeltiden
- utvecklingen inom den östkatolska kyrkan
- reformationen och kyrkornas utveckling under nya tiden
- den moderna kristenheten och kyrkornas roll i dagens värld
- dialogen mellan olika kyrkor och religioner

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

RE 3 Människans liv samt etik

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna ställa etiska frågor och förstå betydelsen av livsfrågorna och av etisk reflexion
- få begreppsliga verktyg för att kunna diskutera etiska frågor
- förstå att de träffar moraliska val varje dag och veta att de ansvarar för sina beslut
- få baskunskap om människans livsfrågor och aktuella etiska teman och kunna koppla dem till frågeställningar som är centrala ur religiös synvinkel
- förstå hur Bibeln ansluter sig till livsfrågorna och etiken

- förstå sambandet mellan kristendom och etik, det viktigaste innehållet särskilt i den lutherska etiken och de teologiska motiveringar som ligger bakom kyrkornas etiska ställningstaganden.

Centralt innehåll:

- de centrala livsfrågorna: livets mening, lidandet, döden
- den kristna synen på Gud, människan, naturen och frälsningen
- begreppen gott och ont
- den kristna etiken och etiska teorier
- individuetiska frågor
- samhällsetiska frågor

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Fördjupade kurser

RE 4f Religionernas värld

Kursens mål är att de studerande skall

- lära känna de utmärkande dragen för världsreligionerna
- förstå den inre mångfalden i religionerna och deras inflytande på tänkandet, kulturen och samhället
- förstå hur likartade de grundläggande frågorna om människans liv är i olika religioner och lära sig att uppskatta den religiösa och etiska traditionen i andra religioner.

Centralt innehåll:

Under kursen behandlas hinduismen, buddhismen, de kinesiska och japanska religionerna, judendomen och islam utgående från temana nedan. Dessutom granskas de drag som är gemensamma för naturfolkens religioner.

- religionernas utbredning och antalet anhängare
- religionernas heliga skrifter och läror
- religionernas etiska regler
- religionernas kultur och ritualer
- religionernas inriktningar
- religionerna och samhället

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

RE 5f Vad tror finländaren på?

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till de uttryck som religionen har tagit sig i Finland från den fornfinska religionen till religiositeten i våra dagar
- förstå den diskussion om världsåskådningar och religiösa frågor som har förts i Finland och de faktorer som ligger bakom diskussionerna
- kunna analysera de religiösa rörelserna i Finland utgående från deras verksamhet och viktiga lärofrågor.

Centralt innehåll:

- den fornfinnska religionen
- huvudlinjer i den finländska kyrkohistorien
- den lutherska kyrkan och övriga kristna kyrkor i dagens Finland
- icke-kristna rörelser i Finland
- kristendomens inflytande på den finländska kulturen och det finländska samhället

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Tillämpad kurs

RE 21t Aktuell religion i media och forskning

I kursen presenteras religionen och dess roll i media och forskning. Kursen repeterar innehållet i tidigare religionskurser.

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå hur samhälle och religion samverkar
- lära sig att känna igen religiösa teman i olika kulturella uttrycksformer
- tillägna sig kunskap om den aktuella forskningen
- lära sig att kritiskt granska religionsvetenskapliga forskningsresultat

Centralt innehåll:

Under kursen granskas hur religionen lyfts fram i olika media. Dessutom behandlas aktuell religionsvetenskaplig och teologisk forskning. Under kursen kopplas aktuella teman till innehållet i övriga religionskurser.

- film, teater, bildkonst
- litteratur
- massmedia såsom tv, reklam, dagspress och tidsskrifter
- aktuell forskning inom religionssociologi, religionspsykologi, religionshistoria, religionsfenomenologi och teologi

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

7.11. Ortodox religion

Den ortodoxa religionsundervisningen i Helsingforsgymnasierna skall stödja den studerande att kunna bygga upp sin världsåskådning och sin etiska övertygelse och växa upp till en ansvarskännande individ som förstår betydelsen av och rikedomen i att tillhöra två officiella minoriteter i Finland: den finlandssvenska och den ortodoxa. Den studerande skall lära sig att respektera och vårda naturen, sina medmänniskor och sig själv. Hon skall uppmuntras att som Guds arbetskamrat aktivt delta i skapandet av det goda.

Undervisningsarrangemang

De ortodoxa religionskurserna läses som växelkurser i tur och ordning. De bjuds ut som s.k. "centralt utbudna kurser" för samtliga svenskspråkiga gymnasier i Helsingfors. De obligatoriska kurserna läses under höstterminen och de fördjupande kurserna under vårterminen.

Bedömning

I religionsundervisningen skall bedömningen inriktas på hur väl de studerande kan tänka och uttrycka sig i religiösa termer. Studiernas omfattning och kvalitet samt de studerandes individuella färdigheter beaktas.

Obligatoriska kurser

RO 1 Den ortodoxa världen

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till kyrkans uppkomst och utveckling och de faktorer som har format kyrkan av idag
- förstå hur den egna kyrkan har utvecklats under historiens gång
- stifta bekantskap med lokala ortodoxa kyrkor och med deras historiska och kulturella betydelse
- lära sig se den egna religiösa traditionen som ett led i en historisk kedja.

Centralt innehåll:

- fornkyrkan
- den bysantinska tiden – läran och förvaltningen uppkommer
- separationen mellan den östliga och den västliga kyrkan
- den ryska kyrkan och de övriga lokala ortodoxa kyrkorna
- de orientaliska kyrkorna
- kyrkorna i väst

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

RO 2 Dogmatik och etik

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till källorna och motiveringarna för den ortodoxa kyrkans lära

- förstå skillnaderna i kyrkornas läror och de orsaker som lett till en divergerande utveckling
- bli insatta i grunderna för den ortodoxa människosynen och etiken och förstå hur kyrkan utifrån dem etiskt kan ta ställning till nya frågor som dyker upp
- inse att de ortodoxa kyrkorna i olika länder kan komma till olika etiska tolkningar.

Centralt innehåll:

- källorna för den ortodoxa läran och begreppet helig
- den heliga Treenigheten
- Gudaföderskan
- heliga människor och helgandet av tiden
- den ortodoxa människosynen
- individuetiska och samhällsetiska frågor

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

RO 3 Bibelkunskap

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till Bibelns tillkomst och uppbyggnad och den kulturhistoria som ligger bakom den
- förstå hur gudsbilden har utvecklats under historiens lopp och inom Bibeln och hur väntan på Messias uppkom och fick sin fullbordning i Palestina
- veta hur Bibeln används i den ortodoxa kyrkan och i dess liturgiska liv
- förstå vad Bibelns olika böcker betyder för kristendomen i våra dagar och speciellt för den ortodoxa kyrkan samt Bibelns betydelse för hur etiken har utformats
- kunna använda Bibeln på egen hand.

Centralt innehåll:

- Gud och människan i Pentateuken
- vishetslitteraturen
- profeterna och väntan på Messias
- evangeliernas tillkomst och särdrag
- Jesu person
- Apostlagärningarnas beskrivning av kyrkans första skeden
- Paulus och hans brev

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

RO 4f Religionernas värld

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna redogöra för de utmärkande dragen för världsreligionerna
- förstå den inre mångfalden i religionerna och deras inflytande på tänkandet, kulturen och samhället
- förstå hur likartade de grundläggande frågorna om människans liv är i olika religioner och lära sig att uppskatta den religiösa traditionen i andra religioner.

Centralt innehåll:

Under kursen behandlas hinduismen, buddhismen, de kinesiska och japanska religionerna, judendomen och islam utgående från nedannämnda teman. Dessutom granskas de drag som är gemensamma för naturfolkens religioner.

- religionernas utbredning och antalet anhängare
- religionernas heliga skrifter och läror
- religionernas etiska regler
- religionernas kultur, ritualer och konst
- religionernas inriktningar
- religionerna och samhället

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

RO 5f Det ortodoxa Finland

Kursens mål är att de studerande skall

- lära känna den finländska ortodoxa kyrkans historia och nutid
- förstå de olika kyrkornas betydelse i Finlands samhällsutveckling
- uppfatta hur religionen kommer till uttryck i konsten
- känna till den mångnationella ortodoxa kulturen i Finland
- kunna analysera den religiösa situationen i Finland i dag.

Centralt innehåll:

- fornfinnsk tro
- de ortodoxa mellan öst och väst
- från katolicism till lutherdom
- den ortodoxa kyrkan i självständighetstidens Finland
- den ortodoxa traditionen hos invandrare, enhet och särdrag
- den religiösa situationen i våra dagars Finland

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

7.12. Livsåskådningskunskap

Läroplanen i livsåskådningskunskap

Livsåskådningskunskapen vilar på en tvärvetenskaplig grund. Förutom filosofi utnyttjar den humanistiska vetenskaper, samhällsvetenskaper och kulturvetenskaper. I livsåskådningskunskapen ses människorna som naturliga, medvetna och kulturella aktörer som skapar och reproducerar betydelser i inbördes växelverkan. Olika livsåskådningar och mänskliga handlingssätt skall ses som resultatet av en interaktion mellan individer, samfund och traditioner. Livsåskådningskunskapen bygger på en människosyn som betonar människornas möjlighet att leva fria och jämlika, aktiva och målmedvetna. I undervisningen betonas också människans förmåga att undersöka världen och vidga sin kunskap om den samt att i samverkan med andra medvetet styra sitt liv. Från dessa utgångspunkter detta skall läroämnet hjälpa de studerande att utforma sin livsåskådning och identitet samt att gestalta sina ideal och sina handlingsmönster för ett socialt gott liv.

Livsåskådningskunskapen skall genom reflektion och samtal öka de studerandes allmänbildning beträffande kultur och livsåskådningar. Samtidigt utvecklas deras funktionella bedömningsförmåga och känsla för situationen, deras etiska omdöme och tolerans samt deras förmåga att diskutera, lyssna och uttrycka sig. En säkrare förmåga att se och bedöma olika livsåskådningar utgör nyckeln till ett gott liv både individuellt och socialt.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i livsåskådningskunskap är att stödja de studerande i deras strävan att

- bygga upp sin identitet och livsåskådning
- bredda sin kulturella allmänbildning och kunskap om olika livsåskådningar
- utveckla sin omdöme- och handlingsförmåga
- tillägna sig principerna för mänskliga rättigheter, positiv pluralism, samhällelig och global rättvisa och hållbar utveckling.

Arbetsmetoder

Undervisningen varierar genom bruk av olika arbetsmetoder. Exempel på arbetsmetoder kan vara:

- lärlärd undervisning i klass
- diskussion i klass
- reflekterande, självständiga – muntliga och skriftliga – uppgifter
- fördjupande individuella, par- eller grupparbeten
- gäster och studiebesök

Bedömning

I livsåskådningskunskapen bedöms förutom hur de studerande tillägnat sig faktakunskaper hur deras förmåga att förstå livsåskådningsfrågor utvecklas och deras förmåga att uttrycka sig mångsidigt, skickligt och kreativt. Livsåskådningsfrågor är ofta personliga, men underlaget för reflektionerna kring dem utgörs av de intellektuella

dygderna: kritiskt tänkande, logik, konsekvens och systematik. I bedömningen och beskrivningen av olika livsåskådningar, värderingar och föreställningar uppskattas tolerans samt förmågan att beakta olika synvinklar och andras synsätt.

Livsåskådningskunskap i Lärkans läroplan

Ämnet livsåskådningskunskap omfattar i Lärkan förutom de nationella obligatoriska och fördjupade kurserna en repetitionskurs (LK20) som förverkligas i samarbete med kursen Filosofisk repetition (FI 20).

Kursen Det kulturella arvet och identiteten (LK 4) förverkligas i samarbete med kursen Den kulturella identiteten (PS 22) och kursen Olika sätt att förklara världen i livsåskådningstraditionen (LK5) i samarbete med kursen Religionernas värld (RE 4).

De temahelheter som nämns i den nationella läroplanen för gymnasiet behandlas i ämnet livsåskådningskunskap inom ramen för det obligatoriska, fördjupade och tillämpade kursprogrammet.

Livsåskådningskunskap i studentexamen

Livsåskådningskunskap är ett ämne som kan avläggas som ett realprov i studentexamen. Provet ordnas den andra provdagen som är avsatt för realprov.

Provet i livsåskådningskunskap omfattar tio (10) uppgifter varav maximalt sex (6) uppgifter skall besvaras. Varje prov kan innehålla 1-2 speciellt krävande jokeruppgifter. Dessutom innehåller varje realämnesprov 1-4 uppgifter som överskrider ämnesgränserna. Både vanliga uppgifter och jokeruppgifter kan vara ämnesöverskridande.

En studerande som deltar i realprovet i livsåskådningskunskap bör gärna ha avlagt åtminstone samtliga obligatoriska kurser samt repetitionskursen (LK20). Ett deltagande i realprovet under höstterminen på årskurs 3 förutsätter alltså en studiegång där alla dessa kurser avläggs under årskurs 1 och 2.

Rekommenderad studiegång

Följande studiegång rekommenderas vid ett treårigt studieprogram:

Åk 1: LK1, LK2, LK4f, LK5f

Åk 2: LK1, LK2, LK3, LK4f, LK5f, LK20t

Åk3: LK2, LK3, LK4f, LK5f, LK20t

Obligatoriska kurser

LK1 Ett gott liv

Under kursen reflekterar man över vad ett gott liv är, vilka element identiteten och ett individuellt liv består av och vilka möjligheter människan har att eftersträva ett gott liv.

Kursens mål är att de studerande skall

- stärka sin förmåga att binda sig vid de moraliska principer de väljer och sin vilja att verka i samklang med sina värderingar
- bli mera beredda och villiga att bry sig om och ta ansvar för sig själva, för andra människor, för samhället och för naturen
- utveckla sin förmåga att se helheter i en allt komplexare värld och på detta sätt förbättra sin förmåga att bygga upp en egen identitet och livsåskådning
- lära sig att bedöma påståenden om trosföreställningar och livsåskådningar

- utveckla sin förmåga att uttrycka sin identitet och livsåskådning och sina känslor och uppfattningar i anslutning till dem tolerant, logiskt och kreativt.

Centralt innehåll:

- grundläggande begrepp: livsåskådning, livsåskådningskunskap, ett gott liv, jaget, identiteten
- ett gott liv: människans grundläggande behov, världsliga och religiösa modeller för ett gott liv
- de grundläggande frågorna om människans existens som individ: den fria viljan och valsituationer, födsel och död, optimism, pessimism och realism
- livskompetens: individens möjligheter att påverka sitt liv; arvsanlagens och miljöns betydelse
- utformningen av identiteten under människans levnadslopp och etiska avgöranden i olika levnadsskeden
- ett individuellt liv tidigare och i våra dagars mångfasetterade samhälle
- uppfattningar om dygder och laster förr och nu och deras samband med livsstilar och vanor

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

LK 2 Världsbilden

Under kursen diskuteras uppkomsten av en världsbild och skillnaderna mellan olika världsbilder. De studerande skall göra sig förtrogna med olika sätt att begreppsligt gestalta världen och med den roll som kunskapen och olika samhällsinstitutioner spelar i detta.

Kursens mål är att de studerande skall

- lära känna historiskt betydelsefulla och nu aktuella världsbilder och få mer kunskap om de trossystem som ligger bakom dem
- lära sig att fråga efter och bedöma de argument som ligger bakom påståenden och trossystem
- utveckla sin förståelse av olika institutioners betydelse när det gäller att utforma och förmedla en världsbild
- kunna strukturera en egen världsbild samtidigt som de är öppna för en meningsfull diskussion.

Centralt innehåll:

- begreppen världsbild, världsåskådning och livsåskådning och deras inbördes förhållande
- strukturen hos en världsbild och dess kärnfrågor: uppfattningar om människan, samhället, kulturen och naturen samt om verklighetens beskaffenhet
- världsliga och religiösa åskådningar som grund för världsbilden: gränsdragningen mellan vetenskaper, kvasivetenskaper och religioner
- skolan, medierna och konsten som skapare och förmedlare av världsbilden
- omvälvningar och brytningar i den västerländska världsbilden
- våra erfarenheters, vardagsuppfattningars och föreställningars uppkomst och tillförlitlighet
- rationell bedömning av världsbilder och kunskapskällor

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

LK 3 Individ och samhället

Under kursen diskuteras individen, gemenskapen, samhället och växelverkan mellan människor. De studerande skall göra sig förtrogna med hur rättvisa, mänskliga rättigheter och demokrati förverkligas.

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå gemenskapens betydelse för mänskligheten och den personliga identiteten
- lära sig att iakttä sin position som individ i en gemenskap och i ett samhälle, som medborgare i en stat och som aktör i ett ekonomiskt system
- lära sig att bedöma den verksamhet som individer, grupper och institutioner bedriver som en del av maktutövningen i samhället
- lära sig att bedöma politiska mål och medel och öka sin förmåga och vilja till konstruktivt samhällsligt engagemang
- förstå de mänskliga rättigheternas, demokratins och rättvisans betydelse för ett bra samhälle och för framtiden.

Centralt innehåll:

- människan som en social varelse, växelverkan mellan individerna och gemenskapen, det privata och det offentliga
- begreppet makt, olika former av makt och maktstrukturer samt möjligheter att påverka
- olika teorier om hur samhället är uppbyggt och om hur det förändras
- en god medborgare som finländare, europé och världsmedborgare
- de mänskliga rättigheterna och deras historia
- politiska ideal, ideologier, utopier och olika former av demokrati
- rättvisan som en samhällslig, global och ekologisk fråga

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Fördjupade kurser

LK 4f Det kulturella arvet och identiteten

Under kursen behandlas det kulturella arvet som utgångspunkt för ett gott liv och som mått på ett sådant samt som en företeelse som är stadd i oavbruten utveckling och förändring. De studerande skall göra sig förtrogna med den kulturella mångfalden i världen och i våra dagars finländska samhälle.

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig förstå kulturen som en mänsklig verksamhet baserad på betydelser
- bekanta sig med olika kulturtraditioner och de levnadssätt som ansluter sig till dem
- utveckla sin förmåga att bedöma människornas uppfattningar och handlingar i förhållande till deras värderingar och trossystem
- lära sig tolerans gentemot olika övertygelser och identitetsval
- göra sig förtrogna med uttryck för den finländska identiteten
- förstå de människorättsliga dimensionerna i rasism, främlingshat och diskriminering.

Centralt innehåll:

- kulturens betydelse förr och nu

- identitet, etnisk börd och kulturarv
- samiska, finländska och europeiska kulturdrag och deras betydelse i dag
- inbördes växelverkan mellan kulturer och civilisationer
- etnisk och kulturell mångfald i Finland och i världen
- livet i ett pluralistiskt samhälle
- etnocentricitet samt rasismens och toleransens historia

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Kursen förverkligas i samarbete med kursen Den kulturella identiteten (PS 22)

LK 5f Olika sätt att förklara världen i livsåskådningstraditionen

Under kursen begrundas olika sätt att förklara världen enligt mytiska traditioner, religiösa traditioner och livsåskådningstraditioner. De studerande skall göra sig förtrogna med olika världsåskådningars uppkomst, historia och med forskningen om dem.

Kursens mål är att de studerande skall

- utveckla sin förmåga att bedöma skillnader och likheter i uppfattningar och trossystem
- lära sig att bedöma påståenden om föreställningar och livsåskådningar
- känna till viktiga trossystem och livsåskådningsmönster i olika kulturer och utöka sin kunskap om bakgrunden till dem och om hur de sprids i våra dagar
- förstå hur myter och religiösa uppfattningar har uppkommit och inse deras betydelse i våra dagar som förklaringar till företeelserna i världen
- lära sig att förstå hur världen förklarats och gestaltats i den europeiska kulturtraditionen.

Centralt innehåll:

- mytiska förklaringar om världen förr och nu
- religionens och religiositetens väsen
- sociologisk, moralisk, antropologisk och psykologisk religionskritik
- ateism och agnosticism
- den sekulära humanismens och fritänkandets historia och inriktningar i våra dagar
- humanismen och kristendomen som grundläggande ideologiska strömningar i västerlandet

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

OBS Kursen förverkligas i samarbete med kursen Religionernas värld (RE 4)

Tillämpad kurs

LK 20t Repetitionskurs i livsåskådning

Kursens mål är att de studerande skall

- fördjupa sina kunskaper i viktiga begrepp och riktningar inom livsåskådningsämnet
- lära sig att gestalta och argumentera för specifika teoretiska idéer
- kunna bedöma olika teoretiska påståendens legitimitet och användbarhet

- utveckla sitt kritiska tänkande och sin kulturella allmänbildning

Centralt innehåll:

- repetition och fördjupning av centrala begrepp och idéer
- träning i argumentation och analys genom varierande metoder

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

OBS: Kursen förverkligas i samarbete med kursen Filosofisk repetition (FI 20).

7.13. Filosofi

Läroplanen i filosofi

Det filosofiska tänkandet gäller hela verkligheten, det gestaltar världens mångfald och människans verksamhet i den. Filosofins särdrag ligger i dess sätt att strukturera problemen begreppsligt, rationellt och i diskuterande form. Studierna i filosofi i gymnasiet skall stödja elevernas individuella utveckling och främja den allmänna förmågan till inläring och reflektion som behövs i ett föränderligt och komplext samhälle. De temaområden som studeras i filosofin är nödvändiga för att man skall förstå kulturarvet och den nutida kulturen.

Filosofins praktiska betydelse ligger i att de studerande lär sig att begreppsligt strukturera frågor om värderingar, normer och betydelser. Studierna i filosofi hjälper dem att se vilken betydelse olika slags kunskaper och färdigheter har för individen och samhället. Som motvikt till specialiserade kunskaper och färdigheter lär man sig genom filosofin att gestalta större begreppshelheter och samband. Filosofin hjälper oss att se hur olika uppfattningar om verkligheten, om värderingar och om normer på olika vetenskapsområden och i olika tanketraditioner kan vara antingen konsekventa och förenliga eller stå i konflikt med varandra. Filosofin utvecklar omdömet.

Undervisningen i filosofi främjar kreativt och självständigt tänkande. Filosofin erbjuder rikligt utrymme för de studerande att utforma sin personliga uppfattning. Genom att sätta sig in i filosofiska grundfrågor på vilka det inte finns enkla svar lär de sig att utforma och motivera sina tankar och samtidigt att respektera andra väl grundade uppfattningar. Genom att tillsammans fundera över och diskutera invecklade frågor utvecklar de studerande sitt självförtroende; de börjar lita på sina egna möjligheter att lösa även svåra problem.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i filosofi är att de studerande skall

- lära sig gestalta filosofiska problem och se olika tänkbara lösningar på dem
- förmå strukturera sina tankar begreppsligt i tal och skrift och identifiera påståenden och motiveringar som stöder dem
- begripa motiveringarna för olika filosofiska uppfattningar och kunna diskutera dem följdriktigt och förnuftigt
- lära sig behärska grundläggande allmänbildande fakta ur filosofins historia och nutida strömningar och kunna relatera dem till samhällliga och kulturella företeelser

Arbetsmetoder

Arbetsmetoderna i filosofi följer en långt utstakad tradition där stor vikt fästs vid olika former av diskussion. Frågeställningar penetreras och svar analyseras i mindre och större grupper både i klassrum eller i virtuell form på nätet. Förutom diskussion har textläsning och olika former av aktivt ifrågasättande sin givna del i sökandet efter filosofisk kunskap.

Bedömning

I filosofin bedöms med vilken framgång de studerande tillägnat sig begrepp och teorier samt hur väl de kan uttrycka egna filosofiska tankar. De studerandes förhållande till

filosofiska frågor är individuellt men som grund för en filosofisk diskussion bör ligga tänkandets kognitiva dygder: kritik, konsekvens, entydighet och systematik. Kurserna FI1, FI2, FI3 och FI4 bedöms med vitsord medan kurs FI20 bedöms med prestationsanteckning.

Ämnet filosofi i Lärkans läroplan

I Gymnasiet Lärkan omfattar kursutbudet i filosofi, förutom den obligatoriska kursen FI1 och de tre fördjupade kurserna FI2, FI3 och FI4, även en repetitionskurs i filosofi. Denna vänder sig i första hand till studerande som tänker avlägga ämnesrealprovet i filosofi, men den kan även väljas av andra intresserade.

Studierna i filosofi karakteriseras av frågornas vida karaktär vilket medför att samtliga temahelheter som gymnasiet arbetar med naturligt faller inom ramen för undervisningen i filosofi. Speciellt uppmärksammas dessa temahelheter i de fördjupade kurserna där klara och omfattande beröringspunkter existerar mellan helheternas tematik och kursernas innehåll.

Ämnet filosofi i studentexamen

I realprovet i filosofi är uppgifterna tio till antalet, varav två är jokeruppgifter. Högst sex uppgifter får lösas. Maximipoängtalet för en vanlig uppgift är sex poäng och för en jokeruppgift nio poäng. Filosofi avläggs vid den första av realprovets två provdagar.

Filosofi som ämne stöder, förutom ett flertal andra realämnen, färdigheter i modersmålet.

Rekommenderad studiegång

Den studerande tänker avlägga realprovet i filosofi

åk 1: FI1 och en fördjupad kurs i filosofi

åk 2: en fördjupad kurs i filosofi

åk 3: en fördjupad kurs i filosofi och FI20

Den studerande tänker inte avlägga realprovet i filosofi

åk 2: FI1

Obligatorisk kurs

FI 1 Introduktion i filosofiskt tänkande

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna gestalta filosofiska problem och olika tänkbara lösningar på dem och förstå hur man inom filosofin försöker strukturera verkligheten, kunskap, verksamhet och värderingar begreppsligt
- känna till olika slags filosofiska, vetenskapliga och vardagliga uppfattningar om verkligheten, uppfattningar om vår kunskap om den och om vårt handlande i den
- kunna se skillnader mellan deskriptiva och normativa påståenden och kunna motivera olika uppfattningar om det goda och det rätta.

Centralt innehåll:

- vad filosofi är, de filosofiska frågornas natur och deras förhållande till praktiska, vetenskapliga och religiösa frågor; filosofins centrala delområden
- filosofiska grundtankar om verklighetens natur: förhållandet mellan ande och materia, mellan frihet och tvång

- grundläggande filosofiska uppfattningar om kunskap och vetande samt om hur de förhåller sig till vetenskapliga och vardagliga synsätt: kunskap, sanning och argumentering, förhållandet mellan teori och erfarenhet när kunskapen utformas
- förhållandet mellan individen och samhället som en filosofisk fråga, begreppen rättvisa och frihet
- det goda och det rätta som filosofiska begrepp, arten av de moraliska värderingar som styr människans handlande, dessa värderingars förhållande till fakta och andra värdeomdömen; filosofiska uppfattningar om skönhet, om ett gott liv och om lycka.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

FI 2f Filosofisk etik

Kursens mål är att de studerande skall

- bli insatta i den filosofiska etikens viktigaste problem, begrepp och teorier
- kunna bedöma livet och handlandet ur moraliska synvinklar och motivera sina omdömen med etiska begrepp
- förmå strukturera sina egna moraliska avgöranden och motiveringar utgående från den filosofiska etiken
- lära sig ett kritiskt förhållningssätt och tolerans såväl gentemot sig själv som gentemot andra

Centralt innehåll:

- tillämpande och normativ etik angående moralfrågor samt
- metaetik
- grunden för olika moraliska värderingar och normer, moralens förhållande till rätt och religion, förnuftets och känslornas andel i moralisk övertygelse
- objektivitet och subjektivitet i moraliska värderingar och normer, fakta i etiska grundfrågor samt våra möjligheter att nå fram till etiska sanningar
- grunderna för den klassiska dygdetiken samt för konsekvens- och pliktetiken
- filosofisk etik och frågan om ett gott liv

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FI 3f Kunskap och verklighet i filosofin

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna gestalta vad kunskap och vetande innebär i filosofi, i vetenskap och i dagligt liv
- kunna bedöma hurdana bilder av verklighetens grundläggande väsen som uppstår i filosofin, i vetenskap och i olika världsåskådningar
- lära sig att analysera och kritiskt bedöma tankeföreställningar och påståenden
- lära sig att se den vetenskapliga forskningens och härledningens natur

Centralt innehåll:

- metafysikens centrala frågor och grundbegrepp, olika uppfattningar om metafysikens väsen samt verklighetens natur i ljuset av naturvetenskaplig, humanistisk och praktisk kunskap
- det sannas natur och sanningsteorierna

- kunskapens möjligheter och gränser, kunskapens berättigande
- att veta, förstå och tolka; skillnader och likheter mellan praktisk och vetenskaplig kunskap; naturvetenskaplig och humanistisk kunskap
- den vetenskapliga forskningens natur och metodiska grundbegrepp
- grunderna i argumentation och härledning

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

FI 4f Samhällsfilosofi

Kursens mål är att de studerande skall

- bli förtrogna med de viktigaste begreppen och inriktningarna inom samhällsfilosofin
- lära sig att gestalta samhällets natur och de centrala samhällsinstitutionernas verksamhet
- kunna bedöma samhällsordningens legitimitet
- kunna analysera förhållandet mellan samhället och individen samt den samhälleliga och politiska verksamheten

Centralt innehåll:

- samhällelig rättvisa
- individens rättigheter och skyldigheter, brott och straff
- det berättigade i samhällsordningen, makten och ägandet: teorier om samhällsfördrag, anarkism och samhälleliga utopier
- politisk filosofi: grundtankarna i konservatismen, liberalismen och socialismen samt nutida samhällsfilosofiska tolkningar av dem
- filosofiska frågor i den moderna kulturen: kön och könsroller, identiteten och uppbyggnaden av den, utanförskap, främlingskap och mångkulturalism

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpad kurs

FI 20t Filosofisk repetition

Kursens mål är att de studerande skall

- i högre grad internalisera de viktigaste begreppen och riktningarna inom filosofin
- lära sig att gestalta och argumentera för specifika filosofiska idéer
- kunna bedöma olika filosofiska påståendens legitimitet och användbarhet
- utveckla sitt kritiska tänkande

Centralt innehåll:

- repetition och fördjupning av centrala begrepp och idéer
- träning i argumentation och analys genom varierande metoder

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning.

7.14. Psykologi

Läroplanen i psykologi

I egenskap av en vetenskap som undersöker människans handlande skall psykologin ge de studerande förmåga att allsidigt iaktta och förstå människan och de faktorer som påverkar hennes beteende. Med hjälp av psykologisk kunskap och psykologiska begrepp kan de studerande personligen bli medvetna om och bearbeta psykologiska fenomen. Kunskaper och färdigheter i psykologi stöder självkänslan, självutvecklingen och det psykiska välbefinnandet.

Psykologins dels empiriska, dels reflekterande grepp ger de studerande möjlighet att utveckla sitt kritiska tänkande.

Undervisningen skall skapa förutsättningar för de studerande att förstå psykologisk kunskap och personligen kunna tillämpa den. De får hjälp att inse sambandet mellan psykologisk kunskap och sociala, kulturella och aktuella frågor samt att förstå psykiska, biologiska och sociala faktorerers växelverkan och inbördes beroende.

I undervisningen behandlas den psykologiska kunskapens karaktär och dess uppkomst med betoning på centrala frågor i aktuell forskning och i forskningstraditionen.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i psykologi är att de studerande skall

- utgående från vetenskapliga fakta lära sig se människans verksamhet som en helhet som grundar sig på växelverkan mellan psykiska, biologiska och sociala faktorer
- behärska psykologins centrala begrepp, frågeställningar och metoder att skaffa sig information samt känna till psykologiska forskningsresultat och utgående från dem
- kunna bedöma den vetenskapliga kunskapens möjligheter och begränsningar
- förstå psykologisk teori så att de kan tillämpa den när det gäller att se sin livssituation och sina möjligheter, främja sin psykiska tillväxt och sitt välbefinnande, samt kunna studera och utveckla sitt tänkande, sina människorelationer och sin interaktionsförmåga
- kunna skaffa sig psykologisk kunskap ur olika informationskällor och vara kapabla att bedöma informationens tillförlitlighet
- bli mogna för social och samhällelig verksamhet, lära sig se och möta samhälleliga och kulturella förändringar - som den tekniska utvecklingen - och lära sig förstå agerandet hos människor med olika kulturell och social bakgrund.

Arbetsmetoder

Undervisningen varieras genom att erbjuda olika arbetsmetoder. Exempel på arbetsmetoder kan vara:

- lärlärd undervisning i klass
- fördjupade grupp- eller pararbeten
- reflekterande självständiga – muntliga och skriftliga – uppgifter
- diskussioner i klass

Bedömning

Vid bedömningen fästs vikt vid sådan kunskap som tar sikte på en kognitivt högtstående fattningsförmåga. Förmåga att bearbeta information och behärska helheter i stället för upprepning av enskilda fakta betonas. De studerande skall visa att de har förstått det som de läst och kan tillämpa det inlärd.

Ämnet psykologi i Lärkans läroplan

Skolan erbjuder förutom den nationella läroplanens obligatoriska och fördjupade kurser tre tillämpade kurser i psykologi. I dessa kurser tillämpas och fördjupas de teman som behandlas i den obligatoriska och de fördjupade kurserna. Kurserna stöder också de målsättningar som finns i de temaområden som ingår i den nationella läroplanen.

Kursen Den kulturella identiteten (PS22) förverkligas i samarbete med kursen Det kulturella arvet och identiteten (LK4) inom ämnet livsåskådning.

I kursen Undersök och repetera psykologi (PS23) fördjupar man kunskaper om den forskning som pågår inom ämnet samt repeterar innehållet från tidigare kurser.

Ämnet psykologi i studentexamen

Psykologi är ett ämne som kan avläggas som ett realprov i studentexamen. Provet ordnas den första provdagen som avsatts för realprov. Provet omfattar tio (10) uppgifter varav maximalt sex (6) uppgifter skall besvaras. Varje prov kan innehålla 1-2 jokeruppgifter. Uppgifterna ställs på basen av den obligatoriska och de fyra fördjupade kurserna. I provet ingår också en eller fler ämnesöverskridande uppgifter.

Rekommenderad studiegång

Följande studiegång rekommenderas vid ett treårigt studieprogram:

- Åk 1: PS1, PS21t
- Åk 2: PS2f, PS3f, PS4f, PS21t, PS22t
- Åk 3: PS5f, PS22t, PS23t

Obligatorisk kurs

PS 1 Psykisk aktivitet, lärande och interaktion

Kursens mål är att de studerande skall

- bekanta sig med psykologin som vetenskap och med psykologins tillämpning på olika områden i samhället
- förstå olika sätt att undersöka och förklara människans handlande
- känna till psykologins centrala områden som emotion, motivation och kognitiva funktioner samt kunna iaktta och reflektera över människans handlande med hjälp av begrepp som återger dessa
- med stöd av psykologisk kunskap förstå vad lärande innebär och med hjälp av denna kunskap kunna reflektera över sina studier
- kunna tillämpa socialpsykologisk kunskap, ge akt på social interaktion och kunna uppfatta sig själv som medlem av en grupp.

Centralt innehåll:

- psykologin som vetenskap: forskningsobjekt och tillämpningsområden inom psykologin, uppkomsten av psykologisk kunskap, centrala tillvägagångssätt när det gäller att förklara psykologiska fenomen

- den psykiska verksamhetens karaktär: psykologiska grundbegrepp, psykiska, biologiska och sociala faktorer som styr handlandet
- inlärningspsykologins grunder och tillämpningar
- socialpsykologins grunder, som gruppdynamik, roller och normer

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Fördjupade kurser

PS 2f Människans psykiska utveckling

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå de psykologiska, biologiska och sociala faktorer som utgör grunden för individens psykiska utveckling och inse dessa faktorerens beroende av varandra
- känna till centrala utvecklingspsykologiska teorier och kunna tillämpa utvecklingspsykologisk kunskap på sitt eget liv
- förstå att människans psykiska utveckling fortsätter i många former under hela livet
- förstå eventuella problem i anslutning till människans utveckling och vara medvetna om att man kan påverka utvecklingen
- känna till hur den psykiska utvecklingen undersöks.

Centralt innehåll:

- individens psykiska utveckling i livets olika skeden
- den psykiska utvecklingens delområden i ljuset av utvecklingspsykologiska teorier
- den psykiska utvecklingens samband med biologiska faktorer, till exempel med arvsfaktorerna och nervsystemets utveckling
- den sociala interaktionens och kulturens betydelse för människans psykiska utveckling
- problem i den psykiska utvecklingen och hur man kan påverka dem
- forskningen om den psykiska utvecklingen

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

PS 3f Grunderna för människans informationsbehandling

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig förstå principerna för de grundläggande kognitiva processerna, som uppmärksamheten, perceptionen och minnesfunktionerna
- förstå hur aktiviteten kan regleras och inse dess betydelse för människans välmående
- lära sig grundprinciperna för nervsystemets byggnad och funktion samt känna till nervsystemets samband med de grundläggande kognitiva funktionerna
- veta hur de grundläggande kognitiva processerna och nervsystemets funktioner utforskas.

Centralt innehåll:

- grundläggande kognitiva processer
- reglering av aktiviteten, sömn och dröm

- nervsystemets struktur, nervcellens och nervsystemets funktion och deras samband med psykiska funktioner
- störningar i den kognitiva aktiviteten, hjärnskador och rehabilitering
- forskning i och tillämpning av kognitiv psykologi och neuropsykologi

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

PS 4f Motivation, känslor och intelligent aktivitet

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå att människans aktivitet är underkastad såväl medveten styrning som påverkan av omedvetna faktorer
- sätta sig in i grundläggande teorier om motivation och emotioner och förstå hur vetenskaplig forskning som gäller motivation och emotioner bedrivs utgående från dessa teorier
- begripa hur motivationen, emotionerna och de kognitiva funktionerna bildar en dynamisk helhet som styr handlandet
- förstå vilket samband motivationen och emotionerna har med individens och samhällets välmående
- förstå medvetandets, tänkandets och språkets betydelse för människans handlande
- förstå förutsättningarna och utvecklingsmöjligheterna för avancerat tänkande, intelligens och kreativitet ur individens och samhällets synvinkel.

Centralt innehåll:

- motiv på olika nivåer och olika sätt att utveckla och upprätthålla motivationen
- känslor som flerdimensionella processer samt deras uppkomst, uttrycksformer och betydelse
- grundläggande teorier och forskning om motivation och emotioner
- motivationens, emotionernas och de kognitiva funktionernas inbördes inverkan på människans handlande
- betydelsen av motivation, emotioner och reglering av dem för välbefinnande på individuell och samhällelig nivå
- motivationens och känslornas samband med sociala och kulturella faktorer samt den biopsykiska grunden för dem
- högtstående kognitiv verksamhet som tänkande, problemlösning och beslutsfattande

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

PS 5f Personligheten och den mentala hälsan

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå vidden av personlighetsbegreppet och känna till hurdana forskningsmetoder som använts för att komma fram till kunskap om personligheten
- känna till olika sätt att beskriva personligheten
- inse svårigheterna när det gäller att definiera mental hälsa och förstå sambandet mellan den mentala hälsan och psykiska, biologiska, sociala och kulturella faktorer
- känna till centrala störningar i den mentala hälsan och olika behandlingsmetoder för dem

- känna till metoder för att upprätthålla den psykiska hälsan.

Centralt innehåll:

- centrala begrepp inom personlighetspsykologin, till exempel jaget och identiteten
- definitioner på och förklaringar av personligheten ur olika synvinklar inom psykologin
- personlighetsforskning
- faktorer som påverkar den mentala hälsan samt psykiska störningar
- psykoterapi och medicinering vid behandling av psykiska problem
- upprätthållande av den psykiska hälsan

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

Tillämpade kurser

PS 21t Den sociala människan

Kursen utvecklar och fördjupar kunskaper i socialpsykologi.

Kursens mål är att den studerande skall:

- förstå hur grupper tillkommer och hur de fungerar
- få kunskap om hur olika grupper påverkar individen och hur individen medverkar i olika grupper
- känna till de metoder för påverkan som används i det offentliga livet
- förstå den växelverkan som sker mellan olika grupper och individer tillhörande olika grupper
- få kunskap om hur människan och hennes omgivning och miljö samverkar

Innehåll:

I kursen granskas följande teman:

- gruppbildning och gruppdynamik
- socialisation
- reklam- och mediepsykologi
- verbal och nonverbal kommunikation
- miljöpsykologi

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord baserat på de olika delområdena i kursen.

PS 22t Den kulturella identiteten

Kursens mål är att den studerande skall:

- bekanta sig med olika kulturella traditioner och levnadssätt
- förstå orsaker till olikheter kulturer emellan
- få kunskap om hur kulturer påverkar utformningen av människans identitet
- bli förtrogen med sin egen identitet
- känna till hur möten med andra kulturer påverkar individen

- lära sig att visa tolerans mot olika kulturella traditioner

Innehåll:

I kursen behandlas följande teman:

- kulturens inverkan på identiteten
- faktorer som utgör underlag för kulturella skillnader
- kulturella möten, kulturkrockar och livet i ett mångkulturellt samhälle
- växelverkan mellan olika kulturer
- orsaker till rasism och tolerans

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

PS 23t Undersök och repetera psykologi

I kursen presenteras den forskning som är aktuell i psykologin och kriterierna för vetenskapligt hållbara undersökningar granskas. Kursen repeterar innehållet i tidigare psykologikurser.

Kursens mål är att den studerande skall:

- förstå hur en vetenskaplig undersökning ställs upp och genomförs
- få kännedom om vilka teman som är aktuella i den psykologiska forskningen
- få hjälp att integrera och sammanfoga kunskapen från tidigare psykologikurser
- förberedas för realprovet i psykologi

Innehåll:

- kursdeltagarna planerar, genomför och presenterar en undersökning
- aktuella forskningsresultat presenteras och diskuteras
- innehållet från tidigare kurser sammanfattas
- uppgifterna i realprovet i psykologi granskas och den studerande får förbereda sig inför provet

Bedömning:

Kursen bedöms med godkänd (G) eller underkänd (4) baserat på de olika delområdena i kursen.

7.15. Historia

Läroplanen i historia

Undervisningen i historia i gymnasiet skall ge de studerande förutsättningar att förstå olika tidsperioders karaktär, problem och förändringsprocesser i vår tid och hjälpa dem att bilda sig en uppfattning om världen internationellt sett. Historia är ett läroämne som klargör och belyser formandet av en individuell, nationell och europeisk identitet.

Undervisningen utgår från historia som vetenskap. Tid, kontinuitet och diskontinuitet utgör centrala historiska begrepp. Därför fäster vi uppmärksamhet vid hur historiska fakta analyseras och tolkas kritiskt och strävar efter att betrakta företeelserna ur olika perspektiv. Däremot gör vi oss inga illusioner om att kunna förutsäga framtiden. Förhållandet mellan människan och miljön, förståelse för kulturella olikheter och betydelsen av internationellt samförstånd betonas i undervisningen. Den egna kulturkretsens förflutna granskas mot en större bakgrund.

Samtliga temahelheter behandlas i undervisningen i historia.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i historia är att de studerande skall

- lära känna huvudlinjerna och de viktigaste historiska händelserna i Finlands historia och i världshistorien samt att händelser har bakgrund och följder
- kunna skaffa sig kunskap om det förflutna och bedöma kunskapen kritiskt samt förstå att historiska fakta kan tolkas på olika sätt
- inse att den historiska kunskapen är relativ och att orsakssammanhangen är mångfacetterade och uppfattas utgående från vår egen tid
- förstå kulturers olika uttrycksformer och se hur dessa skiljer sig från varandra

Bedömning

Bedömningen av insikterna skall utgå från de färdigheter och tänkesätt som är betecknande för historieämnet och från hur den studerande behärskar det centrala innehållet i lärokursen. Vid bedömningen skall speciell vikt fästas vid den studerandes förmåga att bygga upp väl strukturerade helheter, att skilja på väsentliga och oväsentliga fakta, att överblicka tidsförlopp och orsakssammanhang och att kritiskt bedöma historiska fenomen och källor. Kurserna bedöms mångsidigt: kursprov, olika slag av instuderingsuppgifter, projektarbeten och andra alternativa metoder kan ligga till grund för bedömningen. De obligatoriska och fördjupade kurserna bedöms med vitsord medan de tillämpade kurserna bedöms med prestationsanteckning.

Ämnet historia i Gymnasiet Lärkans läroplan

Utöver de nationella obligatoriska och fördjupade kurserna i historia erbjuder skolan tre tillämpade kurser: en kurs i släktforskning, en projektkurs och en repetitionskurs inför studentexamen, avsedd för studerande som skriver realprovet i historia. Ämnet har också naturliga kopplingar till skolans särinriktning på media och kommunikation.

Historia i studentexamen

Realprovet i historia ingår bland ämnesproven den första realprovsdagen under studentskrivningarna. Provet innehåller 10 uppgifter, av vilka 6 skall besvaras. För ett

framgångsrikt deltagande i realprovet i historia rekommenderas studerandena att åtminstone inhämta de obligatoriska och fördjupade kurserna. Även de tillämpade kurserna stöder ett historiskt tänkande och bidrar till en större historisk djupsyn. Historia som ämne stöder, förutom ett flertal andra realämnen, färdigheter i modersmålet.

Rekommenderad studiegång

Om den studerande siktar på realprovet i historia rekommenderas:

åk 1 HI1, HI2, HI6

åk 2-3 HI3, HI5, HI4

De tillämpade kurserna HI21 och 22 kan läsas när som helst, repetitionskursen HI20 bör om möjligt läsas omedelbart före realprovet.

Om den studerande inte siktar på realprovet i historia rekommenderas:

åk 1 HI 1, HI 2

åk 2 HI 3, HI 4

åk 3 (HI 5, HI 6)

Vid val av fördjupade och tillämpade kurser se rekommendationen för studerande som siktar på realprovet i historia.

Obligatoriska kurser

HI 1 Människan, miljön och kulturen

Kursen behandlar växelverkan mellan människan och naturen samt den uppbyggnad och utveckling av kulturmiljön som skett som ett resultat av denna växelverkan från förhistorisk tid till nu.

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå beroendeförhållandet mellan människan och naturen som en del av en bärkraftig utveckling
- inse hur människan brukar naturresurserna som utkomställa och hur detta inverkar på miljön och samhällsstrukturen
- kunna ange produktionsekonomin utvecklingslinjer och inverkan på levnadssättet
- känna till huvuddragen i befolkningstillväxten och de faktorer som bidragit till den

Centralt innehåll:

Förhistorien – fångstkulturens tid

- människans utvecklingsskeden
- samlarnas och jägarnas levnadssätt

Jordbruket och de förändringar som det medförde

- arbetsfördelningen och kulturens uppkomst
- kulturen i de stora floddalarna

Medelhavets ekonomiska sfär under antiken

- näringslivet i Grekland
- Rom – en miljonstad och ett imperium
- slaveriet och antikens teknik

Det ekonomiska systemet och samhällssystemet under medeltiden

- feodalsamhället

- befolkningen, handeln och städerna under medeltiden

Upptäcktsfärderna

- förutsättningarna för upptäcktsfärderna och följderna av dem
- uppkomsten av en världsekonomi

Den industrialiserade världen

- tekniska innovationer och verkstadsindustrins första skeden
- förändringarna i arbetsfördelningen mellan könen
- samhällsförändringarna och miljökonsekvenserna
- förändringarna i stadsstrukturen

Det globala konsumtionssamhället

- uppdelningen av råvaror och marknader
- massproduktionen och konsumtionssamhället
- den socialistiska planekonomin
- utformningen av den tredje världen
- tillväxtens gränser och nya utmaningar

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

HI 2 Den europeiska människan

Kursen behandlar centrala vinningar inom den europeiska kulturen samt förändringarna i den europeiska människans världsbild och den vetenskapliga och idéhistoriska utveckling som ligger bakom förändringarna. De studerande skall bekanta sig med den europeiska kulturens vinningar med hjälp av olika slags historiskt källmaterial. Kulturen bör förstås som ett övergripande begrepp.

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå vad europeiskheten grundar sig på genom att bekanta sig med Europas centrala kulturarv
- inse betydelsen av vetenskapliga rön för människans världsbild
- kunna analysera olika kulturföreteelser som uttryck för sin tid
- känna till de idéhistoriska strömningarna bakom samhällsutvecklingen
- bli förtrogna med levnadssätten och världsbilden under olika tidsperioder

Centralt innehåll:

Antiken

- demokratins uppkomst
- kulturen under antiken

Enhetskulturen under medeltiden

- den medeltida människans världsbild och sedvänjor
- religionens inflytande på kulturen

Den nya tidens genombrott

- renässansen och kunskapsrevolutionen
- reformationen
- barocken som ett uttryck för envælde och motreformation
- uppkomsten av en naturvetenskaplig världsbild

Upplysningens tidevarv

- upplysningsfilosofin och dess inverkan på samhället och konsten

- det ideologiska arvet från Förenta staternas frigörelse och från franska revolutionen Idéernas århundrade

- centrala ideella inriktningar och strömningar i konsten

- vetenskapen som utmanare av religionen

- borgerskapets århundrade

Nutiden

- kulturens splittring

- populärkulturen som massunderhållning

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

HI 3 Internationella relationer

Kursen behandlar de viktigaste händelserna och förändringarna inom den internationella politiken från och med slutet av 1800-talet och deras bakgrund. Företeelserna analyseras utgående från den ekonomiska, ideologiska och maktpolitiska konkurrensen. En central infallsvinkel är demokrati kontra diktatur.

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till den internationella politikens grundbegrepp och teori

- förstå hur det internationella samarbetet i huvudsak är uppbyggt och vilka motsättningar som finns

- förstå vilken inverkan ideologiska och ekonomiska intressekonflikter har haft på de internationella relationernas utveckling

Centralt innehåll:

Stormakternas strävan efter dominans

- grundläggande begrepp inom den internationella politiken

- teori och praxis inom imperialismen

- första världskriget och dess inverkan på den internationella politiken

Tiden mellan världskrigen samt andra världskriget

- europeiska ytterlighetsrörelser, demokratins kris och förföljelser

- andra världskriget och dess följdfeomen

Det kalla kriget

- det kalla krigets teori: Förenta staterna och Sovjetunionen som ledare i en bipolär värld

- det kalla krigets ideologiska, ekonomiska och militära fronter

- krisernas karaktär under det kalla krigets tid

- Tyskland som arena för det kalla kriget

- Kinas roll i den internationella politiken

En ny tid av osäkerhet

- Sovjetunionens splittring och bipolaritetens upplösning

- internationella fredssträvanden

- tredje världen som en del av den internationella politiken

- Mellanöstern som ett problemfält

- förändringen i Förenta staternas ställning i den internationella politiken

- nya internationella strukturer

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

HI 4 Vändpunkter i Finlands historia

Kursens syfte är att analysera viktiga förändringsprocesser och utvecklingslinjer i Finlands historia från 1800-talet till nutiden. Centrala frågor är förändringarna i Finlands statliga och internationella ställning, kriser i anslutning till dem, övergången från ståndssamhälle till medborgarsamhälle samt ekonomiska och kulturella brytningar.

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till de viktigaste samhälleliga och ekonomiska förändringarna
- kunna ställa den politiska utvecklingen i Finland i relation till den allmänneuropeiska och världspolitiska bakgrunden
- förstå sambanden mellan olika företeelser i det ekonomiska, sociala, kulturella, ideologiska och politiska livet.

Centralt innehåll:

Arvet från den svenska tiden

Maktskiftet

- Finlands införlivande med Ryssland
- autonomins uppkomst

Finskhetsrörelsens uppkomst och den nationella väckelsen

- den ideella grunden och centralgestalterna

Samhällelig och ekonomisk brytning

- näringsstrukturens förändring och industrialiseringen av Finland
- ståndssamhällets upplösning och medborgarsamhällets framväxt
- förtrycksperioderna och demokratis uppkomst

Finlands självständighetsprocess

- Finlands frigörelse
- inbördeskriget
- regeringsformen

Från tudelning till enande

- högerradikalismens uppkomst
- levnadsstandardens uppsving
- kulturen som konsumtionsvara

Andra världskriget och dess följder

- krigen och återuppbyggandet
- omläggning av utrikespolitiken

Välfärdsstatens uppkomst

- strukturella förändringar
- de kulturella och samhälleliga förändringarna på 1960- och 1970-talet

Finlands nya internationella ställning

- anslutning till den internationella integrationen kulturellt, ekonomiskt och politiskt
- finländarnas framtid som en del av ett globalt system

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

HI 5f Finland från förhistorien till autonomin

Kursen behandlar de viktigaste utvecklingslinjerna i Finlands historia före år 1809 och det finländska kulturarvet.

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till de historiska utvecklingslinjerna i vårt land och deras beroende av Östersjöområdet
- känna till befolkningens, de sociala förhållandenas och ekonomins utveckling i Finland
- inse sambanden mellan den finländska bildningen och den västerländska kulturen
- lära sig att värdesätta det finländska kulturarvet
- lära sig att förknippa de historiska utvecklingslinjerna med sin hembygds historia och kunna se utvecklingen också ur den enskilda människans synvinkel

Centralt innehåll:

Förhistorien

- förhistorien och olika tolkningar av finnarnas och samernas härstamning
- bosättning, levnadsvillkor, religion och föreställningar samt yttre förbindelser
- Finlands anslutning till den västeuropeiska kulturgemenskapen på medeltiden
- Finland i gränsområdet mellan öst och väst
- ståndssamhällets uppkomst
- bosättning, näringsgrenar, religiösa och politiska förändringar

Den nya tidens nya vindar

- reformationen och centralmaktens allt starkare ställning

Stormaktstiden

- stormaktstidens spår i Finland
- ekonomi, befolkning, utbildning

Frihetens och nyttans tid

- den kulturella och ekonomiska utvecklingen
- reformerna under den gustavianska tiden
- de första stegen till en nationell medvetenhet

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

HI 6f Kulturmöten

Under kursen behandlas valfritt särdragen och nuläget i någon eller några kulturkretsar samt kulturell växelverkan. Kulturen bör uppfattas som ett övergripande begrepp. De kulturområden som behandlas skall ligga utanför Europa.

Kursens mål är att de studerande skall

- bli förtrogna med kulturella grundbegrepp och lära sig att förstå värderingar och levnadssätt i en kultur som avviker från den egna kulturen
- förstå sambanden mellan andlig kultur, samhällsstruktur, näringsliv och naturförhållanden
- känna till den historiska utvecklingen i den kultur som behandlas och dess växelverkan med andra kulturer
- lära sig att analysera olika uttrycksformer för kulturen i fråga, till exempel i konsten, religionen och de sociala strukturerna
- kunna beakta olikheter i den kulturella bakgrunden i interaktionssituationer

Centralt innehåll:

Ett eller flera av följande kulturområden skall behandlas:

- Afrika
- arktiska kulturer
- ursprungskulturerna i Australien och Oceanien
- Indien
- den islamska världen
- Japan
- Kina
- Korea
- Latinamerika
- Nordamerikas ursprungskulturer

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser**HI 20t Historisk repetition**

Repetitionskurs inför realprovet i historia.

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning.

HI 21t Släktforskning

Kursen är en projektkurs, som syftar till att fördjupa elevernas kännedom om den egna släktens historia och upplevelser under olika historiska skeden. Kursen kan valfritt genomföras som en granskning av ett valt historiskt skede utgående från släktens perspektiv, eller som en traditionell släktforskning.

Kursens mål är att de studerande skall

- bekanta sig med släktforskning som fenomen
- bekanta sig med de centrala arkiven och möjligheten att använda dem
- bekanta sig med de centrala källorna på internet
- lära sig paleografins grunder
- själva utföra ett forskningsprojekt

Centralt innehåll:

Kursen är i första hand en färdighetskurs där studerandena efter en kort orientering väljer ett eget forskningsområde. Innehållet utformas i hög grad av den enskilda studeranden i samråd med läraren. Gemensamma delar utgör:

- släktforskningens grunder
- de centrala arkiven
- släktforskning på Internet
- paleografins grunder

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning.

HI 22t Projekt- och fördjupningskurs

I samråd med skolans studerande och övriga lärare erbjuds en eller flera projekt- och fördjupningskurser. Tematiskt kan dessa kurser t.ex. behandla:

- Förintelsen som historiskt undantag?
- Den europeiska integrationen i ett längre perspektiv
- Det arabiska Europa
- Tanke och handling i det euklidiska Grekland

Kursens mål är att de studerande skall

- förstå historiens kraft genom fördjupning
- inse att historia inte skapas inom klassrummets väggar
- själva uppleva historiens mångfald
- inse att historiens värde och verklighet varierar i tid och rum

Centralt innehåll:

Kursen lägger särskild vikt vid att studerandena lär sig samarbeta kring ett givet tema. Detta samarbete kan t.ex. ta sig uttryck genom genomförande och dokumentering av:

- en tematisk seminariehelhet
- en tematisk skrift
- en webbsida
- en videoproduktion
- ett resande seminarium

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning.

7.16. Samhällslära

Läroplanen i samhällslära

Undervisningen i samhällslära syftar till att fördjupa de studerandes uppfattning om det omgivande samhället. Samhällets struktur och centrala företeelser, makt, ekonomi och medborgarinflytande granskas ur finländsk, europeisk och global synvinkel. Samhällsläran bygger på innehållet i samhällsvetenskaper och juridik. Den skall skapa förutsättningar för de studerande att aktivt och kritiskt undersöka aktuella företeelser och delta i samhällsrelaterad verksamhet.

Läroämnet är till sin natur sådant att alla gymnasiets temahelheter faller inom ramen för undervisningen i samhällslära.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i samhällskunskap är att de studerande skall

- behärska de centrala begreppen inom samhälle och ekonomi
- känna till grunderna för och förfaringssätten i samhällssystemet och näringslivet i Finland och förstå att samhällsfrågor har både en nationell och internationell karaktär
- få klart för sig vilka möjligheter att påverka och delta som finns i ett demokratiskt samhälle och kunna utnyttja dem
- kunna skaffa och tillgodogöra sig olika former av aktuell information och kritiskt bedöma dess tillförlitlighet
- inse att samhällsfrågor ofta är knutna till värderingar som kan vara kontroversiella

Bedömning

Vid bedömningen av de studerandes insikter i samhällslära fästs vikt vid hur väl de behärskar lärokursens sakinnehåll och centrala begrepp och vid hur väl de kan uttrycka sina kunskaper strukturerat och kritiskt bedöma och tolka samhällsföreteelser samt verbal, numerisk och grafisk information i olika form. Dessa färdigheter bedöms i anslutning till kurserna med mångsidiga provuppgifter eller genom andra bedömningsmetoder. Kurserna SL1, SL2, SL3 och SL4, SL11 och SL12 bedöms med vitsord medan kurs SL20 bedöms med prestationsanteckning.

Samhällslära i Gymnasiet Lärkans läroplan

Utöver de nationella obligatoriska och fördjupade kurserna i samhällslära erbjuds en kurs kring aktuella frågor i dagens värld, en fördjupningskurs i nationalekonomi som genomförs i samarbete med kurs MAB7 (ekonomisk matematik) och en repetitionskurs inför studentexamen, avsedd för studerande som skriver realprovet i samhällslära.

Ämnet har naturliga kopplingar till skolans särinriktning på media och kommunikation.

Ämnet samhällslära i studentexamen

I studentexamen kan ett realprov i samhällslära avläggas. Realprovet i samhällslära omfattar 10 uppgifter, av vilka 6 skall besvaras. Uppgifterna bygger på innehållet i de obligatoriska och fördjupade kurserna. Även de tillämpade kurserna stöder ett samhällsrelaterat tänkande och bidrar till en ökad insyn i samhällsrelaterade frågor. Realprovet i

samhällslära ingår bland de ämnen som skrivs den andra realprovsdagen. Samhällslära som ämne stöder, förutom ett flertal andra realämnen, även färdigheter i modersmålet.

Rekommenderad studiegång

Om den studerande siktar på realprovet i samhällslära rekommenderas:

åk 1: SL1, SL2, SL4

åk 2-3: SL3, SL21, SL22

De tillämpade kurserna SL21 och 22 bör med fördel läsas som de sista kurserna inom programmet, repetitionskursen SL20 bör om möjligt läsas omedelbart före realprovet.

Om den studerande inte siktar på realprovet i samhällslära rekommenderas:

åk 2: SL2

åk 3: SL1

Vid val av fördjupade och tillämpade kurser se rekommendationen för studerande som siktar på realprovet i historia.

Obligatoriska kurser

SL 1 Samhällskunskap

Under kursen orienteras de studerande i politik och samhällssystem med tonvikt på det finländska samhället, som analyseras med hjälp av begrepp och teorier i statskunskap, socialpolitik och sociologi. Utvecklingen av samhällets grundstrukturer, makt och inflytande utgör centrala perspektiv.

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig förstå grundstrukturerna i det finländska samhället
- känna till medborgarnas grundläggande rättigheter och vilka tillvägagångssätt och möjligheter de har för att påverka samhället
- tillägna sig ett balanserat och analytiskt synsätt på samhället
- känna till grunderna för välfärdssamhället.

Centralt innehåll:

Det finländska samhällets utveckling

- befolkningsstrukturen i Finland
- välfärdsstatens tillkomst
- välfärdsstatens möjligheter

Makt

- maktbegreppet och former för maktutövning
- olika politiska system

Inflytande

- demokratin och medborgarsamhället
- global påverkan
- utmaningar för medborgarinflytandet

Rättsstaten och säkerhetssystemen

- grundläggande rättigheter
- rättsväsendet och ordningsmakten
- säkerhetspolitik och varierande hotbilder

Socialpolitiken

- syfte, uppgift och former

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

SL 2 Ekonomisk kunskap

Kursen utgör en introduktion i näringslivets verksamhetsprinciper. Den grundar sig på de ekonomiska vetenskaperna. I den behandlas mikro- och makroekonomiska frågor ur konsumentens, företagets och staternas synvinkel. De studerande ges en inblick i näringslivet med hjälp av olika typer av statistik och andra källor.

Kursens mål är att de studerande skall

- bli insatta i nationalekonomins grunder, dess viktigaste begrepp och teorier
- få en inblick i Finlands och det internationella näringslivets nuläge och framtidsutsikter
- bli kapabla att fatta dagliga ekonomiska beslut och granska ekonomiska frågor också ur etisk synvinkel
- känna till arbetets och företagsamhetens betydelse för samhällsekonomin.

Centralt innehåll:

Finländarnas näringsgrenar

- primärproduktionen
- teknologin och industrialiseringen
- servicesamhället

Den ekonomiska verksamheten och företagen

- grundläggande ekonomiska begrepp
- efterfrågan, utbud och jämvikt i marknadsekonomin
- olika former av konkurrens
- företagsverksamhet och konsumtion

Fluktuationer och rubbningar i det ekonomiska livet

- ekonomisk tillväxt
- keynesianism och monetarism som alternativa utvägar ur ekonomiska kriser

Penningpolitiken och finansmarknaden

- avregleringen av marknaden
- finansmarknadens struktur
- penningpolitik och ränta

Den offentliga ekonomin och den ekonomiska politiken

- beskattning och finanspolitik
- politiken och marknadskrafterna
- inkomstpolitiken

Finland i den internationella handeln

- den internationaliserade ekonomin och Finland
- globaliseringens effekter

Finlands ekonomiska framtidsutsikter

- riskfaktorer, möjligheter och tillväxtgränser

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

SL 3f Medborgarens lagkunskap

Kursen skall ge de studerande grundläggande kunskaper om Finlands rättsordning och lära dem att bevaka sina rättigheter samt att själva utföra enkla rättshandlingar.

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig grundläggande fakta om Finlands rättsordning och de viktigaste principerna för den
- få baskunskaper om domstolsväsendet i Finland och om internationella domstolar som har betydelse för medborgarna
- lära sig att själva sköta de vanligaste rättsärendena
- lära känna sina rättigheter, förmåner och skyldigheter som medborgare, arbetstagare och konsument
- kunna hitta och använda viktiga juridiska källor
- vilja handla rätt och lagenligt.

Centralt innehåll:

Grunderna i lagkunskap

- Finlands rättshistoria
- rättsordningen och domstolsväsendet
- grundläggande begrepp
- källor för juridisk information

Medborgarens vanligaste rättshandlingar

- familjerätt
- arbetsrätt
- konsumentskydd
- skuld, borgen och bristande betalningsförmåga
- boende
- överklagande av myndigheters beslut

Straff- och processrätt

- rättegångar och alternativ till dem
- strafformerna
- internationell rätt och åberopande av den

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

SL 4f Europeiskhet och Europeiska unionen

Kursen orienterar de studerande i Europeiska unionens verksamhet och i den enskilda medborgarens ställning i ett integrerat Europa samt uppmuntrar dem att delta i den aktuella debatten om unionen.

Kursens mål är att de studerande skall

- få allsidig och fördjupad information om Europeiska unionen och dess verksamhet
- lära sig att agera som medborgare i Europeiska unionen
- lära sig se fördelar och nackdelar, möjligheter och risker som den europeiska integrationen medför

- kunna skaffa sig jämförande information om Europeiska unionen och dess medborgare
- förstå betydelsen av den europeiska integrationen för sitt eget liv och för det politiska systemet.

Centralt innehåll:

Den europeiska identiteten

- gemensamma europeiska värderingar
- medborgarskap i Europeiska unionen

Påverkan och inflytande inom Europeiska unionen

- beslutsprocessen i Europeiska unionen
- finländarnas ställning inom Europeiska unionens beslutsprocess
- olika slags medlemmar

Europeiska unionens regionala verkningar

- de ungas möjligheter att studera och arbeta inom EU
- regionernas EU ur medborgarens synvinkel

Europeiska unionens utmaningar

- utvidgningen av EU
- den gemensamma säkerhetspolitiken

EU och de globala systemen

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser

SL 20t Repetitionskurs i samhällslära

Repetitionskurs i statskunskap, nationalekonomi och juridik. Kursen förbereder för realprovet i samhällslära.

Bedömning:

Kursen bedöms med en prestationsanteckning (godkänd /G, underkänd /4).

SL 21t Vår värld idag

Under kursen behandlas aktuella frågor i dagens värld, där bakgrund och nuläge diskuteras och analyseras. Temaområden för kursen väljs i samråd med kursdeltagarna, som sedan gruppvis undersöker och presenterar ett valt tema. Deltagande i kursen förutsätter en aktiv bevakning av dagshändelser via massmedia.

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna anlägga och förstå olika perspektiv på samhället
- förstå att världssamfundet och världsorganisationerna är komplext och innehåller höggradigt divergerande intressen
- förstå att dessa gruppers intressen medvetet lyfts fram på olika sätt i den mediala bevakningen och känna igen propaganda
- bekanta sig med konfliktanalys och konfliktlösningssmodeller

Centralt innehåll:

- Kritisk analys av tidningsmedia

- Kritisk analys av bildjournalistik
- Kritisk analys av TV-journalistik, dokumentärfilm och film
- Rollspel

Bedömning:

Kursen bedöms med en prestationsanteckning (godkänd /G, underkänd /4).

SL 22f Fördjupningskurs i nationalekonomi

Presenterar de centrala ekonometriska modellerna. Kursen bygger på praktiska räkneövningar och genomförs i samarbete med kurs MAB7 ekonomisk matematik.

Kursens mål är att de studerande skall

- Få en fördjupad syn på nationalekonomins teoribildningar
- Öva in basfärdigheter i ekonomisk matematik
- Kunna bedöma sambandet mellan ekonomiska modeller och verkligheten
- Kunna bedöma och analysera den ekonomiska rapporteringen inom massmedia

Centralt innehåll:

- Världsekonomin och dess dagsläge
- Nationell och internationell ekonomi samt deras interaktion
- Fördjupning av prisbildnings-, efterfråge- och produktionsteorier
- Massmedie- och reklamanalys

Bedömning:

Kursen bedöms med en prestationsanteckning (godkänd /G, underkänd /4).

SL23t Samhällsdebatt

Kursen i samhällsdebatt är en kurs vars syfte är att stimulera de studerandes engagemang och aktiva intresse för aktuella samhällsfrågor. Kursen fullgörs som en aktivitetskurs, där initiativ och planering ankommer på de studerande. Kursens noggrannare innehåll utvecklas av kursdeltagarna i samarbete. En plan över kursens uppläggning presenteras vid kursinledningen för en handledande lärare.

Bedömning:

Kursen bedöms med en prestationsanteckning. För godkänd kurs krävs ett aktivt deltagande i hela kursen.

7.17. Hälsokunskap

Hälsokunskap är ett läroämne som vilar på tvärvetenskaplig grund och vars syfte är att främja ett kunnande som stöder såväl hälsa som välbefinnande och trygghet. Detta kunnande kommer till uttryck i form av kognitiva, sociala, emotionella, funktionella och etiska färdigheter och i förmågan att leta reda på information. Till hälsokunskapen hör också förmågan att ta ansvar för sin egen och andras hälsa. I gymnasiet behandlas hälsa och sjukdom, hälsofrämjande samt förebyggande och vård av sjukdom ur individens, familjens, gemenskapens och samhällets synvinkel.

Hälsa kan ses som fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. I hälsokunskapen i gymnasiet behandlas företeelser med anknytning till hälsa och sjukdomar utgående från erfarenhet och forskning. Det är dessutom viktigt att resonera om olika värderingar kring hälsan.

I den obligatoriska kursen skall de studerande fördjupa sig i faktorer som påverkar hälsa och sjukdom utgående från hur man förebygger folksjukdomarna och de vanligaste smittsamma sjukdomarna samt lära sig hur hälsa och välbefinnande kan främjas. Det är också viktigt att utveckla förmågan till egenvård.

I de fördjupade studierna studeras mera ingående de hälsoresurser som en ung människa behöver i vardagslivet, hennes hälsovanor och olika sätt att ta vara på sig själv samt andra hälsofrågor med utgångspunkt i ansvarsfull vuxenhet och föräldraskap. Hälsa och sjukdom samt våra möjligheter att påverka dessa betraktas utifrån forskning, yrkespraxis inom hälsovården, tillbudsstämmande tjänster samt den historiska och samhällseliga utvecklingen.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i hälsokunskap är att de studerande skall

- förstå betydelsen av god hälsa och arbetsförmåga samt betydelsen av att förebygga sjukdomar och främja hälsa
- kunna använda centrala begrepp som gäller främjande av hälsa samt hälsa och sjukdom
- förstå betydelsen av att förebygga sjukdomar, särskilt folksjukdomar och smittsamma sjukdomar, och känna till de viktigaste möjligheterna att förebygga och behandla dem ur individens och samhällets synvinkel
- kunna begrunda värdefrågor kring hälsa och motivera sina val samt lära sig att värdesätta hälsa som en resurs och att främja hälsa
- känna till folkhälsans historiska utveckling och faktorer som leder till hälsoskillnader mellan olika befolkningsgrupper
- känna till basservicen inom hälso- och socialvården i Finland samt medborgaraktivitet i folkhälsoarbetet
- bli förtrogna med olika sätt att söka reda på information om hälsa och sjukdom samt kritiskt kunna bedöma informationen och olika företeelser i hälsokulturen.

Bedömning

Vid bedömningen betonas de studerandes förmåga att förstå och tillämpa fakta om hälsa och sjukdom, samt iaktta hur väl de kan använda och kombinera information ur olika källor. Därtill bedöms deras förmåga att reflektera över etiska värderingar om hälsa och sjukdom och att motivera sitt sätt att sköta sin hälsa samt också deras förmåga att bedöma samhällseliga beslut om hälsa och sjukdom. Hälsokunskapen kan

bedömas genom kursprov, genom arbetsuppgifter som utförs enskilt eller i grupp, genom föredrag, mindre kartläggningar och undersökningar samt på basis av konkreta uppdrag.

Hälsokunskap i studentexamen

Realprovet i hälsokunskap kan avläggas fr.o.m. våren 2007. I realprovet i hälsokunskap ingår 10 frågor av vilka 6 besvaras. Uppgifterna baserar sig på innehållet i den obligatoriska och de fördjupade kurserna. Provet skrivs den andra realprovsdagen.

Rekommenderad studiegång

För den som siktar på att avlägga i realprovet i hälsokunskap:

Åk 1: HÄ1

Åk 2: HÄ2, HÄ3, (HÄ21)

Åk 3: (HÄ3), HÄ21

För den som inte siktar på att avlägga i realprovet i hälsokunskap:

Åk 2: HÄ1, (HÄ21)

Åk 3: (HÄ21)

Obligatorisk kurs

HÄ 1 Hälsokunskapens grunder

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till faktorer som inverkar på det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet samt på arbets säkerhet och annan säkerhet och kunna bedöma hur dessa tryggas i det egna levnadssättet och den egna miljön
- inse betydelsen av att förebygga folksjukdomar och de vanligaste smittsamma sjukdomarna ur individens och samhällets perspektiv samt lära sig att fundera på olika sätt att förebygga dem
- märka vilka faktorer som inverkar på uppkomsten av hälsoskillnader
- kunna skaffa sig, använda och bedöma fakta om hälsa och sjukdomar samt begrunda hälsokulturen och den teknologiska utvecklingen ur hälsosynvinkel
- känna till de viktigaste tjänsterna inom hälso- och socialvården.

Centralt innehåll:

- faktorer som inverkar på hälsan och arbetsförmågan samt på säkerheten: näring, sömn, vila och belastning, hälsofrämjande motion, mental hälsa, socialt stöd, välbefinnande i arbetet, arbets säkerhet, säkerheten hemma och på fritiden, omgivningens hälsa
- sexuell hälsa, parförhållande, familj och det sociala arvet från tidigare generationer
- folksjukdomarna och de vanligaste smittsamma sjukdomarna, risk- och skyddsfaktorer som gäller dem och olika sätt att påverka dem
- egenvård av sjukdomar och blesyrer, första hjälpen och att skaffa hjälp
- hälsoskillnader i världen, faktorer som åstadkommer och minskar hälsoskillnader
- metoder att söka fram fakta om hälsa samt kritisk tolkning av information, reklam och marknadsföring som angår hälsan
- hälsovårds- och välfärdstjänster, medborgaraktivitet i folkhälsoarbetet

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

HÄ 2f Ungdomar, hälsa och vardagsliv

I kursen fördjupas målsättningarna i den obligatoriska kursen beträffande unga människors levnadssätt och hälsovanor i vardagslivet. Kulturella, psykologiska och samhällsliga fenomen samt tolkningar av dessa som förklarar hälsoproblem behandlas tematiskt. De studerande skall också fundera på hur de uppfattar sig själva och andra fysiskt, psykiskt och socialt. Speciellt betonas ansvaret för den egna hälsan. Under kursens gång diskuterar man särskilt värderingar, utför övningar och rollspel individuellt och i grupp samt tränar sociala färdigheter och arbetsformer som utvecklar förmågan att diskutera och argumentera.

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att betrakta sitt liv med utgångspunkt i vuxenhet och föräldraskap
- lära sig att tänka igenom och granska värden och värderingar som gäller hälsa och sjukdom
- kunna motivera sina val ur hälsoperspektiv och kunna bedöma hur avgöranden som gäller levnadsvanor och omgivning påverkar hälsan och välbefinnandet
- kunna beskriva en upplevelse av hälsa och företeelser som förklarar hälsoproblem samt olika tolkningar av dem.

Centralt innehåll:

- självkännedom, att bli vuxen, betydelsen av socialt stöd i familj och närmiljö
- förberedelse för föräldraskap och familjeliv
- livsglädje, att uppehålla mental hälsa och få motivation, att möta kriser och depression
- matens betydelse för hälsan, kulturen och samhället samt viktkontroll, hälsotion och ätstörningar
- fysisk och psykisk trygghet, kommunikation utan våld
- sexuell hälsa
- kännedom om företeelser som förklarar hälsoproblem och som sammanhänger med kulturella, psykologiska och samhällsliga faktorer och tolkningar av dessa, exempelvis en upplevelse av att livet är meningsfullt, kroppsuppfattning /kroppslighet, välbegag och nutida beroenden
- tobak, alkohol och droger ur individens, omgivningens och samhällets synvinkel samt ur global synvinkel

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

HÄ 3f Hälsa och forskning

Inom ramen för kursen skall de studerande sätta sig in i historiska faktorer och perspektiv som påverkar hälsan, i olika metoder att undersöka hälsa och sjukdom samt i utvecklingslinjer i dödlighet och sjukfrekvens. Under kursen behandlas också den vanligaste forskningen inom hälsovård och egenvård, tolkningar av resultaten och konsekvenserna av dem.

Därtill fördjupas innehållet i den obligatoriska kursen beträffande hälsovårdspraxis av olika slag, utbud på hälsovårdstjänster och individens ställning inom hälso- och sjukvården. I arbetet betonas aktivitet, praktiskt lärande, undersökande metoder och studiebesök.

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att reflektera över huvudlinjerna inom folkhälsovetenskap och förebyggande hälsovård ur nationell och global synvinkel
- lära sig att söka, bedöma och tolka forskningsresultat och praktisk kunskap om hälsa och sjukdom
- kunna genomföra små kartläggningar av hälsa och hälsobeteende i sin studiemiljö
- lära sig att använda hälsovårdstjänster och känna till vilka rättigheter man har som kund och patient
- kunna diskutera och bedöma den teknologiska utvecklingens betydelse ur hälso- och trygghetsperspektiv.

Centralt innehåll:

- metoder för att främja hälsa och för att känna igen och förebygga sjukdomar under olika tider
- undersökning av hälsobeteende och upplevd hälsa: mätning av den fysiska och psykiska arbets- och prestationsförmågan samt ergonomiska mätningar, av välmåendet i arbetet och de faktorer som påverkar det
- praxis inom hälsovård och välfärdsservice, kundens och patientens rättigheter
- förmåga att kritiskt ta del av och bedöma forskningsresultat och de föreställningar om hälsa som medierna förmedlar, medikalisering
- bedömning och uppföljning av hur levnadsvanorna påverkar hälsan, praktiska undersökningar

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Tillämpade kurser

HÄ 21t Stresshantering och mental hälsa

Kursens mål är att de studerande skall få beredskap att hantera stress och lära sig olika metoder att stressa av.

Centralt innehåll:

- under kursen går vi igenom olika metoder som påverkar individen positivt
- vi sänker stressnivån
- den mentala hälsan behandlas i teori och praktik
- vi strävar till att främja en god självkänsla
- vi bekantar oss bl.a med avslappning, meditation, yoga, stretching, muskelvård, massage, zonterapi, andningsövningar, rogivande miljöer, skogsvandring, havsmiljö m.m.

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning (G). En förutsättning för en godkänd prestation är ett aktivt deltagande i kursen.

7.18. Musik

Läroplanen i musik

Gymnasiets musikundervisning utgår från tanken att musiken utgör en betydelsefull del av människans kultur. Musikundervisningen syftar till att de studerande skall bli medvetna om sitt förhållande till musiken och fördjupa det. Ett personligt förhållande till musiken stärker identiteten och människans hela välbefinnande samt stöder självkänslan. De studerande skall lära sig att förstå allehanda former av musik och deras betydelse. De skall erbjudas upplevelser, färdigheter och kunskaper som ökar deras musikaliska bildning och sporrar dem till ett livslångt intresse för musik.

Det viktiga i musikundervisningen är att de studerande skaffar sig ett eget uttryck, kreativitet, interaktionsfärdigheter och positiva erfarenheter. Det musikaliska kunnandet, tänkandet och förmågan att bedöma sin egen verksamhet utvecklas i samverkan med andra. Att musicera tillsammans är en enastående gruppdynamisk verksamhet, som förstärker umgänges- och kommunikationsförmågan. Att producera musik – att sjunga, spela och improvisera – och att lyssna utgör det centrala innehållet i undervisningen. I valet av lärostoff bör de studerandes olika inriktning och utgångsnivå beaktas. Under kurserna i musik skall man sträva efter att var och en får meningsfulla musikaliska uppgifter.

I egenskap av ett konstnärligt ämne skall musiken bidra till den kulturella verksamheten i skolan och också skapa sådan. Den utgör en viktig del av skolans fester och andra evenemang. Genom studier i musik fördjupas kännedomen om den egna kulturen och andra kulturer. Den hjälper oss att sätta värde på kulturell mångfald och att förstå den växelverkan som förekommer mellan olika kulturer och konstarter. De studerande skall bli kapabla att arbeta konstnärligt, att engagera sig i kulturellt arbete, att utnyttja modern teknik på musikens område och att kritiskt bedöma det mediala musikutbudet.

Mål för undervisningen

Musikundervisningens mål är att de studerande skall

- bli medvetna om sitt förhållande till musiken och kunna bedöma det samt lära sig att uppskatta olika musikaliska uppfattningar
- lära sig att uttrycka sig musikaliskt genom sång och spel
- utveckla sin förmåga att lyssna på musik och tolka vad de hör, också när de musicerar
- fördjupa sina insikter i olika musikstilar, musikerter och i musikens historia
- bli på det klara med sin musikaliska identitet, lär sig att förstå mångfalden av musikkulturer och bidra till interaktionen mellan olika kulturer
- lära sig att förstå musikens och ljudets betydelse i medierna
- kunna verka ansvarsfullt och träget i aktiv samverkan i sin grupp
- kunna ställa upp mål för sina musikstudier och bedöma resultaten

Arbetsmetoder

Musikundervisningen lägger tonvikt på betydelsen av estetisk upplevelse genom musicering i form av sång och ensemblespel. Eleverna utför kreativa uppgifter tillsammans för att kollektivt skapa musik. Förarbetet innebär utvecklande av speltekniska samt ljudtekniska färdigheter. Musikaliska begrepp och stilistiska idiom tas

upp i klingande musikaliska sammanhang. Eleverna reflekterar över sina egna musikaliska preferenser i ett skriftligt arbete. Andra arbetsmetoder som används är förberedande och genomförande av musikaliska framträdanden samt presentationer av grupparbeten.

Musikens anknytning till temahelheter

Aktivt medborgarskap och entreprenörskap

MU1 Musiken och jag

MU2 Ett flerstämmigt Finland

MU4 Musikens budskap o. makt

MU5 Ett musikaliskt projekt

Genom kollektivt musicerande inser den studerande sin roll i ett musikaliskt och socialt sammanhang. Olika musikaliska lösningar och preferenser diskuteras och eleverna gör kollektiva beslut. Eleverna görs medvetna om hur olika tidsperioders anda och tanke sätt hörs i musiken.

Hälsa och trygghet

MU1 Musiken och jag

Vikten av hörselvård betonas. Ljudakustiska principer samt örats egenskaper klargörs.

Konstens inverkan på människans välbefinnande och musikens olika funktioner diskuteras.

Kulturell identitet och kulturkännedom

MU1 Musiken och jag

MU2 Ett flerstämmigt Finland

MU3 Fritt fram för musik

MU5 Ett musikaliskt projekt

Eleverna lär sig sätta in olika musikstilar och musikaliska fenomen i ett historiskt och kulturellt perspektiv. Deras egen identitet förstärks genom att reflektera över sina egna musikaliska preferenser samt genom att delta i samspel som en viktig del av den musikaliska helheten.

Teknologi och samhälle

MU4 Musikens budskap o. makt

MU21 Musikteknologi

Eleverna görs medvetna om musikens och ljudbilders roll i media. Eleverna lär sig använda verktyg som dagens musikteknologi erbjuder för kreativt arbete med ljud.

Informations- och mediekunskap

MU4 Musikens budskap o. makt

MU21 Musikteknologi

Eleverna görs medvetna om musikens och ljudbilders roll i media. Eleverna lär sig använda verktyg som dagens musikteknologi erbjuder för kreativt arbete med ljud.

Bedömning

Musikundervisningen skall samtidigt erbjuda flera sätt att utveckla de studerandes musikaliska talang och musikaliska kunnande. Varje studerande skall fördjupa sina musikaliska färdigheter både självständigt och i grupp. Dessa särdrag i musikundervisningen förutsätter en kontinuerlig och allsidig bedömning, som styr och preciserar inlärningsprocessen. Bedömningen skall på ett positivt sätt bidra till de studerandes musikaliska förkovran och fördjupa deras förhållande till musiken.

Bedömningen skall ske i en förtroendefull och trygg atmosfär och vara inriktad på hela den musikaliska processen och på att de mål som uppställts för studierna nås. Vid bedömningen bör man ta hänsyn till den studerandes utgångsläge, och se till att hans eller hennes kunskaper kan komma till uttryck på vilket delområde som helst inom musiken. Den studerandes självvärdering utgör en väsentlig del av bedömningen. Det som skall bedömas är de studerandes musikaliska verksamhet i skolan, inte deras allmänna musikalitet.

Musik i Gymnasiet Lärkans läroplan

Gymnasiet Lärkan poängterar musiken som ett kreativt, estetiskt ämne där alla elever deltar i aktiv musicering. Genom aktivt lyssnande lär sig eleverna sätta in olika musikstilar i ett historiskt och kulturellt perspektiv. Eleverna planerar tillsammans och övar in musikinslagen till skolans fester. Eleverna har också möjlighet att förkovra sig i musikteknologi. I skolans inspelningsstudio kan man öva upp sina färdigheter i digital ljudbehandling samt olika datorbaserade verktyg för kreativt ljudarbete. Tillsammans med skolans medieinriktning bildar musikteknologikursen en omfattande helhet i medieteknik.

Rekommenderad studiegång

Åk 1: MU 1, MU 5f
Åk 2: MU 2, MU 3f/MU 4f, MU 21t
Åk 3: MU 21t

Obligatoriska kurser

MU 1 Musiken och jag

Kursens mål är att de studerande skall finna sitt eget sätt att verka på musikens område. De skall via sitt förhållande till musiken reflektera över musikens betydelse för människan och växelverkan människor emellan. De skall undersöka sina möjligheter att göra och tolka musik, att lyssna på musik och att utnyttja kulturella tjänster. Under kursen skall de studerande bekanta sig med varandras musikintressen och med det lokala musiklivet.

De studerande skall utveckla sin röstbehandling och sin spelförmåga som uttrycksmedel för musik. Under kursen fördjupas deras kännedom om musikaliska grundbegrepp genom praktisk musicering. De studerande skall lära sig att iakttä ljudmiljön och sätta sig in i hörselvård.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som baserar sig på

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp
- den studerandes förmåga att kunna delta i unison eller flerstämmig sång samt ensemblespel
- förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång, spelteknik och musiklära
- musikkännedom – den studerandes förmåga att känna igen, diskutera och analysera musik och musikaliska fenomen
- eventuella prov

MU 2 Ett flerstämmigt Finland

Kursens mål är att de studerande skall lära sig känna den finländska musiken och stärka sin kulturella identitet. De skall undersöka olika musikkulturer i Finland och även deras subkulturer samt lära sig att förstå deras bakgrundsfaktorer, utveckling och väsentliga drag. Under kursen granskas den europeiska konstmusikens inflytande på den finländska musikkulturen.

I studierna utnyttjas allsidiga arbetssätt, särskilt musicering och musiklyssnande. När man musicerar bör man fästa avseende vid det egna uttrycket och vid utvecklingen av förmågan att lyssna och kommunicera. Stoffet bör företräda olika musikarter: populärmusik, konstmusik och folkmusik.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som baserar sig på

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp, genom att kunna delta i unison eller flerstämmig sång samt ensemblespel
- förmåga att utveckla sina egna kunskaper och färdigheter i sång och spelteknik
- musikkännedom – den studerandes förmåga att känna igen musik
- eventuella prov

Fördjupade kurser

MU 3f Fritt fram för musik

Kursens mål är att de studerande skall stifta bekantskap även med främmande genrer och musikkulturer och förstå musikens kulturbundenhet. De skall studera likheter och olikheter i musikalisk praxis hos olika musikkulturer och lära sig att förstå hur varje kultur själv definierar sin musikuppfattning. Under kursen skall studerandena sätta sig djupare in i några musikstilar eller musikkulturer. De skall utveckla sina egna musikaliska färdigheter och sin förmåga att skaffa sig kunskaper.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som baserar sig på

- den studerandes aktivitet under kursen
- den studerandes förmåga att anpassa sig till att musicera i grupp
- den studerandes förmåga att kunna delta i unison eller flerstämmig sång samt ensemblespel självutvärderas och bedöms
- eventuella prov

MU 4f Musikens budskap och makt

Kursens mål är att de studerande skall bli förtrogna med hur musiken utnyttjas och med dess möjligheter att påverka inom olika konstformer och medier. De studerande skall sätta sig in i musikens andel till exempel i filmer, teater, massmedier och Internet samt undersöka hur musiken samverkar med text, bild och rörelse. I innehållsanalysen och arbetssätten betonas mångsidighet. Musikens förmåga att påverka undersöks genom analys av existerande material och av musik som de studerande själva åstadkommit.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som baserar sig på

- den studerandes aktivitet och resultatet av den studerandes arbete
- eventuella prov

MU 5f Ett musikaliskt projekt

Kursens mål är att de studerande skall lära sig att i grupp eller självständigt planera och genomföra ett helt musikaliskt projekt, i vilket de utnyttjar de kunskaper och färdigheter som de förvärvat sig. Det kan vara fråga om t.ex. en mindre konsert, ett program för en fest i skolan, en inspelning eller ett tvärkonstnärligt projekt.

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som baserar sig på den studerandes aktivitet under kursen.

Tillämpade kurser**MU 21t Musikteknologi**

Kursen presenterar de verktyg som dagens musikteknologi erbjuder. Eleverna jobbar med midi-protokollet, syntetisatorer och sequenser samt lär sig hur man med olika effekter kan inverka på ljudets klangfärg. Kursen klargör de vanligaste begreppen som behövs för självständigt arbete inom datorbaserad behandling av ljud. Banbrytande sound och producenter inom popmusiken presenteras.

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning. Bedömningen baserar sig på

- baserar sig på hur bra den studerande tagit till sig användandet av musikteknologi, såväl kreativt som rent tekniskt
- kursens slutarbete självutvärderas och bedöms

MU 22t Aktiv musik

Kursens mål är att samla studerande med musikintresse för att målmedvetet öva in program för bl.a. jul- och vårfest och att tillsammans planera motiverade programhelheter.

Innehåll:

Planering av program, val av sånger, arrangemang av musik. Sång- och spelövningar. Uppträdanden.

Arbetsätt:

Kursen inleds med gemensam planering. Sånger arrangeras, stämmor övas in och eventuella solister väljs. Bandackompanjemang inövas.

Bedömning:

För fullgjord kurs (G) krävs medverkan i tre av skolans musikevenemang (jul- och vårfester).

7.19. Bildkonst

Läroplanen i bildkonst

I gymnasiets undervisning i bildkonst lär sig de studerande att tolka, sätta värde på och bedöma sin egen och andras visuella kultur. Syftet med undervisningen i bildkonst är att utveckla de studerandes förståelse för visuella företeelser i samhället och miljön samt för deras betydelser. De studerandes egna konstnärliga arbete ger dem möjligheter att njuta av konst, att uppleva att de lyckas och att uttrycka sådant som är viktigt för dem själva. Undervisningen skall stimulera de studerandes fantasi, kreativa tänkande och associationsförmåga. De skall handledas i att motivera och reflektera över estetiska och etiska värderingar i sitt liv, i bildkonsten, i medierna och i kulturmiljön. Det viktigaste målet för undervisningen är att de studerande skall lära sig att förstå konstens innebörd i sitt liv och i samhället. I undervisningen fördjupas de allmänbildande grunderna i visuell kultur och skapas tillräckliga förutsättningar för fortsatta studier i ämnet.

Innehållet i undervisningen utgörs av konstnärlig uttrycksförmåga och förmåga att tänka i bilder, konstkännedom och kulturellt kunnande, miljöplanering, arkitektur och formgivning samt visuella medietexter.

I undervisningen strävar man efter en inre integration i läroämnet, så att färdighets- och kunskapsinnehåll kompletterar varandra. Läroinnehållet byggs upp i form av tematiska block och undervisningen bedrivs i samarbete med andra konstarter och vetenskapsområden.

Utgångspunkten för undervisningen är de studerandes egna erfarenheter utifrån vilka de utför mångsidiga bildproduktions- och tolkningsprocesser. Samarbetet mellan olika läroämnen främjar trivseln i skolmiljön och ökar den kulturella aktiviteten. Genom samarbete med lokala aktörer får de studerande kunskap om projekt och kultur.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i bildkonst är att de studerande skall

- lära sig att se, förstå och bedöma bildkonst och annan visuell kultur i sitt liv och samhället
- känna till de centrala begreppen i bildkonst och annan visuell kultur och kunna använda dem när det gäller att tolka, bedöma och redogöra för den konstnärliga arbetsprocessen, visuella budskap och egna och andras arbeten
- vänja sig vid att arbeta process- och målinriktat och vid att bedöma sig själva och samarbeta med andra
- lära sig att välja och att på ett ändamålsenligt sätt använda olika material, tekniker och redskap för det konstnärliga uttrycket
- känna till nutidskonst och bildkonstens historia
- förstå mediekulturen och dess inflytande på människan och samhället
- lära sig att planera, utarbeta och bedöma det estetiska innehållet i medieproduktioner och att tillämpa medial teknik i sitt eget konstnärliga arbete
- känna till bildspråket inom arkitektur, formgivning och föremålskultur och dessa områdens historia
- bli medvetna om hur deras egen verksamhet inverkar på naturen, på kulturlandskapet, på den byggda miljön och på planering och beslut som berör dessa
- kunna utnyttja och värdesätta kulturella tjänster

Bedömning

Bedömningen i bildkonst skall vara långsiktig och interaktiv. Den skall informera de studerande om deras framsteg och sporra dem att uttrycka sig djärvt med tilltro till sin egen konstnärliga förmåga. Undervisningen i bildkonst skall utveckla de studerandes förmåga att bedöma sig själva. Bedömningen skall gälla arbetsprocesser och -resultat, innehållsliga, konstnärliga och tekniska färdigheter samt förmågan att tillämpa teoretisk kunskap i den egna framställningen. Vid kursbedömningen beaktas visuella och skriftliga individuella uppgifter och grupparbeten, skisser, självständiga uppgifter och allmän aktivitet.

De obligatoriska och fördjupade nationella kurserna bedöms med vitsord, medan de tillämpade kurserna bedöms med prestationsanteckning (godkänd /G, underkänd /4).

Bildkonsten i Gymnasiet Lärkans läroplan

I ämnet bildkonst finns en särskild betoning på ett antal färdighetskurser. Kurser som har som syfte att erbjuda den studerande redskap för sitt konstnärliga uttryck. Vi betonar möjligheten att lära sig behärska fotograferingen för att kunna uttrycka sig i olika sammanhang. För att eleverna även ska kunna använda fotografiet för journalistiska ändamål såväl som i sitt konstnärliga skapande. Vi erbjuder eleverna även en möjlighet att fördjupa sig i keramik för att kunna formge och uttrycka sig genom ett tredimensionellt medium.

Temahelheter och integrering

Kurser som KO 22 och KO 23 kunde bilda temahelheter med kurser i t.ex MOK 24, MOK 29 och med kursen i journalistik.

Rekommenderad studiegång

- åk 1: KO 1, KO 3, KO 4
åk 2: KO 2, (KO 21), KO 22, KO 23
åk 3: KO 5, KO 21

Obligatoriska kurser

KO 1 Jag, bilden och kulturen

Kursens mål är att de studerande skall

- känna till den visuella kulturens innehåll och grunder
- lära sig att uttrycka sig med bildkonstens medel och att komma med personliga idéer
- lära sig att utnyttja konstnärliga begrepp för att iaktta och bedöma sina egna och andra studerandes bilder samt konstnärliga och mediala bilder
- lära sig att kritiskt reflektera över problem i den visuella kulturen och tolka företeelsernas innehåll, former och betydelser ur individens och samhällets synvinkel samt i sitt eget arbete tillämpa det som de har lärt sig
- förstå bildkonstens och den övriga visuella kulturens betydelse i sitt eget liv och i samhället.

Centralt innehåll:

- konstens väsen: konsten ur individens och samhällets synvinkel samt olika konstuppfattningar

- bildens makt och bilder av makten i kulturen
- konsten som tolk för kulturen: finländsk, nordisk och europeisk kultur samt utomeuropeiska kulturer
- det egna konstnärliga uttrycket: att rita och måla, att arbeta tredimensionellt, att använda digitala bilder
- olika medel för att bygga upp en bild: komposition, färger, rörelse, rum och tid
- bildtolkning och bildanalys visuellt och verbalt, introduktion i olika sätt att analysera konst, t.ex. formalistisk, semiotisk, ikonografisk och receptionsanalytisk tolkning.

Arbetsmetoder:

- föreläsningar och demonstrationer
- självständigt arbete
- utställningsbesök/ exkursioner
- arbetsdagbok

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som grundar sig på

- aktivitet, flit och intresse
- portfoliobedömning/ en bedömning av arbetsdagbok, skisser och färdiga arbeten

KO 2 Miljö, plats och rum

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig grunderna inom formgivning och arkitektur, uttryckssätt, materialkännedom, estetik och planeringsprocesser
- lära sig att i miljöplanering och formgivning göra iakttagelser ur olika synvinklar, t.ex. ur estetisk och etisk synvinkel, samt att se vad som socialt och kulturellt sett främjar en hållbar utveckling
- lära sig att iaktta miljön i dess olika former: naturmiljön, den byggda miljön, den sociala och psykiska miljön samt se dem som kulturella yttringar
- förstå samhällskonstens och miljökonstens betydelse i miljöplaneringen och i den visuella kulturen i vidare mening.

Centralt innehåll:

- rummet som begrepp: att erfara rummet som en psykisk, fysisk och social plats
- grundbegreppen inom arkitektur och formgivning: skala, rörelse, rum, proportionssystem, struktur, färg, form och material, landskap, byggnader, föremål och konstverk som materiella, andliga och estetiska yttringar av respektive tids kulturhistoria
- arkitektur och formgivning ur miljöns och näringslivets synvinklar
- modeller, reliefer, miniatyrer och experiment med olika material

Arbetsmetoder:

- föreläsningar och demonstrationer
- självständigt arbete
- utställningsbesök/ exkursioner
- arbetsdagbok

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som grundar sig på

- aktivitet, flit och intresse
- portfoliobedömning/ en bedömning av arbetsdagbok, skisser och färdiga arbeten

Fördjupade kurser

KO 3f Medierna och bildernas budskap

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att analysera och tolka mediernas framställning av världen i förhållande till kulturen och verkligheten
- förstå med vilka medel det visuella uttrycket görs verkningsfullt i medierna
- lära sig att använda olika slags bilder och tekniker i olika massmedier som medel för det de vill uttrycka
- lära sig att analysera och utveckla sitt förhållande till medierna.

Centralt innehåll:

- bilden i medierna: bildjournalism, reklam, bilder inom underhållningen, populärkultur, serier, det visuella uttrycket på www-sidor och i datorspel
- grafisk planering: ombrytning, typografi, olika metoder för bildredigering och bildöverföring
- att iakttä kulturen och kritiskt analysera idéinnehållet i mediala bilder från olika tider, olika ställen och olika subkulturer
- fotografiets roll i medierna
- film och video: traditionellt och föränderligt bildspråk
- det visuellas roll i utformningen av produkter och varumärken

Arbetsmetoder

- föreläsningar
- diskussioner och analyser
- exkursioner
- studerandes egna projekt

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som grundar sig på

- aktivitet, flit och intresse
- godkända projektarbeten

KO 4f Från bildkonst till egna bilder

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna gestalta huvuddragen i bildkonstens historia tematiskt och kronologiskt förstå innehåll och uttryckssätt inom bildkonsten under olika tider och i olika kulturer
- utnyttja sin konstkänedom i sin egen framställning
- lära sig att arbeta självständigt och öva upp sin förmåga att analysera sina alster.

Centralt innehåll:

- tolkning och analys av konst i bild och ord
- uttryck för kulturella betydelser och uppfattningar i bildkonsten under olika tidsperioder
- utveckling och skissering av motiv som en del av den konstnärliga processen
- bildens innehåll och form som uttryck för konstnären och kulturen; komposition i färg, ljus, skugga och rörelse; illusoriskt och tredimensionellt; ytstruktur och material

Arbetsmetoder:

- föreläsningar och exkursioner
- självständiga studier
- projektarbeten

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som grundar sig på prov alt. godkänt projektarbete.

KO 5f Verkstad för samtidskonst

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig att följa med och bedöma aktuella fenomen inom samtidskonst
- lära sig att iakttä och inse visuella betydelser i sin miljö och att tillämpa dem i sin egen framställning
- lära sig att förstå och använda samtidskonstens medel då de arbetar med olika fenomen
- vänja sig vid att arbeta process- och målinriktat.

Centralt innehåll:

- samtidskonstens väsen: fenomen och olika konstuppfattningar bakom samtidskonst
- samtidskonst och växelverkan mellan kulturerna, visuella subkulturer
- tvärkonstnärliga projekt i och utanför skolan
- en egen produktion
- visuella yrken i samhället och organisationer inom konstbranschen

Arbetsmetoder:

- föreläsningar
- exkursioner
- självständiga projekt

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord som grundar sig på

- aktivt deltagande
- förmåga att kritiskt och analytiskt granska samtidskonst
- den studerandes eget projekt och processbeskrivning
- portfolio

Tillämpade kurser**KO 21t Keramik**

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig grunderna i arbetet med keramik
- lära sig olika arbetsmetoder
- lära sig att granska form och funktion
- lära sig något om finländska formgivare och deras produktion

Centralt innehåll:

- grundläggande teori om framställning av keramiska produkter
- grundläggande teori om materialet

- grundläggande teori om dekorerings av produkter
- självständigt arbete
- arbetsdagbok
- finländska formgivare och deras arbete

Arbetsmetoder:

- föreläsningar och demonstrationer
- självständigt arbete
- studiebesök

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning. Vid bedömningen beaktas

- aktivitet, flit och intresse under kursen
- förmåga att kritiskt granska sin egen arbetsprocess och resultatet av densamma
- förmåga att kunna omsätta teori i praktiken

KO 22t Fotograferingens grunder

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig systemkamerans funktioner
- lära sig grunderna i fotografering
- lära sig att framkalla film
- lära sig svart-vit kopiering
- lära sig att förstå den funktion fotografiet har i olika sammanhang
- lära sig att känna till några berömda fotografer och deras arbete

Centralt innehåll:

- genomgång av kamerans funktioner
- teori om fotograferingens grunder
- genomgång av rutiner vid mörkrumsarbetet
- genomgång av filmframkallning
- genomgång av kopiering
- berömda fotografer och verk av dem

Arbetsmetoder:

- föreläsningar och demonstrationer
- fotograferingsexkursioner
- utställningsbesök
- diskussioner om bilder
- självständigt arbete
- arbetsdagbok

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning. Vid bedömningen beaktas

- aktivitet, flit och intresse under kursen
- förmåga att kritiskt granska sin egen arbetsprocess och resultatet av densamma
- förmåga att kunna omsätta teori i praktiken

KO 23t Digitalfotografering

Kursens mål är att de studerande skall

- lära sig digitalkamerans möjligheter och funktioner
- lära sig grunderna i fotografering
- lära sig digitalbildbehandling
- lära sig att förstå den funktion fotografiet har i olika sammanhang
- lära sig att känna till några fotografer och deras arbete

Centralt innehåll:

- genomgång av digitalkamerans funktioner
- bildens kommunikativa funktion
- analys av bildens form, innehåll och funktion
- databaserad bildhantering i Photoshop
- fotografer och deras produktion

Arbetsmetoder:

- föreläsningar och demonstrationer
- fotograferingsexkursioner
- diskussioner och analys av bilder
- självständigt arbete
- utställningsbesök
- arbetsdagbok

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning. Vid bedömningen beaktas

- aktivitet, flit och intresse under kursen
- förmåga att kritiskt granska sin egen arbetsprocess och resultatet av densamma
- förmåga att kunna omsätta teori i praktiken

KO 24t Gymnasiediplom i bildkonst

Du kan välja att avlägga ett gymnasiediplom i bildkonst för att visa ditt särskilda intresse och kunnande. Diplomet bifogas till ditt studentexamensbetyg. Utbildningsstyrelsen presenterar årligen uppgifter varav du väljer en, utför den självständigt under bildlärarens översyn. Under kursen för du en inlärningsdagbok (portfolio), där du beskriver, reflekterar över och analyserar din arbetsprocess, faktorer som påverkat både processen och den färdiga produkten. Du deltar också i ett prov där du visar att du kan sätta in ditt arbete i ett vidare sammanhang ("kontext"), visar din kännedom om konstens olika uttryck samt om de bakgrundsuppgifter du inhämtat för genomförandet av din uppgift. Du bör ha avlagt minst fyra kurser i bild innan diplomkursen.

Rekommenderade kurser: KO 1: Jag, bilden och kulturen, KO2: Miljö, plats och rum, KO 5: Verkstad för samtidskonst samt en kurs som stöder ett speciellt uttryck inom bildkonsten, ex. fotografering, film eller keramik.

7.20. Gymnastik

Syftet med undervisningen i gymnastik i gymnasiet är att främja en sund och aktiv livsstil och leda ungdomarna till att inse idrottens betydelse för det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet. Positiva erfarenheter av läroämnet stärker den psykiska aktiviteten och hjälper dem att orka i skolarbetet. I gymnastiken uttrycker de studerande sig själva och får upplevelser. Gymnastik är ett läroämne som förutsätter aktivitet och det utvecklar därför de studerandes fysiska och motoriska egenskaper och stöder en balanserad tillväxt och mognad. Genom gymnastik och idrott stärks också den sociala förmågan och samhörigheten. De studerande skall ledas till att ta ansvar, till att förstå betydelsen av rent spel och till att iaktta goda vanor. Undervisningen i gymnastik bygger på en etisk och estetisk värdegrund.

Genom att öva upp den fysiska konditionen och iaktta den börjar de studerande inse betydelsen av en god kondition för att orka och kunna arbeta. Genom en mångsidig undervisning i gymnastik skapas förutsättningar för att de självständigt skall kunna utöva olika idrotter och motionsformer.

Gymnastiken skall bedrivas allsidigt med hänsyn till årstiderna och till de lokala förhållandena. Den arrangeras i form av individuell undervisning, smågruppsundervisning och gruppundervisning. De finländska idrottstraditionerna skall beaktas i valet av grenar och motionsformer. För elever som är i behov av särskilt stöd differentieras undervisningen enligt deras individuella behov. Man bör värna om säkerheten och ta hänsyn till särskilda behov för studerande med annan kulturell bakgrund eller religiös övertygelse.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i gymnastik är att de studerande skall

- utveckla sina färdigheter och kunskaper i olika gymnastik- och idrottsgrenar
- lära sig att utöva gymnastik och idrott på egen hand
- kunna bedöma sin fysiska kondition och ställa upp mål för sig
- tillägna sig goda vanor och följa dem, lära sig att iaktta överenskomna regler och att ta hänsyn till naturen
- kunna arbeta i uppbyggande anda, tryggt och ansvarsfullt både självständigt och i grupp.

Bedömning

Vid bedömningen av kurserna i gymnastik beaktas de studerandes aktivitet, ansvarsfullhet och inställning samt deras färdigheter, kunskaper och funktionsförmåga. Den fullföljda lärokursen i gymnastik bedöms normalt med ett vitsord. Om den studerande begär det antecknas dock endast en fullgjord prestation för gymnastik.

Rekommenderad studiegång

Kurserna i gymnastik är normalt utplacerade på schemat i en spridd position, så att kursen pågår en hel termin (höst /vår) med 2 t /vecka.

Åk 1: GY1 + valfri fördjupad kurs GY3 eller GY5

Åk 2: GY2, GY4 (gammeldans) + valfri fördjupad kurs GY3 eller GY5

Åk 3: Valfri fördjupad kurs GY3 eller GY5 (för vårens studenter kan gymnastikkurser väljas endast under höstterminen).

Obligatoriska kurser

I de obligatoriska kurserna fördjupas de studerandes färdigheter och kunskaper från grundskolan och de ges också möjlighet att bekanta sig med nya grenar. När det är nödvändigt individualiseras undervisningen utifrån de studerandes behov. När man lägger upp kurserna skall årstiderna beaktas så att det under de obligatoriska kurserna går att utöva sommar- och vinteridrott samt både inom- och utomhusgrenar. I undervisningen betonas idrottens inverkan på hälsan och välbefinnandet. Vid gruppbildningen skall också säkerheten beaktas.

GY 1 Färdighet och kondition

Kursens mål är att de studerande skall

- kunna fortsätta och fördjupa de färdigheter och den träning som har påbörjats i grundskolan
- få handledning i allsidig idrottsutövning
- få positiva erfarenheter av gymnastik och idrott
- efter råd och lägenhet bekanta sig med nya idrottsformer
- förstå betydelsen av att bygga upp en mångsidig fysisk kondition och kunna verka till förmån för hälsa, välbefinnande och trygghet.

Centralt innehåll:

- uppövning av den fysiska konditionen, testning och bedömning av den
- muskelvård och avslappning
- bollspel inomhus och utomhus, klubbspel och racketspel
- gymnastik i olika former
- dans i olika former
- vinteridrott
- simning och livräddning
- friidrott
- orientering och motion i naturen

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

GY 2 Träning ensam och tillsammans med andra

Kursens mål är att de studerande skall

- få mångsidigare färdigheter och kunskaper inom olika grenar
- få grundläggande kännedom om hur man gör upp ett konditionsprogram och genomför det
- individuellt få vägledning i hur de aktivt kan utöva hälsofrämjande sporter
- lära sig att träna ansvarsfullt både på egen hand och i grupp
- lära sig uppskatta och upprätthålla hälsan och arbetsförmågan
- utvecklas i socialt umgänge

Centralt innehåll:

- träning av den fysiska konditionen, muskelvård och avslappning
- bollspel inomhus och utomhus, klubbspel och racketspel
- gymnastik i olika former
- dans i olika former

- vinteridrott
- konditionssimning och vattenmotion
- konditionsidrott
- någon ny idrottsgren eller motionsform
- konditionstest

Bedömning:

Kursen bedöms med vitsord.

Fördjupade kurser

Syftet med kurserna är att de studerandes egen aktivitet skall betonas, att deras samverkan skall främjas och att skolans inre samhörighet skall stärkas. Preciseringen av innehållet i de fördjupade kurserna preciseras i samråd med de studerande.

GY 3f Stimulerande motion

Syftet med kursen är att hjälpa de studerande att orka och att öka vakenheten i studierna genom avslappnande och stimulerande erfarenheter av idrott. Kursen kan bestå av en eller flera motionsformer. Läraren preciserar kursinnehållet tillsammans med gruppen.

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning (G).

GY 4f Motion tillsammans

Syftet med kursen är att främja de studerandes gemensamma motionsintresse. I arbetsätten betonas samverkan i grupp. Kursinnehållet kan bestå av gamla danser eller någon annan motionsform som idkas tillsammans.

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning (G).

GY 5f Motionsidrott

Syftet med kursen är att effektivera regelbunden motion, att höja och iakttå konditionen och att inse betydelsen av att ständigt röra på sig. De studerande gör upp ett personligt motionsprogram som genomförs både självständigt och i grupp. Läraren preciserar kursinnehållet tillsammans med gruppen.

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning (G).

7.21. Studiehandledning

Studiehandledningens syfte är att kontinuerligt stöda de studerande i studierna under gymnasietiden och ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver vid övergången till fortsatta studier och arbetsliv. Kurserna i ämnet skall ge de studerande verktyg att skaffa sig sådana grundläggande kunskaper och färdigheter som de behöver för att kunna planera sina fortsatta studier och sitt val av yrkesinriktning.

I val- och problemsituationer och för att utveckla förmågan att fatta beslut ges de studerande handledning enskilt och i smågrupper. I den personliga handledningen skall de studerande kunna diskutera frågor angående sina studier, sitt val av utbildning och sin yrkes- och karriärplanering, sin framtid och sin livssituation.

Studiehandledningen skall stöda och hjälpa studerande som är i behov av särskilt stöd även i praktiska studiefrågor.

Mål för studiehandledningen

Den studerande skall

- spurras att bli självständig och ta ansvar för sitt studieprogram, identifiera och reda ut problem i sina studier
- kunna studera fullödigt under hela gymnasietiden genom att utveckla sin studieteknik, hitta sin inlärningsstil och styrka
- kunna planera sina gymnasiestudier och göra sina val på ett ändamålsenligt sätt, och med hänsyn till sina planer för fortsatta studier.
- få stöd i planeringen av fortsatta studier genom tillräcklig information om olika studiealternativ och utbildningar. Avsikten är att den studerande ska ha beredskap att söka in till fortsatta studier direkt efter gymnasiestudierna.
- handledas i att söka fram fakta och utnyttja de möjligheter som informations- och kommunikationstekniken erbjuder. Den studerande ska känna till de viktigaste ansökningsguiderna om fortsatt utbildning och yrkesval och självständigt kunna utnyttja information på nätet både då det gäller studier i hemlandet och utomland
- få kunskap om arbets- och näringslivet och om entreprenörskap. De studerande skall ha möjlighet att bekanta sig med olika yrken och med studier vid andra läroanstalter.

Bedömning

Kurserna i studiehandledning bedöms med prestationsanteckning (G/4). På avgångsbetyget från gymnasiet bedöms studiehandledningen med en anteckning om fullgjord prestation.

Obligatorisk kurs

SH 1 Utbildning, arbete och framtid

Den obligatoriska kursen i studiehandledning fördelas på de tre första årskurserna för att de olika delmomenten ska vara aktuella och intressanta för de studerande och för att ge kontinuitet i handledningen och trygghet för de studerande. Grupphandledartimmarna utgör också en del av studiehandledningen.

De studerande skall få de centrala kunskaper och färdigheter som de behöver för att inleda och slutföra studierna i gymnasiet samt för att kunna söka in till fortsatta studier.

Under kursen behandlas frågor som är gemensamma för alla studerande gällande gymnasiestudierna, studentexamen, fortsatta studier och yrkes- och karriärplanering samt andra aktuella frågor som dyker upp i gymnasiestudierna.

Centralt innehåll:

- studiernas uppbyggnad och utvecklandet av studiefärdigheter
- självkännedom
- förtrogenhet med egna handlingsmönster och starka sidor
- arbetslivskunskap
- studentexamen
- yrkesinriktning och fortsatta studier
- ansökningsprocedurer för fortsatta studier
- övergången till arbetslivet

Bedömning:

Bedömningen baserar sig på graden av deltagande och på utförda uppgifter. Kursen bedöms med prestationsanteckning (G/4)

Fördjupad kurs

SH 2f Studier, arbetsliv och yrkesval

Kursen riktar sig till de studerande som vill förbättra sin självkännedom och öka sina studiefärdigheter. Med tanke på fortsatt utbildning och arbetsliv ges de studerande information om studiemöjligheter och arbetsliv. Kursen rekommenderas för elever i gymnasiestudiernas slutskede.

Centralt innehåll:

I kursen ingår avsnitt om

- självkännedom och olika intressetest
- karriärplanering, CV och arbetsansökan
- studiesociala förmåner
- olika studieinriktningar
- Arbetskraftsbyråns utbud av utbildnings- och yrkesvägledningstjänster och ungdomsarbetsförmedling
- nätet som hjälpmedel vid studieorientering
- besök på studiemässor och informationstillfällen som universitet och högskolor anordnar

De studerande sammanställer en egen portfölj.

Bedömning:

Bedömningen baserar sig på graden av deltagande och på en individuell portfölj. Kursen bedöms med prestationsanteckning (G/4).

Tillämpade kurser

SH 21t Tutorkurs

Målet med tutorkursen är att utbilda de studerande att under sitt andra studieår verka som tutorer för de nya gymnasiestuderandena och skapa en trygg och trevlig arbetsmiljö för både studerande och lärare. Tutorskolning anordnas under vårterminen på åk 1 och fokuserar på gruppdynamik, ledarskap och handledning.

Centralt innehåll:

- delta i informationstillfällen för nya studerande
- planera för att ta emot de nya studerandena
- vägleda de nya studerandena i gymnasiestudier
- presentera skolkultur och ge kännedom om skolans rutiner för de nya studerandena
- bistå i uppgörande av studieprogram och läsordning för första läsåret
- planera en eventuell inledande lägerskola

Tutorerna lämnar in en tutordagbok efter höstterminen på åk 2.

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning (godkänd /G). Endast en godkänd kurs kan beaktas som kursprestation.

SH 22t Kurs för elever med läs- och skrivsvårigheter

Kursens mål är att

- deltagarna utvecklar sitt skrivande, sitt läsande och sin studieteknik
- deltagarna blir medvetna om sina starka sidor och hittar vägar att arbeta med sina svårigheter

Innehåll:

- Vad är dyslexi
- Testning
- Olika inlärningsstilar
- Koncentration och planering
- Lästeknik
- Läsdagbok
- Repetition av skrivregler
- Anteckningar och mindmapping
- Datorn som hjälpmedel
- Att skriva essäsvär
- Genomgång av egna texter på olika språk och inläringstips

Arbetsätt:

- Processinriktat
- Enskild handledning

Bedömning:

Kursen bedöms med prestationsanteckning (G/4) och bedömningen baserar sig på arbetsprestationerna under kursens gång. Inget kursprov.

7.22. Skolbaserade kursprogram

Media och kommunikation

Mål för undervisningen:

Målet medieprogrammet är att ta tillvara elevernas intresse för och erfarenhet av de audiovisuella och elektroniska medierna: TV, film, video, datorer, mm. Vi vill utveckla förmågan att medvetet förstå och använda dessa kommunikationsformer som befinner sig i snabb utveckling.

Vi vill också följa upp den tilltagande integreringen av olika medie- och kommunikationsformer: multimedia och interaktiv media, och de möjligheter till subjektivt självuttryck och internationell kommunikation som den moderna informationstekniken möjliggör.

Konkret vill vi öka medieläskunnigheten genom att kritiskt analysera det språk som medierna konstruerar mening med. Vi vill ge en inblick i hur kunskap, nyheter, underhållning, reklam och propaganda produceras och hur de distribueras och konsumeras.

Samtidigt vill vi öka medieskrivkunnigheten genom att själva konstruera medietexter, dvs. göra program och videofilmer, lära ut användning av redskap och teknik.

Dessutom vill vi ge förmåga att med datorn som verktyg skapa en grafisk helhet av text och bild.

Angränsande kurser:

Inom flera andra läroämnen finns kurser som stöder inriktningen på media och kommunikation. Bl.a. ingår inriktningen på journalistik i modersmålsämnet. Vi rekommenderar att elever som intresserar sig för media bekantar sig med dessa kurser och väljer dem i lämplig anslutning till medieprogrammet:

MO2, MO23, MO24, KO3, KO22, KO23, MU4, SL21

Gymnasiediplom i media

Skolan erbjuder möjlighet att avlägga ett nationellt gymnasiediplom i media. För att avlägga diplommet bör den studerande ha klarat av grundkursen MOK20 eller KO3 och ytterligare tre mediekurser. Kurser som kan ingå i denna helhet är alla kurser i media och kommunikation och kurser i andra läroämnen med en medieförankring, se stycket angränsande kurser. Själva slutarbetet för diplommet görs i samband med kurs MOK30. Beroende på slutarbetets inriktning rekommenderas följande kurser:

film och video: MOK21, MOK22, MOK23, MOK24 samt MOK25.

multimedia: MOK24, MOK26, MOK27 samt MOK28

journalistik: MO23, MO24, MOK24, MOK29, KO22 och KO23.

Bedömning:

Samtliga kursen inom medieprogrammet bedöms med prestationsanteckning (G).

Kursprogrammet:**MOK 20t Medievärlden**

Grundkurs i media och kommunikation. I kursen ingår grunderna i kommunikationsteori med tyngdpunkten på masskommunikation: mediehistoria, -analys och -kritik. Särskild vikt läggs vid bildspråksanalys: Vi ser, diskuterar och analyserar olika medietexter: filmer, musikvideor, nyheter, reklamer och granskar innehåll, bildspråk, ljudsättning, text, mm. för att komma underfund med hur medietexter är producerade, vad de innehåller och varför de fascinerar oss.

MOK 21t Att göra film 1: Grundkurs i video

Förkunskaper: MOK 20/KO 3

En kurs i VIDEOARBETE som ger möjlighet att själv göra videofilm, att i små grupper skriva manus, öva kamerateknik och editering. Genom praktiska övningar lär vi oss konstruera egna medietexter.

MOK 22t Från ord till bild

Förkunskaper: MOK 20/KO 3, MOK 21

Att lära sig skriva filmmanuskript. Grunderna i berättarteknik, dramaturgi och manuskrivning. Praktiska övningar. Manuskrivning i grupper.

MOK 23t Att göra film 2: Fördjupningskurs i video

Förkunskaper: MOK 20/KO 3, MOK 21, MOK 22

Kursen är en fördjupningskurs i videofilmning. Den innehåller manusövningar, inspelningsplanering, filmning av egna kortfilmer samt redigeringsteknik. Kursen är inriktad på att utveckla elevernas kreativitet, initiativ och skicklighet. Tyngdpunkten ligger på det praktiska arbetet.

MOK 24t Ljudkurs

Förkunskaper: MOK 20/KO 3

Ljudkursen bygger på mindre produktionsövningar som innebär att upptäcka, samla in och bearbeta ljud, musik och tal från olika miljöer och olika medier. Analys och reflektion är också viktiga inslag för att förstå vad som kännetecknar ljud, lyssnande och lärande. I ljudarbetet exemplifieras olika former och genrer som t.ex. reportage, hörspel, radiodramatik, ljudsatt bild, musik- och ungdomsprogram. Flera av övningarna fokuserar person och personlighet, bland annat genom en porträttövning. Tyngdpunkten i kursen ligger på ljudets gestaltande och berättande möjligheter i olika läroprocesser.

MOK 25t Filmkunskap

Alla filmer gestaltar audiovisuella "verkligheter", fiktiva dokumentära, animerade. Uttryckta på filmens språk förmedlar de livsuppfattningar, värden och värderingar. Är filmspråket lika i olika kulturer? Hur har filmspråket utvecklats? Vilka värden återspeglar filmerna? Vi ser filmer från olika tider, olika länder och olika världsdelar, diskuterar deras innehåll, form och struktur.

MOK 26t Grundläggande datakunskap

Kursen är en praktiskt orienterad kurs i att använda dator, lära sig använda grundläggande program och se de möjligheter datorn ger som ett modernt redskap för arbete och sökande av information. Användning av olika program: textbehandling, tabellkalkylering, e-post, mm. Informationssökning på internet.

MOK 27t Fördjupad datakunskap

Förkunskaper: MOK 26

Kursen är en fördjupningskurs inom informationsteknik. I kursen behandlas databas-hantering med programmet Access och fördjupad kalkylering med Excel. I databas-delen får deltagarna en inblick i teorin om relationsdatabaser. Vi skapar och kopplar ihop tabeller, uppgör formulär och frågor samt skapar rapporter för datapresentation. Vi använder bland annat en elevdatabas som pedagogiskt verktyg. I kalkyleringsdelen koncentrerar vi oss på följande områden: effektiv kalkylbladshantering och formatering, fördjupad formelanvändning (fast och relativ cellreferens), Excels statistikegenskaper och funktioner, användning av mallar. En strävan med kursen är att ge färdigheter att avlägga europeiskt datakörkort (ECDL).

MOK 28t Layout med datorns hjälp

Förkunskaper: MOK 26

Kursen är en fördjupningskurs i publikation och presentation. Kursen lär teori kring layout och omsätter de teoretiska kunskaperna i praktiken. Kursen innefattar bildbehandling, grafik och ombrytning av text samt användande av ett professionellt ombrytningsprogram. Målet är att kunna producera arbeten där text, bild, grafik och färger kan kombineras så att layouten stöder innehåll och avsikt.

MOK 29t Projektkurs i media

Förkunskaper: MOK 20/KO 3

Denna kurs siktar på en slutprodukt i form av en utställning, en tematisk videoproduktion, en publikationsserie eller dylikt. Kursen genomförs i samarbete med övriga skolor och den pågår under flera perioder. Närmare detaljer om hur kursen utformas erhålles inför kommande läsår.

MOK 30t Diplomkurs

Slutkurs för elever som avlägger det nationella gymnasiediplomet i media.

Kursen består av två delar: inlärningsdagbok samt slutarbete. Inlärningsdagboken består av en mediasjälvbiografi, en dagbok förd under de tidigare avlagda mediekurserna samt eventuella provarbeten som gjorts under dessa kurser. Slutarbetet består av en medieprodukt som den studerande självständigt planerat och gjort. Slutarbetet innehåller en skriftlig del i vilken den studerande reflekterar över sitt eget arbete och dess förhållande till medievärlden.

Samhällsengagemang

Kursprogrammet *Samhällsengagemang* utgörs av tillämpade kurser som kan fullgöras genom personlig aktivitet. Kurserna bedöms inte med vitsord, utan den studerande får en prestationsanteckning och ett särskilt intyg över den utförda insatsen, vilket bifogas avgångsbetyget från gymnasiet.

ST 21t VÅRT SAMHÄLLE

Den studerande kan få en kurs till godo genom att på egen tid och utan lön arbeta (cirka 40 timmar) för någon av skolan godkänd medborgarorganisation, ett sjukhus, ett åldringshem eller dylikt. Den studerande bör också allmänt bekanta sig med organisationens verksamhet. Den studerande kan själv planera uppläggningsen av kursen, varefter kursprogrammet godkänns av en handledande lärare. Kursen följs upp med dokumentation från arbetsplatsen och en muntlig eller skriftlig rapport som avges i skolan. En förtjänstfull rapport på ett främmande språk kan bedömas som en delprestation i detta språk.

ST 22t ELEVKÅRSVERKSAMHET

Denna kurs är en funktionärskurs, som fullgörs genom deltagande i elevkårens verksamhet på centrala ansvarsposter. Genom detta engagemang får den studerande värdefulla erfarenheter av förenings- och organisationsarbete. Som handledare fungerar elevkurator eller rektor.

ST 23t ELEVFORUM

Elevforum är ett debatt- och remissforum som representerar skolans elevkår. Till elevforum väljs två representanter för varje basgrupp. Medlemmarna i elevforum fungerar som kontaktpersoner i sin respektive basgrupp och ansvarar för information mellan gruppen och elevforum. I basgruppen fungerar elevforums representanter som gruppordförande resp. viceordförande och bistår grupphandledaren i frågor som gäller gruppen. För en godkänd kursprestation krävs ett deltagande i elevforum under två läsår.

ST 24t VÅR SKOLA

Den studerande kan vid läsårets början anmäla sig för tjänstgöring och ansvar antingen för biblioteket, för arrangemang före och efter tillställningar i skolan eller för skolans data- och AV-utrustning. Efter cirka 50 timmars effektiv tjänstgöring under ett läsår kan den studerande räkna sig denna kurs till godo.

Om en elev fullgjort olika ansvarsuppgifter i tillräcklig omfattning enligt kursens krav, kan två skilda kursprestationer godkännas.

ST 25t VÅR SKOLA 2

Kurs för tilläggsprestationer inom ramen för skolans verksamhet, omfattningen enligt ST 24.

7.23. Fristående kurser

Teckenspråk

TSP 21t Kurs i teckenspråk

Teckenspråket är de dövas första språk. Det är ett språk bland andra språk – det uppfyller alla kriterier som ställs på ett språk. Teckenspråket består av tecken, mimik, mun- och kroppsrörelser och har sin egen grammatik, som ofta avviker från språkreglerna i svenska.

Målet för kursen i teckenspråk är att lära eleverna de mest elementära grunderna i hur teckenspråket fungerar och enkel kommunikation.

Kursinnehåll:

- teckenspråkets uppbyggnad
- handformer
- enskilda tecken och deras variationer
- inlevelse- och pantomimövningar
- icke-manuella faktorer
- grammatik
- egen produktion
- förståelseövningar
- dövsamfundet: dövas historia och kultur

Bedömning:

Kursen bedöms med en prestationsanteckning (G).

Trafikkunskap

TRF 21t Kurs i trafikkunskap

Kursen i trafikkunskap utgör teoridelen vid avläggandet av körkort och innehåller de avsnitt som ingår i bilskolornas teoretiska trafikundervisning. Kursen verkställs inom ramen för en bilskolas verksamhet och bedöms med en prestationsanteckning.

- att vara förare i trafiken: förarundervisningen trafiksystemet, trafikmiljön och trafikstyrningen, bilen och hur den hanteras
- att köra i olika trafiksituationer: grundförutsättningar för säkerhet, växelverkan mellan vägtrafikanterna, anslutning till trafiken och körning i tätortstrafik, körlinjer och körordning
- självständig körning: föraren, planering av körningen, situationshastighet, landsvägskörning, omkörning, åtgärder på en olycksplats, bilens skick och ekologisk användning av bilen
- körning i svåra körhållanden: körning i halka, körning i mörker

Bedömning:

Kursen bedöms med en prestationsanteckning (G).

Kulturkurs

KUL 21t Kulturkurs

Kulturkursen är en portföljkurs. Du kan ta ett till två läsår på dig att avlägga kursen. Du kan också avlägga flera kurser om du så vill.

Hur kommer du igång?

Så här gör du: Välj ett tema eller ett ämne. Sätt rubrik och gör upp en preliminär disposition och tidsplan för ditt arbete. Lämna in ditt förslag till den handledare du valt och vidtalat.

Detta händer sedan: På ett lärarmöte presenteras ditt förslag för kollegiet. Vi diskuterar och godkänner (eller förkastar) det. Vi fastslår tidsplanen och bekräftar din handledare och språkgranskare. Sedan är det bara att sätta igång!

Tema

Ditt tema kan i princip vara hur enkelt eller hur exotiskt som helst. Matkultur, kläder, kroppskultur (dans, sport av alla slag), lekar, spel och religiösa eller profana ritualer. All slags musik: folk, jazz, pop. Konst, keramik, serier och levande bilder, video, film. Jord och skogsbruk, agrikultur. Folklig läkekonst och kemi, fysik, astronomi. Sådant som existerar nu och sådant som funnits tidigare.

MEN: ditt arbetssätt skall vara undersökande och/eller jämförande. Ett referat av händelser och företeelser är i sig inte nog. Det räcker alltså inte med att berätta hur något är, var, eller går till. Du måste ställa frågorna Varför? Hur så? Vad beror det på? Hur har det blivit så? Vad kan det leda till? Du skall alltid försöka placera in händelser och företeelser i deras kontext, dvs i deras historiska, kulturella och sociala sammanhang.

Presentation

Ditt arbete eller din forskning kan presenteras både som dans, gymnastik, musik, keramik, mat, dryck, bild, film eller annat visuellt eller njutbart. Men det måste alltid åtföljas av en skriftlig del i vilken du redogör för det du undersökt och det du kommit till. Den skriftliga delen kommer att språkgranskas. För arbeten som presenteras på främmande språk kan du räkna med extra plus i det språket. Presentationstillfällen anordnas varje termin i skolan.

Bedömning

Ditt arbete bedöms av

- din handledare
- din språkgranskare
- ev. annan vidtalad lärare eller utomstående sakkunnig

Kursen bedöms med en prestationsanteckning (G). En kursprestation kan noteras endast för en godkänd kurs.

Bilaga:

Nivåskala för språkfärdigheter

Nivåskalan är en i Finland utarbetad tillämpning av de skalor som ingår i den allmän-europeiska referensramen för undervisning, inläring och bedömning av språk som utvecklats av Europarådet.

Färdighetsnivå A1:

Begränsad kommunikation i de mest bekanta situationerna

Färdighetsnivå A2:

Grundförutsättningar för direkt socialt umgänge samt kort redogörelse

Färdighetsnivå B1:

Att reda sig i vardagslivet

Färdighetsnivå B2:

Att klara sig i regelbundet umgänge med infödda

Färdighetsnivå C1-C2:

Att klara sig i många olika slag av krävande språkbrukssituationer